

## **KONCEPT RIEŠENIA**

# **ÚZEMNÝ PLÁN OBCE BEŠEŇOVÁ**



## **TEXTOVÁ ČASŤ**

## 1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

|                        |                                                                                                         |
|------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| NÁZOV ELABORÁTU:       | <b>KONCEPT RIEŠENIA</b><br><b>ÚZEMNÝ PLÁN OBCE BEŠEŇOVÁ</b>                                             |
| OBSTARÁVATEĽ:          | <b>OBEC BEŠEŇOVÁ</b><br>štatutárny zástupca pre obstarávanie ÚPN-O<br>Ing. Martin Baran, Starosta obce  |
| SPRACOVATEĽ:           | PRO ARCH, Poľná 11, Ružomberok<br>Ing. arch. Katarína Konfálová                                         |
| HLAVNÝ RIEŠITEĽ:       | Ing. arch. Katarína Konfálová                                                                           |
| SPOUPRÁCA:             | Ing. arch. Marianna Bošková<br>Ing. Vladimír Boško<br>Ing. Anton Galas<br>Janka Rehtoríková             |
| POVERENÝ OBSTARÁVATEĽ: | Ing. arch. Beáta Mikušová, odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie<br>ÚPD podľa § 2a stavebného zákona |

**OBSAH DOKUMENTÁCIE**

|                                                                                                                |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>TEXTOVÁ ČASŤ.....</b>                                                                                       | <b>1</b>  |
| <b>1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE .....</b>                                                                                 | <b>2</b>  |
| 1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE .....                                                                                       | 5         |
| 1.2 HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA A PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI .....                                            | 5         |
| 1.2.1 Hlavné ciele rozvoja územia .....                                                                        | 5         |
| 1.2.2 Vyhodnotenie doterajších územnoplánovacích dokumentácií .....                                            | 6         |
| 1.2.3 Chronológia spracovania .....                                                                            | 6         |
| 1.2.4 Údaje o súlade riešenia so zadaním .....                                                                 | 7         |
| 1.2.5 Doplnujúce údaje, súpis podkladov a zhodnotenie miery ich záväznosti .....                               | 7         |
| <b>2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE .....</b>                                                                   | <b>10</b> |
| 2.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS.....                                                   | 10        |
| 2.1.1 Vymedzenie riešeného územia .....                                                                        | 10        |
| 2.1.2 Prírodné podmienky .....                                                                                 | 11        |
| 2.1.3 Seizmicita .....                                                                                         | 13        |
| 2.1.4 Radónové riziko.....                                                                                     | 13        |
| 2.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚPN VÚC ŽILINSKÉHO KRAJA.....                               | 14        |
| 2.3 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE.....                               | 21        |
| 2.3.1 Zamestnanosť a pracovné príležitosti .....                                                               | 24        |
| 2.3.2 Bytový fond .....                                                                                        | 25        |
| 2.4 RIEŠENIA ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY OBCE .....                                                      | 27        |
| 2.4.1 Význam, poloha a funkcia obce v štruktúre osídlenia;.....                                                | 27        |
| 2.4.2 Väzby obce na záujmové územie .....                                                                      | 28        |
| 2.4.3 Technická infraštruktúra .....                                                                           | 29        |
| 2.5 POŽIADAVKY NA VARIANTY RIEŠENIA A POSTUP SPRACOVANIA ÚPN .....                                             | 30        |
| 2.6 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA.....                                              | 30        |
| 2.6.1 Urbanistická koncepcia a kompozícia obce.....                                                            | 30        |
| 2.6.2 Priestorové pomery, urbanistická koncepcia, návrh hmotového usporiadania, prestavba, centrálna zóna..... | 30        |
| 2.7 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE .....                                                                 | 31        |
| 2.8 KULTÚRNO – HISTORICKÉ A PRÍRODNÉ HODNOTY.....                                                              | 36        |
| 2.8.1 Kultúrno – historický potenciál .....                                                                    | 36        |
| 2.8.2 Národné kultúrne pamiatky, objekty pamiatkového záujmu .....                                             | 37        |
| 2.8.3 Archeologické hodnoty .....                                                                              | 38        |
| 2.9 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY A REKREÁCIE.....        | 39        |
| 2.9.1 Bývanie.....                                                                                             | 39        |
| 2.9.2 Sociálna infraštruktúra a občianske vybavenie .....                                                      | 43        |
| 2.9.3 Zdravotníctvo .....                                                                                      | 46        |
| 2.9.4 Sociálna starostlivosť .....                                                                             | 46        |
| 2.9.5 Obchody a služby, komerčná občianska vybavenosť .....                                                    | 47        |
| 2.9.6 Cestovný ruch a stravovacie zariadenia .....                                                             | 47        |
| 2.9.7 Správa, verejná správa, inštitúcie .....                                                                 | 48        |
| 2.9.8 Štruktúra občianskej vybavenosti .....                                                                   | 49        |
| 2.9.9 Hospodárska základňa .....                                                                               | 50        |
| 2.9.10 Rekreácia, cestovný ruch, turistika a kúpeľníctvo.....                                                  | 52        |
| 2.10 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE .....                                                                  | 53        |
| 2.11 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ .....                                                     | 53        |
| 2.11.1 Ochranné pásma .....                                                                                    | 53        |

|             |                                                                                                                                            |            |
|-------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 2.11.2      | Chránené územia .....                                                                                                                      | 55         |
| <b>2.12</b> | <b>RIEŠENIE ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI .....</b>                                                      | <b>55</b>  |
| 2.12.1      | Riešenie záujmov obrany štátu .....                                                                                                        | 55         |
| 2.12.2      | Riešenie civilnej ochrany obyvateľstva .....                                                                                               | 56         |
| 2.12.3      | Riešenie ochrany pred požiarmi.....                                                                                                        | 56         |
| 2.12.4      | Riešenie ochrany pred povodňami .....                                                                                                      | 56         |
| <b>2.13</b> | <b>OCHRANA PRÍRODY A TVORBA KRAJINY VRÁTANE PRVKOV ÚSES .....</b>                                                                          | <b>60</b>  |
| 2.13.1      | Prírodné dedičstvo .....                                                                                                                   | 60         |
| 2.13.2      | Územný systém ekologickej stability (ÚSES) .....                                                                                           | 61         |
| 2.13.3      | Návrhy ekologickej stability a manažmentových opatrení pre navrhované prvky územného systému ekologickej stability krajiny .....           | 66         |
| 2.13.4      | Návrhy opatrení na zvýšenie ekologickej stability krajiny .....                                                                            | 66         |
| <b>2.14</b> | <b>NÁVRH DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA.....</b>                                                                                       | <b>67</b>  |
| 2.14.1      | Návrh dopravného vybavenia .....                                                                                                           | 67         |
| 2.14.2      | Vodné hospodárstvo .....                                                                                                                   | 77         |
| 2.14.3      | Energetika .....                                                                                                                           | 82         |
| 2.14.4      | Vonkajšie osvetlenie .....                                                                                                                 | 86         |
| 2.14.5      | Obecný rozhlas - vonkajšie oznamovacie rozvody .....                                                                                       | 86         |
| 2.14.6      | Zásobovanie teplom, plynom.....                                                                                                            | 86         |
| 2.14.7      | Telekomunikácie .....                                                                                                                      | 90         |
| <b>2.15</b> | <b>KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....</b>                                                                                  | <b>91</b>  |
| 2.15.1      | Základné zložky životného prostredia .....                                                                                                 | 91         |
| 2.15.2      | Ovzdušie – ochrana čistoty ovzdušia .....                                                                                                  | 91         |
| 2.15.3      | Obytné prostredie.....                                                                                                                     | 92         |
| 2.15.4      | Odpadové hospodárstvo .....                                                                                                                | 92         |
| 2.15.5      | Skládky odpadov .....                                                                                                                      | 94         |
| 2.15.6      | Environmentálna záťaž v území .....                                                                                                        | 94         |
| 2.15.7      | Zeleň.....                                                                                                                                 | 94         |
| <b>2.16</b> | <b>VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV .</b>                                                     | <b>95</b>  |
| 2.16.1      | Ťažba nerastných surovín .....                                                                                                             | 95         |
| 2.16.2      | Chránené ložiskové územie, dobývacie priestory .....                                                                                       | 95         |
| 2.16.3      | Staré banské diela .....                                                                                                                   | 96         |
| 2.16.4      | Svahové deformácie .....                                                                                                                   | 97         |
| 2.16.5      | Zdroje termálnych a minerálnych vôd .....                                                                                                  | 97         |
| <b>2.17</b> | <b>VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU.....</b>                                                                                  | <b>98</b>  |
| <b>2.18</b> | <b>VYHODNOTENIE PERSPEKTÍVNEHO POUŽITIA PP A LP.....</b>                                                                                   | <b>99</b>  |
| <b>2.19</b> | <b>NÁVRH NA OBSTARANIE ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV, ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE A INEJ DOKUMENTÁCIE PRE ČASTI RIEŠENÉHO ÚZEMIA .....</b> | <b>99</b>  |
| <b>2.20</b> | <b>HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA .....</b>                                                                                              | <b>100</b> |
| <b>3.</b>   | <b>ZÁVÄZNÁ ČASŤ .....</b>                                                                                                                  | <b>101</b> |
| <b>4.</b>   | <b>DOPLŇUJÚCE ÚDAJE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE.....</b>                                                                                           | <b>101</b> |

## 1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Obce Bešeňová leží na východnej hranici okresu Ružomberok v Žilinskom kraji. Obec nemala spracovanú územnoplánovacia dokumentáciu. Obecné zastupiteľstvo obce Bešeňová sa uznieslo obstaráť územnoplánovacia dokumentáciu. Pre obstaranie Územného plánu obce bol stanovený postup v zmysle §19a, odst. 1, podľa ktorého sa zabezpečuje vypracovanie Prieskumov a rozborov, Zadaní, Konceptu a Návrhu ÚPN-O.

Územný plán obce povinne podlieha procesu posudzovania vplyvov v zmysle zákona Prieskumov a rozborov, Zadaní, Konceptu riešenia a Návrhu ÚPN-O. č. 24/2006 Z.z. a 408/2011 Z.z.

Prípravné práce na obstaraní Územného plánu obce boli začaté v 21.01.2016 oznámením o začatí obstarávania Územného plánu obce Bešeňová. V rámci prípravných prác bolo vypracované Oznámenie o strategickom dokumente, ktoré bolo zaslané na Okresný úrad Ružomberok, odbor starostlivosti o ŽP, čím bol začatý proces posudzovania vplyvov na ŽP v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov. ÚPN-O obce Bešeňová podlieha povinné procesu hodnotenia z hľadiska vplyvov na ŽP. Okresný úrad Ružomberok, Odbor starostlivosti o životné prostredie určil listom č. OU-RK-OSZP-2016/002190-028 zo dňa 18.3.2016 rozsah hodnotenia strategického dokumentu „Územný plán obce Bešeňová“ podľa § 8 zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ako prvá etapa spracovania boli Prieskumy a rozbor, ktorých súčasťou bol krajinnoekologický plán. V zmysle prijatého postupu nasledujúcou etapou bolo Zadanie pre vypracovanie Územného plánu obce Bešeňová.

Obstarávateľská činnosť v zmysle §2a stavebného zákona je pre spoločného Územného plánu obce zabezpečovaná prostredníctvom odborne spôsobilej osoby, Ing. arch. Beáta Mikušová. Spracovateľ dokumentácie ÚPN-O je Ing. arch. Katarína Konfálová.

## 1.2 HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA A PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI

### 1.2.1 Hlavné ciele rozvoja územia

Ciele riešenia územného plánu obce vyplývajú z účelu a zamerania využitia územnoplánovacej dokumentácie. Z potrieb riešenej obce v oblasti územného rozvoja vyplýva, že je potrebné v územnom pláne obce sa zamerať na riešenie súčasných územnotechnických a environmentálnych problémov a navrhnúť územný rozvoj obce zodpovedajúci potenciálu územia a potrebám obyvateľov obce pri rešpektovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja. Obec Bešeňová nemá spracovaný Územný plán obce. Má spracovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, v ktorom sú definované ciele rozvoja obce a navrhnutá koncepcia rozvoja územia. Pôjde predovšetkým o vymedzenie plôch pre výstavbu rodinných a bytových domov nielen pre obyvateľov obce Bešeňová, výstavbu zariadení cestovného ruchu vo vzťahu k potenciálu prírodného prostredia, nezávadnú výrobu, zariadenia občianskej vybavenosti a tomu zodpovedajúcej technickej vybavenosti. Vymedzenie nových plôch bude rešpektovať kultúrno – historické hodnoty a tradície obce v súlade s princípmi udržateľného rozvoja.

V tomto zmysle sú hlavné ciele riešenia územného plánu obce nasledovné:

- hlavným cieľom územno-plánovacej dokumentácie je návrh koncepcie dlhodobého urbanistického rozvoja obce a jednotlivých funkcií využitia administratívneho územia riešenej obce,
- vymedziť funkčné usporiadanie sídelnej a krajinnej štruktúry, určiť základné zásady organizácie územia, spôsobu jeho využitia a podmienok výstavby,

- územným plánom vytvoriť predpoklady pre zabezpečenie trvalého súladu všetkých činností na území riešenej obce s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja, pre šetrné využívanie prírodných zdrojov a pre zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt,
- vytvoriť územnú ponuku pre dlhodobejšie uspokojovanie základných potrieb obce, jej obyvateľov a návštevníkov, v bývaní, občianskej a sociálnej vybavenosti, výrobe a v ponuke uspokojovania voľno časových potrieb,
- podrobne riešiť regulatívy a limity funkčného a priestorového usporiadania obce, územno-technické podmienky umiestňovania stavieb, zariadení verejného dopravného a technického vybavenia a základných prvkov územného systému ekologickej stability,
- prioritne riešiť súčasné územnotechnické a environmentálne problémy v území identifikované v dokumentácii Prieskumov a rozborov,
- návrhovým obdobím pre riešenie zámerov a cieľov v územnom pláne je časový horizont 10 – 15 rokov. Časový horizont naplnenia jednotlivých vecných zámerov územného rozvoja sa však nedá jednoznačne reálne presne časovo určiť, pretože čas a termín ich realizácie je závislý od množstva vplyvov objektívneho a subjektívneho charakteru, ktoré nemusia byť v súčasnosti známe a ktoré sa nedajú s určitosťou predpokladať. Z tohto dôvodu je návrhové obdobie územného plánu smerným cieľovým časovým horizontom a jednotlivé koncepčné zámery podľa zložitosti podmienok, spoločenskej potreby a verejného záujmu sa budú naplňať v krátkodobom, strednodobom alebo dlhodobom časovom pláne a ich plnenie môže presiahnuť časový horizont návrhového obdobia územného plánu. V zmysle stavebného zákona § 30odst. (4) obec pravidelne, najmenej však raz za štyri roky, preskúma schválený územný plán, vyhodnotí jeho aktuálnosť a posúdi či nie sú potrebné jeho zmeny, alebo doplnky, alebo či nevznikli také objektívne dané podmienky, ktoré vyvolajú potrebu obstaráť aktualizáciu prípadne nový územný plán.
- v návrhu komplexného územného rozvoja obce rešpektovať nadradenú dokumentáciu ÚPN VÚC Žilinského kraja a následne spracované zmeny a doplnky.
- premietnuť plánovanú cyklistickú infraštruktúru vypracovať v súlade s STN 73 6110, STN 01 8028, TP 07/2014 a uznesením vlády SR č. 223/2013 o Národnej stratégii rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR,
- v návrhu koncepcie územného rozvoja obce riešiť obec ako administratívne a územne samostatný celok a v rámci širších nadlokálnych väzieb zohľadniť vzťahy a väzby na mesto Ružomberok a susedné obce,
- obsah a rozsah dokumentácie ÚPN - O obce spracovať v súlade s platnou legislatívou pre územné plánovanie.

### 1.2.2 Vyhodnotenie doterajších územnoplánovacích dokumentácií

#### Územný plán obce

Obec Bešeňová doposiaľ nemala spracovaný územný plán.

### 1.2.3 Chronológia spracovania

Dňom 21. 01.2016 sa začali prípravné práce na obstarávaní Územného plánu obce Bešeňová. Pre obstarávanie územného plánu obce bude Obec Bešeňová zastúpená Ing. Martin Baran, starostom obce. Dotknutým orgánom, organizáciám, fyzickým a právnickým osobám bolo listom č. 28/2016 zo dňa 26.01.2016 oznámené začatie obstarávania spoločného územného plánu. Námety, požiadavky a informácie mohli vyššie uvedené inštitúcie a občania doručiť na Obecný úrad v Bešeňovej do 30 dní od doručenia oznámenia. V štádiu prípravných prácach boli doručené podklady, námety, ktoré boli vyhodnotené a zapracované v prieskumoch a rozboroch a v zadaní pre vypracovanie ÚPN Obce.

Na základe výsledkov získaných počas prípravných prác bolo spracované Zadanie územného plánu obce Bešeňová.

#### 1.2.4 Údaje o súlade riešenia so zadaním

Zadanie územného plánu obce Bešeňová, ktoré bolo zverejnené oznámením zo dňa 01.06.2016. Predmetné oznámenie bolo zverejnené na úradnej tabuli dotknutej obce do 01.07.2016. Stanoviská, ktoré boli doručené štatutárnemu zástupcovi pre obstarávanie spoločného ÚPN-O v stanovenom termíne prerokovania zadania od 01.06.2016 do 1.7.2016. Výsledky prerokovania Zadania boli vyhodnotené a premietnuté do konečného znenia Zadania. Okresný úrad Žilina, Odb. výstavby a bytovej politiky, Andreja Kmeťa č. 17, 010 01 Žilina preskúmal Zadanie podľa § 20 odst. 6 stavebného zákona a vydal súhlas podľa § 20 odst. 7 písm. c) na jeho schválenie v Obecnom zastupiteľstve listom č. OU-ZA-OVBP1-2016/026997/HRI zo dňa 4.11.2016.

Zadanie pre vypracovanie dokumentácie Územného plánu obce Bešeňová bolo schválené obecným zastupiteľstvom obce Bešeňová dňa 24.11.2016, č. uznesenia 2016/06/04.

Zadanie pre vypracovanie ÚPN-O je základným zadávacím dokumentom, v ktorom sú stanovené hlavné ciele a požiadavky na riešenie koncepcie územného rozvoja obce v rámci ÚPN-O. Dokumentácia ÚPN-Obce je vypracovaná v súlade s požiadavkami na riešenie jednotlivých funkčných systémov územného rozvoja obce stanovených v schválenom Zadaní. Zásady riešenia stanovené v Zadaní sú akceptované. Obsah dokumentácie ÚPN-Obce je spracovaný v štruktúre zodpovedajúcej §12 vyhlášky č.55/2001 Z.z. o ÚPP a ÚPD.

V koncepte riešenia sú premietnuté požiadavky stanovené Okresným úradom Ružomberok, Odbor starostlivosti o životné prostredie listom č. OU-RK-OSZP-2016/002190-028 zo dňa 18.3.2016, v ktorom určuje podľa §8 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o EIA“), "Rozsah hodnotenie" strategického dokumentu "Územný plán obce Bešeňová" vyplývajúce z rozsahu hodnotenie.

#### 1.2.5 Doplnujúce údaje, súpis podkladov a zhodnotenie miery ich záväznosti

##### Záväzné podklady:

- Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraj (ÚPN VÚC ŽK) vyhlásené nariadením Vlády SR č. 223/1998 Z.z. dňa 26.5.1998 a jeho zmien a doplnkov:
  - Zmeny a doplnky Územného planu veľkého územného celku Žilinského kraja schválené uznesením č. 6/2005 dňa 27.4.2005 a záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č. 6/2005 dňa 27.4.2005, dodatkom č.1 k VZN 6/2005
  - Zmeny a doplnky č.3 Územného planu veľkého územného celku Žilinského kraja schválené uznesením č. 8/26 dňa 17.3.2009 a záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č. 17/2009 zo dňa 17.03.2009.
  - Zmeny a doplnky č.4 Územného planu veľkého územného celku Žilinského kraja schválené uznesením č. 6/11 dňa 27.6.2011 a záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č. 26/2011 schválené zastupiteľstvom ŽSK dňa 27.06.2011.
- Zadanie pre vypracovanie dokumentácie Územného plánu obce Bešeňová (schválené dňa 24.11.2016 č. uznesenia 2016/06/074).
- Okresný úrad Ružomberok, Odbor starostlivosti o životné prostredie listom, rozhodnutie č. OU-RK-OSZP-2016/002190-028 zo dňa 18.3.2016, v ktorom určuje rozsah hodnotenie.

##### Ďalšie podklady:

- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 prijatá uznesením vlády SR č.1033 z 31.10.2001, záväzná

časť bola vyhlásená Nariadením vlády SR č. 528 / 2002, Zmeny a doplnky KURS 2001, záväzná časť bola vyhlásená Nariadením vlády SR č. 714/2011 dňa 16.10.2011.

- Budú premietnuté územné súvislosti vyplývajúce z územného priemetu cieľov, priorít a opatrení dokumentov regionálneho rozvoja :
  - Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja (dopad na územie obce Bešeňová).
- Budú využité ďalšie dokumenty:
  - Programové vyhlásenie vlády SR (2016-2020) za oblasť dopravy
  - Konceptiu územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KÚRS 20111 - ZaD č.1 KÚRS 2001 (uznesením vlády SR č. 513/2011),
  - Stratégia rozvoja SR do roku 2020 (uznesením vlády SR č. 158/2010),
  - Technické podmienky. Prognózovanie výhľadových intenzít na cestnej sieti do roku 2040 (TP 07/2013).
  - Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020 a Operačný program Integrovaná infraštruktúra na roky 2014-2020,
  - Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR (uznesenie vlády SR č. 223/2013),
  - Program odpadového hospodárstva obce Bešeňová.
  - PHSR obce Bešeňová na roky 2016 -2020.
  - R-ÚSES okresu okres Ružomberok, 2013
- V riešení ÚPN-O budú využité aj ďalšie dostupné relevantné krajské, regionálne a lokálne koncepcie a dokumenty s dopadom na rozvoj územia obce, ktoré vyplynú zo spracovania Prieskumov a rozborov. V rámci prípravných prác boli poskytnuté podklady dotknutých orgánov štátnej správy, organizácií právnických a fyzických osôb.
- Poskytnuté podklady, námety a požiadavky na základe oznámenia o začatí obstarávania ÚPN-O Bešeňová zo dňa 25.1.2016:
  - Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Nám. slobody 6, 810 05 Bratislava, zo dňa 1.3.2016, 10862/2016/B211-SZEÚ/14251,
  - Ministerstvo obrany, Správa nehnuteľného majetku a výstavby , ASM MO SR, Bratislava , zo dňa 02/2016 ASMdpS-1-2019/2016,
  - Ministerstvo zdravotníctva SR, Inšpektorát kúpeľov a žriediel, Limbová 2, Bratislava, zo dňa 4.2.2016, Z05524-2016-1KŽ,
  - Okresný úrad Žilina, Odb. výstavby a bytovej politiky, Andreja Kmeťa 17, 010 01 Žilina, zo dňa 10.2.2016, OU-ZA-OVBP1-2016/009065/HRI,
  - Okresný úrad Žilina, Odb. starostlivosti o životné prostredie, Nám. M. R. Štefánika , 010 01 Žilina, zo dňa 29.2.2016, OU-ZA-OSZP1-2016/009685-005/Dm,
  - Okresný úrad Žilina, Odbor opravných prostriedkov, ref. pôdohospodárstva, Andreja Kmeťa 17, 010 01 Žilina, zo dňa 22.2.2016, OU-Z A-OOP4-2016/009032-2/SUR,
  - Okresný úrad Žilina, Odb. cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Predmestská 1613, 010 01 Žilina, zo dňa 25.2.2016, OU-RK-OCDPK/2016/002953-02,
  - Okresný úrad Ružomberok, Odb. starostlivosti o životného prostredia / úsek ochrany PaK, úsek odpadové hospodárstvo, úsek štátna vodná správa, štátna ochrana prírody, úsek EIA, Nám. A. Hlinku 74, Ružomberok, zo dňa 4.2.2016, OU-RK-OSZP-2016/002190-002-OP,
  - Okresný úrad Ružomberok, Odbor krízového riadenia, Nám. A. Hlinku 74, Ružomberok, zo dňa 22.2.2016, OU-RK-OKR-2016/002827-02,
  - Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru Ružomberok, Nám. A. Hlinku 74, Ružomberok, zo dňa 7.3.2016, ORHZ-RK1-127/2016,
  - Okresný úrad Ružomberok, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, A. Bernoláka 25,

- Ružomberok, zo dňa 25.2.2016, OU-RK-OCDPK/2016/002953-02,
- Obvodný banský úrad Banská Bystrica, zo dňa 12.2.2016, 468-585/2016,
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva Martin, zo dňa 9.2.2016, 2016/000845/044,
- Krajský pamiatkový úrad Žilina, pob. Ružomberok, Nám. Š. N. Hýroša 1, 034 01 Ružomberok, zo dňa 9.2.2016, KPUZA-2016/4802-3/9388,
- Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy, Gagarinová 10, 827 13 Bratislava
- Obvodný banský úrad v Banskej Bystrici, ul. 9. mája č.2, 975 90 Banská Bystrica, 12.2.2016, 468-585/2016
- Žilinský samosprávny kraj, Komenského 48, 010 01 Žilina, zo dňa 16.2.2016, 02967/2016/O DaÚP-2,
- Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, Mlynská Dolina 1, 817 04 Bratislava, zo dňa 9.2.2016, 313/324/16,
- Štátna ochrana prírody SR, Správa TANAP, pracovisko Liptovský Mikuláš, Hodžova 11, 031 01 Liptovský Mikuláš, zo dňa 9.2.2016, TANAP/145/2016,
- Slovenská správa ciest, Miletičova 19, 826 19 Bratislava, zo dňa 10.2.2016, 5695/2016/2320/5365,
- Dopravný úrad, Letisko M. R. Štefánika, 823 05 Bratislava, zo dňa 18.2.2016, 6410/2016/ROP-002-P/3209,
- Národná diaľničná spoločnosť a.s., Mlynské nivy 45, 821 09 Bratislava, zo dňa 18.2.2016, 2749/24445/30103/2016,
- Železnice SR, Generálne riaditeľstvo, odb. expertízy, Klemensova 8, 813 61 Bratislava 1, zo dňa 4.2.2016, 7987/2016/0420-002,
- SEPS, a.s. Miletičova 5, 824 84 Bratislava, zo dňa 9.2.2016, PS/2016/002778,
- Stredoslovenská energetika, a.s., Pri Rajčianske 8591/4B, 010 47 Žilina, zo dňa 31.3.2016, 120101-16-0059,
- Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a.s. Pri Váhu 6, 034 06 Ružomberok, 20.4.2016
- Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ Povodie Váhu Piešťany, Odš. Závod Piešťany, Nábřeží I. Krasku č. 3/834, 921 80 Piešťany, zo dňa 11.2.2016, CZ 4490/2016,
- Slovenský plynárenský priemysel, a.s., Mlynské nivy 44/b, 825 11 Bratislava 26, zo dňa 12.2.2016, DPSMK/09/2016,
- Hydromeliorácie, š.p., Vrakunská 10577/29, 821 06 Bratislava, zo dňa 8.2.2016, 610-4/120/2016,
- Lesy SR, š.p. Nám. SNP 8, 975 66 Banská Bystrica
- Slovak Telecom a.s., Bajkalská 28, 817 62 Bratislava, zo dňa 16.3.2016, 6611606905,
- Agro-Racio s.r.o., Liptovský Mikuláš, 11.2.2016,
- Aquapark Gino Paradise, Bešeňová, 22.2.2016 0202-2016,
- Občianske združenie Žijeme tu spoločne", Bešeňová, 22.2.2016,
- Priesol Stanislav, Ružomberok,
- Mária Pružinská, Bešeňová, 18.2.2016,
- Mikuláš Celko, 26.2.2016.
- Prieskum bol prevedený priamo v teréne, nové budovy, stav, veľkosť a plocha sú zakreslené a určené odhadom (spracovateľ PaR).
- Metodické usmernenie MDVRR SR odboru územného plánovania k zabezpečeniu plnenia uznesenia vlády SR č. 148/2014 z 26.3.2014 k Stratégii adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy.

#### Mapové podklady

- základné mapy v mierke M 1: 50 000, M 1:10 000, M 1: 2 000
- mapové podklady vo vektorovej podobe katastra Bešeňová
- bonitované pôdno - ekologickej jednotky (BPEJ) v katastrálnom území - webová stránka Výskumného

ústavu pôdoznalectva a ochrany pôdy ako informatívny zdroj [www.podnemapy.sk](http://www.podnemapy.sk).

#### Podklady a údaje obce:

Údaje zo sčítania obyvateľstva, domov a bytov, rok 1991, 2001, 2011, 2014 Štatistický úrad SR, mestská a obecná štatistika, štatistické údaje obce 2014.

#### Použitá literatúra:

- Vlastivedný slovník obcí na Slovensku
- Atlas krajiny Slovenskej republiky 1. vydanie, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky Bratislava, SAŽP Banská Bystrica, r. 2002,

## 2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE

### 2.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS

#### 2.1.1 Vymedzenie riešeného územia

Nepriamo na rozvoj obce budú vplývať širšie územné a vzťahové súvislosti vyplývajúce zo základnej urbanistickej koncepcie Žilinského kraja. Katastrálne územie obce Bešeňová je vymedzené katastrálnymi hranicami obce a situované vo východnej časti okresu Ružomberok v Žilinskom kraji. Hraničí na východe s obcami Potok, Liptovská Anna, Bobrovník. Na západe s obcou Liptovská Teplá, na juhozápade s obcou Ivachnová a na juhu z obcou Liptovský Michal.

Riešené územie pre spracovanie Územného plánu obce Bešeňová sa vymedzuje tak, aby v návrhu koncepcie rozvoja obce bolo možné riešiť funkčné a priestorové usporiadanie zastavaného územia obce, riešiť rozvojové plochy vo väzbe na toto územie a premietnuť výsledky prieskumov a rozborov v oblasti krajinnoekologického plánu v rámci celého administratívneho územia obce. Obec Bešeňová sa nachádza sa 12 km južne od mesta Ružomberok a 21 km od mesta Liptovský Mikuláš.

Obstarávateľ pre riešenie územného plánu obce (ďalej len UPN-O) vymedzuje katastrálne územie obec Bešeňová. Katastrálne územie obce Bešeňová začleňuje celú plochu katastrálneho územia obce (základnej územnej jednotky) pozostávajúceho z jediného katastrálneho územia (územno-technickej jednotky) Bešeňová. Katastrálna hranica obce je vymedzená a je evidovaná Katastrálnym úradom v Ružomberku. Celková plocha katastrálneho územia je 429,6 ha.

Vo vzťahu k uvedenému sa pre spracovanie Územného plánu obce vymedzuje riešené územie nasledovne:

- v rozsahu súčasného administratívneho územia obce Bešeňová, tvoreného jeho katastrálnym územím pre návrh priestorového usporiadania a funkčného využitia územia obce (mierka 1:10 000),
- v rozsahu zastavaného územia obce pre podrobné riešenie je vymedzené súčasnou hranicou zastavaného územia obce, rozšírenou o plochy uvažované na bývanie, občiansku vybavenosť, koncepcie a priestorového usporiadania (mierka 1:2 000),
- v rozsahu zastavaného územia obce pre riešenie koncepcie dopravy, technickej infraštruktúry a využitia záberov PP a LP na iné účely (mierka 1:5 000),
- pre riešenie záujmového územia a širších vzťahov (mierka 1:10 000, 1: 50 000).

Skúmané územie pre spracovanie Územného plánu obce sa vymedzuje tak, aby v návrhu koncepcie rozvoja obce bolo možné riešiť funkčné a priestorové usporiadanie zastavaného územia obce, riešiť rozvojové plochy vo väzbe na toto územie a premietnuť výsledky prieskumov a rozborov v oblasti krajinnoekologického plánu v rámci celého administratívneho územia obce. Podrobnejšie bude riešené

zastavané územie obce a územie na neho nadväzujúce.

Záujmové územie obce je vymedzené v rozsahu väzieb obce na osídlenie Žilinského okresu, v rozsahu väzieb na nadriadenú cestnú sieť, verejnú technickú vybavenosť okresu Ružomberok a Žilinského kraja. V záujmovom území budú riešené nadväznosti v oblasti ochrany prírody a krajiny, ekológie únosnosti územia a stavu životného prostredia.

### **2.1.2 Prírodné podmienky**

Obec Bešeňová leží v západnej časti liptovskej kotliny na nive Váhu, v nadmorskej výške 512 m.n.m. Chotár leží v nadmorskej výške 508-730 m.n.m.

Skúmaného územia patrí do fatransko-tatranskej oblasti, celku Podtatranská kotlina, podcelku Liptovská kotlina a oddielov Liptovské nivy a Chočské pohorie.

Reliéf územia z morfoskulptúrneho hľadiska je v nive Váhu akumulčný tvorený fluviálnou rovinou a na ostatnom území eróznodenudačný na fluviálne rezanej pod vrchovine.

V riešenom území možno rozoznať nasledovné tvary reliéfu: poriečne nivy, zosuvy, nerozlíšené riečne terasy a najcharakteristickejšie travertínové kopy.

#### **2.1.2.1.1 Geomorfológia a reliéf**

Riešené územie patrí do fatransko-tatranskej oblasti, celku Podtatranská kotlina ,podcelku Liptovská kotlina a oddielov Liptovské nivy a Chočské podhorie.

Výškové rozpätie katastra je od 506 do 760 m n.m.

#### **2.1.2.1.1 Morfologicko - morfometrické typy reliéfov**

Reliéf územia z morfoskulptúrneho hľadiska je v nive Váhu akumulčný tvorený fluviálnou rovinou a na ostatnom území eróznodenudačný na fluviálne rezanej podvrchovine.

Z hľadiska morfoštruktúrneho sa jedná o reliéf na polygenetických sedimentoch sa slabým uplatnením litológie.

V riešenom území možno rozoznať nasledovné tvary reliéfu: poriečne nivy, zosuvy, nerozlíšené riečne terasy a pre Bešeňovej najcharakteristickejšie travertínové kopy.

#### **2.1.2.1.2 Geológia**

Geologický podklad tvoria nívne sedimenty na fluviálnych štrkopieskových terasách v nive Váhu, travertíny severne nad obcou a na ostatnom území flyšové vývoje s premenlivým podielom pieskovcov, ílovcov a sliňovcov v rámci vnútrokarpatského paleogénu.

Z inžiniersko-geologického hľadiska sa v riešenom území nachádzajú nasledovné rajóny:

Rajón údolných riečnych náplavov a rajón kvartérnych karbonátov.

#### **2.1.2.1.3 Hydrologické pomery**

Z hydrologického hľadiska riešené územie patrí do stredohorskej oblasti s režimom odtoku snehovo dažďovým. Vysokú vodnosť dosahujú toky v marci až v máji, s maximálnym prietokom v apríli. Minimum prietoku je v zimných mesiacoch január a február a taktiež na jeseň v septembri a v októbri.

#### **2.1.2.1.4 Pôdne pomery**

V katastrálne územie obce môžeme nájsť v nive Váhu nívne pôdy karbonátové na karbonátových nívnych sedimentoch, nívne pôdy oglejené, v oblasti výskytu travertínov renziny a hnedé renziny na nezvetralých pevných karbonátových horninách a na ostatnom území katastra – severná časť hnedé pôdy oglejené na stredne ťažkých až ťažkých zvetralinách rôznych hornín.

#### 2.1.2.1.5 Klimatická charakteristika

Klimaticky patrí riešené územie južná časť do mierne teplej oblasti. Okrsok je mierne teplý, vlhký s chladnou alebo studenou zimou, dolinový. Malá časť na severe zasahuje do mierne chladnej oblasti, okrsku mierne chladného s priemernou teplotou.

Južná časť územia patrí do klimatickej oblasti mierne teplej s menej ako 50 letnými dňami, priemernou júlovou teplotou nad 16°C a v januári pod -3°C.

Klimaticko-geografickým typom je kotlinová klíma, mierne chladná, s teplotou v januári pod -3°C. až -6°C, v júli 16°C až 17°C a priemernými zrážkami 600 až 850 mm.

#### 2.1.2.1.1 Fytogeografické členenie územia

Podľa fytogeografického členenia patrí riešené územie do oblasti západokarpatskej kveteny (Carpaticum occidentale), obvodu flóry vnútro karpatských kotlín (Intercarpaticum), okresu Podtatranské kotliny- Liptovská kotlina.

#### 2.1.2.1.2 Vegetácia územia

Pre geobotanickú charakteristiku územia bolo použité členenie podľa Geobotanickej mapy Slovenska (Michalko a kol. ,1987). V riešenom území sa nachádzajú nasledovné jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie :

Ai - lužné lesy podhorské a horské (Alnenion glutinoso-incanae,

Salicion triandrae .. )

CP - dubovo-hrabové lesy lipové (Tilio-Carpinenion betuli)

PA - jedľové a jedľovo-smrekové lesy (Abietion)

Qp - dubové nátržníkové lesy (Potentillo albae-Quercion)

Qs -dubové subxerothermofilné a borovicové xerofilné lesy

(Quercion pubescenti-petraeae, cytiso-Pinion)

Jedľové a jedľovo-smrekové lesy (PA) (Abietion, Vaccinio-Abietion) majú ráz bezbukového variantu. V pôvodnom zložení mala prevahu jedľa biela, primiešaný bol smrek obyčajný, vtrúsený smrekovec opadavý a borovica sosna, z listnáčov jarabina vtáčia, javor horský, jelša sivá a výnimočne buk lesný. Sú to najčastejšie produkčné lesy s funkciou pôdoochrannou. Porasty sú V katastri sa nachádzali v jeho severnej časti.

Lužné lesy podhorské a horské (AI) sú pokračovaním nížinných krov na alúviách a údolných nivách na stredných a horských tokoch riek zväčša v extrémnejších klimatických podmienkach. Pôdy sú štrkovité až kamenisté, zriedkavo piesočnaté. Krovinovú vrstvu tvoria vrba trojtyčinková, v. purpurová, v. košíkárka, v. krehká, miestne aj vrba sivá. vtrúsený vo vyšších polohách môže byť smrek a zemolez čierny.

V katastri sa vyskytovali v celej nive Váhu, v súčasnosti sú len ich zbytky lemujúce rieku Váh.

Dubovo-hrabové lesy lipové (CP) vyskytujú sa už len roztrúsene vo vnútro karpatských kotlinách. Vyskytujú sa na podložiach flyšov a sprašových hĺn. Vedúcou drevinou bol v minulosti dub letný porasty mali silné zastúpenie smreka, vyskytovala sa lipa a ostatné dreviny ako osika , raky ta, javor mliečny, jaseň štíhly. V katastri sa nachádzali v jeho strednej časti.

Dubové nátržníkové lesy (Qp) ležia zväčša na neogénnych útvaroch budovaných štrkami a piesočnatým materiálom. Rozšírené sú najmä vo vnútro karpatských kotlinách. Pôdy sú illimerizované alebo hnedozeme illimerizované, ťažké, ílovité, mierne kyslé a oglejené. Vytvárajú sa na sprašových a ílovitých podložiach. Floristický sú veľmi bohaté. Prevládal tu dub letný a vyskytoval sa dub zimný, smrekovec, borovica, smrek, breza a osika. V krovinovom podraze je krušina jelšová, lieska, rešetliak, trnka, hloh, šípka. Na území katastra sa nachádzali len v malom rozsahu na jeho západnom okraji.

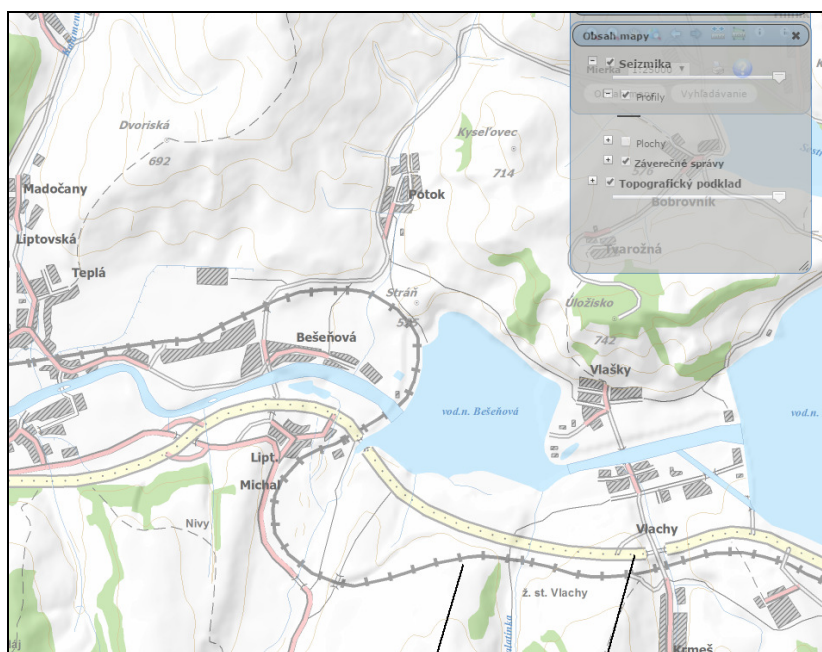
Dubové subxerothermofilné a borovicové xerofilné lesy (Qs) tvoria borovicové lesy lesostepného

charakteru a s nimi susediace dubové lesy. vyskytujú sa na vápnitých flyšoch, melafýroch a vápencoch. Pôdy môžu byť pararendziny alebo hnedé nasýtené pôdy. Najviac sú zastúpené dreviny borovica lesná, dub zimný, južne dub plstnatý, vo vyšších polohách aj jedla biela. V katastri boli viazané na horninový podklad travertínov severne nad obcou.

Riešené územie spadá do živočíšneho regiónu Západných Karpát, vonkajšieho obvodu Podtatranského okrsku a vnútorného obvodu centrálného - fatranského okrsku. V druhovom zložení sú zastúpené bežné druhy divej zvere - poľné cicavce ako zajac, líška, hlodavce, sviňa divá, srnec; spevavé vtáky (napr. drozd čvíkotavý, drozd plavý, strnádka) dravce - myšiak hôrny, jastrab veľký a jastrab krahulec.

### 2.1.3 Seizmicita

Seizmické ohrozenie v hodnotách makro seizmickej intenzity - podľa mapy seizmických oblastí nepatrí záujmové územie do neseizmickej oblasti s výskytom zemetrasení.

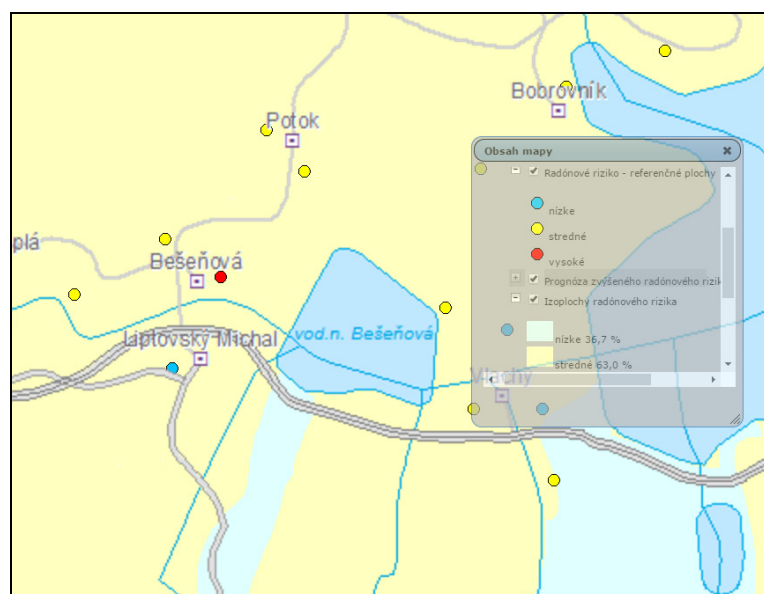


Zdroj: Mapportal ŠGÚDŠ

### 2.1.4 Radónové riziko

Na základe spracovaných odvodených máp radónového rizika (URANPRESS, Spišská Nová Ves, 1992) katastrálne územie obce Bešeňová spadá do oblasti s nízkym až stredným radónovým rizikom. Radónové riziko nízke (2). Izoplochy radónového rizika (2) nízke 36,7% (6) a stredné 63,0 % (2).

Podľa §20 ods. 3 geologického zákona ministerstvo vymedzuje ako riziká stavebného využitia územia výskyt stredného radónového rizika. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia.



Zdroj: Mapportál ŠGÚDŠ

## 2.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚPN VÚC ŽILINSKÉHO KRAJA

Priestorové a funkčné usporiadanie obce riadiť v súlade so schválenou nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou. Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraj v znení neskorších zmien a doplnkov a jej záväznými regulatívnymi.

Záväzné časti ÚPN – VÚC Žilinského kraja v znení jeho neskorších zmien a doplnkov a jeho záväzné regulatívy, ktoré majú dopad na katastrálne územie obce (znenie regulatívov prevzaté z VZN Žilinského samosprávneho kraja):

### 1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

- 1.1. vytvárať podmienky pre vyvážený rozvoj Žilinského kraja v oblasti osídlenia, ekonomickej, sociálnej a technickej infraštruktúry pri zachovávaní zdravého životného prostredia a biodiverzity v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja,
- 1.5. formovať sídelnú štruktúru na nadregionálnej úrovni na území Žilinského kraja prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov,
- 1.10. podporovať ako ťažisko osídlenia nižších úrovní v Žilinskom kraji:
  - 1.10.1 liptovskomikulášsko - ružomersko - dolnokubínske ťažisko osídlenia ako ťažisko osídlenia druhej úrovne,
- 1.14. formovať ťažiská osídlenia uplatňovaním princípov decentralizovanej koncentrácie,
- 1.15. upevňovať vnútroštátne sídelné väzby medzi ťažiskami osídlenia,
- 1.16. vytvárať podmienky pre budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyváženej hierarchizovanej štruktúry,
  - 1.16.1 podporovať ako rozvojové osi prvého stupňa:
    - b) žilinsko - podtatranskú rozvojovú os. Žilina - Martin - Poprad - Prešov,
- 1.17. napomáhať rozvoju vidieckeho priestoru a náprave vzťahu medzi mestom a vidiekom na základe nového partnerstva založeného na vyššej integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka nasledovnými opatreniami:

- 1.17.1 vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka,
- 1.17.2 podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry
- 1.17.3 zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru a priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektonicko – priestorové prostredie,
- 1.17.4 vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrámi, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracovisko vo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života
- 1.20 rešpektovať existenciu pamiatkovo chránených historických sídelných a krajinných štruktúr a to najmä lokalít svetového kultúrneho dedičstva, archeologických nálezov ,pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón, areálov historickej zelene, národných kultúrnych pamiatok, lokalít tvoriacich charakteristické panorámy chránených území, národnú sústavu chránených území v príslušnej kategórii a stupni ochrany a medzinárodne chránených území (Ramsarské lokality, lokality NATURA),
- 1.21 ďalšie rozvojové plochy v katastrálnych územiach jednotlivých obcí riešiť v nadväznosti na zastavané územia, nevytvárať izolované urbanistické celky, rešpektovať prírodné a historické danosti územia obce; v novovytváraných územných celkoch ponechať rezervu pre vnútro sídelnú a vnútro areálovú zeleň.

## 2. V oblasti sociálnej infraštruktúry

- 2.1. riešiť priestorové podmienky provizórne umiestnených škôl, školských zariadení a skvalitniť ich vybavenosť,.
- 2.5. zriaďovať zariadenia sociálnych služieb a rozširovať ich sieť v závislosti od konkrétnych potrieb občanov v každom sídle okresu,
- 2.12. riešiť nedostatočné kapacity zariadení sociálnej starostlivosti a ich zaostalú materiálnu základňu v regiónoch,
- 2.14. zachovať územné predpoklady pre prevádzku a činnosť existujúcej siete a rozvoj nových kultúrnych zariadení v regiónoch ako neoddeliteľnej súčasti existujúcej infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu.

## 3. V oblasti rozvoja rekreácie, turistiky, cestovného ruchu a kúpeľníctva

- 3.2. podporovať diferencovane regionálne možnosti využitia rekreácie, turistiky a cestovného ruchu na zlepšenie hospodárskej stability a zamestnanosti ,najmä na Kysuciach, Orave a v Turci, na upevňovanie zdravia a rekondície obyvateľstva, predovšetkým v mestách Žilina ,Ružomberok, Martin a Liptovský Mikuláš a na zachovanie a využitie kultúrneho dedičstva vo všetkých okresoch kraja,
- 3.10 využiť potenciál geotermálnej energie na báze termálnych vôd pre rekreáciu a cestovný ruch v geotermálnej oblasti Žilinskej kotliny, Turčianskej kotliny, Liptovskej kotliny a Skorušinskej panvy pri rešpektovaní záujmov ochrany prírody a zdrojov pitných vôd,
- 3.11. podporovať aktivity súvisiace s rozvojom vidieckeho turizmu v podhorských oblastiach najmä na Kysuciach, Orave a v Turci,
- 3.14. podporovať aktivity, ktoré súvisia s realizáciou siete miestnych cyklotrás nadväzujúcich na

navrhované cyklomagistrály.

4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany pôdneho fondu, ochrany prírody a krajiny a ochrany kultúrneho dedičstva

- 4.1. rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam v kategóriách
  - 4.1.2. biocentrá nadregionálneho významu - Malá Rača - Skalka, Malý Polom - Veľký Polom, Ladonhora - Brodnianka, Veľký Javorník, Bzinská hoľa- Minčol, Choč, Osičiny - Ráztoky, Lysec, Západné Tatry - Roháče, Prosečné, Nízke Tatry - Kráľovohoľská časť, Nízke Tatry Ďumbierska časť, vodná nádrž Liptovská Mara, Kľak - Ostrá skala - Reváň - Partizán, Zniev -Sokolov - Chlievska - Kláštorne lúky, Marské vršky, Borišov - Javorina, Lysec, Turiec, Pod Sokolom, Kopa - Korbeľka - Pilsko, Babia hora, Žiar - Oravská priehrada, Skalná Alpa, Smrekovica-Šiprúň, Sokol - Žiar, Oravská priehrada - Sosnina, Kľak - Reváň, Kozol, Šujské rašelinisko – Strážov
  - 4.1.3. biocentrá regionálneho významu podľa schváleného územného plánu,
  - 4.1.4. biokoridory nadregionálneho a regionálneho významu podľa schváleného územného plánu regiónu ,
    - a) terestricko - migračný koridor v priestore Malá fatra - bránica - Lutiše ako biokoridor nadregionálneho významu,
- 4.2. rešpektovať podmienky ochrany prírody v súlade so schváleným národným zoznamom území európskeho významu,
- 4.3. dodržiavať pri hospodárskom využívaní území začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky,
  - 4.3.1. pre chránené územia (vyhlásené a navrhované na vyhlásenie) podľa osobitných predpisov o ochrane prírody a krajiny, kategórie a stupňa ochrany,
  - 4.3.2. pre lesné ekosystémy, vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane lesov v kategóriách ochranné lesy a lesy osobitného určenia,
  - 4.3.3. pre poľnohospodárske ekosystémy podľa osobitných predpisov o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu v kategóriách podporujúce a zabezpečujúce ekologickú stabilitu územia(trvalé trávne porasty),
  - 4.3.4. pre ekosystémy mokradí, vyplývajúce z medzinárodných zmlúv a dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná,
  - 4.3.5. pre navrhované chránené vtáčie územia a dodržiavať ochranné podmienky, stanovované samostatne osobitným predpisom pre každé chránené vtáčie územie,
  - 4.3.6. pre navrhované územia európskeho významu a zosúladiť spôsob ich využívania tak, aby nedošlo k ohrozeniu predmetu ochrany.
- 4.4. zachovať prirodzený charakter vodných tokov, zaradených medzi biokoridory, chrániť jestvujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi,
- 4.8. zachovať územné časti s typickou rózovitostou krajinnej štruktúry daného regiónu (Kysuce, Orava, Liptov, Turiec)
  - 4.8.2. preveriť pri každom navrhovanom veľkoplošnom zábere, líniovom zábere krajiny, alebo inom technickom diele:
    - a) dopad navrhovaných stavieb na okolitú krajinu - krajinný obraz (harmóniu, kompozíciu, vyváženosť a mierkovitosť ),
    - b) dopad navrhovaných stavieb na zmenu krajinnej panorámy miesta alebo línie,
    - c) bezprostredný dopad a mieru devastácie lokálnych krajinných scenérií alebo ich zmenu,

- 4.9. zabezpečiť revitalizáciu regulovaných tokov s doplnením sprievodnej zelene,
- 4.10. prispôbovať trasy dopravnej a technickej infraštruktúry prvkom ekologickej siete, aby bola maximálne zabezpečená ich vodivosť a homogénnosť,
- 4.11. eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory, pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability(pôsobenie priemyselných a dopravných exhalácií, znečisťovanie tokov a pod.)
- 4.12. rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako limitujúci urbanistický rozvoj kraja definovaný v záväznej časti územného plánu, osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti,
- 4.15. povoľovať výstavbu malých vodných elektrární na vodnom toku Váh len výnimočne:
  - 4.15.1. nepovoľovať výstavbu malých vodných elektrární na vodných tokoch, ktorých sa poskytuje územná ochrana prírody a krajiny:
    - c) prítok Váhu zaradené medzi územia európskeho významu,
- 4.16. zabezpečiť vypracovanie projektov miestnych územných systémov ekologickej stability v okresoch Žilinského kraja prednostne pre tieto oblasti v okrese:
  - 4.16.8. Ružomberok pre Ivachnovú, Lúčky, Bešeňovú, Ľubochňu, Stankovany, Hubovú , Švošov, Liskovú, Lipt. Teplú ,Ružomberok a Lipt. Revúce
- 4.17. rešpektovať zásady rekreačnej funkcie krajinných celkov a limity rekreačnej návštevnosti podľa schválených územných plánov obcí, aktualizovaných územnoplánovacích podkladov a dokumentov a koncepcií rozvoja jednotlivých oblastí kraja a obcí v záujme trvalej a objektívnej ochrany prírodného prostredia Žilinského kraja,
- 4.19. zabezpečiť ochranu prirodzených ekosystémov podporou rozvoja komplexnej vybavenosti(vrátane zvyšovania lôžkových kapacít v ochranných pásmach národných parkov) a taktiež rozvojom obcí v podhorských oblastiach s dôrazom na vyzdvihnutie miestnych zvláštností a folklóru. Uvedenú skutočnosť riešiť komplexne s dôrazom na limity prírodných zdrojov,
- 4.20. vymedziť hranice zátopových území vodných tokov v ÚPD obcí za účelom ochrany priestoru riečnych alúvií pre situácie vysokých vodných stavov a ochrany biotických prvkov a ich stanovišť v alúviách vodných tokov,
- 4.21. zabezpečiť pri ochrane pamiatkových území ich primerané funkčné využitie, zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, vylúčenie veľkoplošných asanácií, zachovanie objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, uličného parteru, zachovanie charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, rešpektovanie historických a architektonických dominánt, zachovanie archeologických nálezísk.

## 5. V oblasti rozvoja nadriadenej dopravnej infraštruktúry

### 5.1 Dopravná regionizácia

- 5.1.1 v návrhovom i výhľadovom období realizovať opatrenia, stabilizujúce pozíciu Žilinského kraja v dopravno - gravitačnom regióne Severozápadné Slovensko; v tejto súvislosti premyslene a koordinovane uprednostňovať dopravné stavby podporujúce efektívnu dopravnú obsluhu územia Severozápadného Slovenska ako jedného kompaktného územia, vrátane podpory funkcie dopravno- gravitačného centra Žilina - Martin,

### 5.2 paneurópska dopravná infraštruktúra ITF a TEN-T

- 5.2.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať nadradené postavenie paneurópskych multimodálnych koridorov Medzinárodného dopravného fóra (ďalej len ITF, ktoré je

nástupníckou organizáciou Európskej konferencie ministrov dopravy CEMT) a dopravných sietí TEN-T:

- a) rešpektovať dopravnú infraštruktúru alokovanú v trase multimodálneho koridoru č. Va., súčasť koridorovej siete TEN-T, Bratislava - Žilina - Prešov/Košice - Záhor/Čierna nad Tisou - Ukrajina, schválené pre diaľničnú infraštruktúru - diaľnica D1, modernizovanú železničnú trať, terminál kombinovanej dopravy v Žiline,

### 5.3 Infraštruktúra cestnej dopravy

5.3.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry diaľnic až ciest III. triedy - definovanú pasportom Slovenskej správy ciest „Miestopisný priebeh cestných komunikácií“ - ohraničenú jej ochrannými pásmami mimo zastavaného územia a cestnými pozemkami v rámci zastavaného územia kraja,

5.3.2 v návrhovom období chrániť územný koridor a realizovať diaľnicu D1 v trase multimodálneho koridoru č. Va., súčasť koridorovej siete TEN-T, v kategórii D 26,5/120, v trase a úsekoch :

- a) Hričovské Podhradie - Lietavská Lúčka - Višňové - Dubná Skala, sieť AGR č. E50, trasa TEM4,
- b) Dubná Skala - Martin - Turany - Kraľovany - Hubová - Ružomberok - Ivachnová, alternatívne v úseku Turany – tunel Korbefka - Hubová, s pripojením na existujúci úsek D1, sieť AGR č. E50, trasa TEM 4,

5.3.16 v návrhovom a výhľadovom období zabezpečiť územnú rezervu cesty I/18 celoštátneho významu v trase a úsekoch :

- a) Liptovský Mikuláš, trasa južným okrajom mesta, súbežná s pripravovanou preložkou železničnej trate č. 180, v kategórii MZ 14,0/60, súbežná cesta s diaľnicou D1,

5.3.42 v návrhovom a výhľadovom období zabezpečiť územnú rezervu navrhovanej cesty II. triedy (súčasná cesta III/018104) regionálneho významu, v kategórii C 9,5/60, v trase a úsekoch :

- a) Liptovský Michal - Liptovský Potok - Liptovská Sielnica/Brnice,

### 5.4 infraštruktúra železničnej dopravy

5.4.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej železničnej infraštruktúry - tratí, plôch a zariadení - umiestnenú na pozemkoch Železníc Slovenskej republiky, ohraničenú jej ochrannými pásmami,

5.4.4 v návrhovom a výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať modernizáciu železničnej trate č.180 I. kategórie na traťovú rýchlosť do 160 km/h, v trase multimodálneho koridoru č. Va., koridorová sieť TEN-T, sieť AGC č. E40, sieť AGTC č. C-E v trase a úsekoch:

- a) v existujúcom koridore trate v úsekoch technicky vynútených lokálnych úprav smerového vedenia trate,
- b) v nových úsekoch smerového vedenia trate mimo existujúce železničné pozemky Vlachy - Liptovský Mikuláš – Liptovský Hrádok, Kráľova Lehota - Hybe, Východná - Važec – hranica Žilinského a Prešovského kraja

5.4.5 v návrhovom a výhľadovom období zabezpečiť územnú rezervu pre modernizáciu železničnej trate č. 180 I. kategórie na traťovú rýchlosť 160 km/h, koridorová sieť TEN-T, sieť AGC č. E40, sieť AGTC č. C-E 40 v úsekoch:

- a) Žilina - Vrútky - Kraľovany - Ružomberok - Vlachy,

### 5.6 chrániť koridory preložiek a opráv ciest II. triedy a homogenizácie cestných ťahov II. triedy

#### 5.6.2 homogenizovaný cestný ťah súbežný s diaľnicou D18

### 5.8 Infraštruktúra cyklistickej dopravy

#### 5.8.1 v návrhovom a výhľadovom období chrániť územný koridor a realizovať sieť cyklomagistrál (cyklistické trasy celoštátneho významu) v nasledovných trasách a úsekoch :

- c) Oravsko-liptovská cyklomagistrála zo sedla Demänová s pokračovaním v trase lesnej cesty cez kótu Tanečník a po pôvodnej ceste II/520 cez kótu Kubínska do Oravskej Lesnej, v trase cesty II/520 Oravská Lesná - Lokca - Oravská priehrada prístav, v trase cesty III/05944 Ústie nad Priehradou - Trstená, v trase cesty II/520 Trstená - Vitanová, v trase opusteného telesa železničnej trate Trstená - Suchá Hora - štátna hranica SR/PR, v trase cesty III/52019 Vitanová - Oravice - Zuberec, v trase cesty II/584 Zuberec - Liptovská Sielnica a po lesnej ceste cez Kvačiansku dolinu, nasledujú vetvy v trase cesty II/584 Liptovská Sielnica - Liptovský Mikuláš a v trasách ciest III/018104 Liptovská Sielnica - Liptovský Michal, I/18 Liptovský Michal - Ružomberok,

### 6. V oblasti vodného hospodárstva

#### 6.1 rešpektovať z hľadiska ochrany vôd

##### 6.1.1 ochranné pásma vodárenských zdrojov

#### 6.4 podporovať rozvoj skupinových vodovodov pre zásobovanie obyvateľov a uvažovaný územný rozvoj zabezpečením výstavby týchto stavieb:

##### 6.4.6 SKV Ružomberok, pripojenie obcí Liptovský Michal, Ivachnová, Bešeňová, Liptovská Teplá, Potok, II. etapa,

##### 6.4.16 dokončenie rozostavaných obecných verejných vodovodov,

##### 6.4.22 rekonštrukcie a rozšírenia verejných vodovodov v obciach s cieľom znížiť straty vody a zabezpečiť zásobovanie pitnou vodou pre uvažovaný územný rozvoj,

#### 6.6. zabezpečiť rozvoj verejných kanalizácií v súlade s vecnými požiadavkami smernice 91/271/EHS (trasponovanými do zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách), vrátane časového harmonogramu, s cieľom vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd do roku 2015. To znamená:

##### 6.6.1 zabezpečiť zodpovedajúcu úroveň odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd s odstraňovaním nutrientov z aglomerácií s produkciou organického znečistenia väčšou ako 10000 EO v časovom horizonte do 31. 12. 2010 v súlade s plánom rozvoja verejných kanalizácií, zabezpečiť realizáciu opatrení pre zmiernenie negatívneho dopadu odľahčovaní a odvádzania vôd z povrchového odtoku na ekosystém recipienta, vylúčiť vypúšťanie čistiarenského kalu a obsahu žump do povrchových vôd a podzemných vôd,

##### 6.6.4. zabezpečiť realizáciu opatrení pre zmiernenie negatívneho dopadu odľahčovaní a odvádzania vôd z povrchového odtoku na ekosystém recipienta,

##### 6.6.5. vylúčiť vypúšťanie čistiarenského kalu a obsahu žump do povrchových vôd a podzemných vôd,

#### 6.13 na ochranu územia pred povodňami po dohode s ochranou prírody:

##### 6.13.2 vytvoriť podmienky účasti obcí na riešení povodňovej ochrany v zmysle Organizačnej smernice č. 5/2008 Slovenského vodohospodárskeho podniku š.p. Žilina a možnosti financovania v rámci Operačného programu Životné prostredie, Prioritná os 2 „Ochrana pred povodňami“, operačný cieľ: 2.1. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami,

##### 6.13.4 komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach tokov opatreniami, ktorých výsledkom bude zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody v súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh; úpravy tokov realizovať tak, aby nedochádzalo k napriameniam tokov,

- 6.13.5 rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami,
- 6.13.6 rešpektovať preventívne protipovodňové opatrenia navrhované v pláne manažmentu povodňového rizika,
- 6.14 rešpektovať pásma ochrany verejných vodovodov, verejných kanalizácií a vodohospodárskych stavieb.

#### 7. V oblasti nadradenej energetickej infraštruktúry

- 7.1 zohľadniť ekonomické a ekologické hľadiská pri zabezpečení územia energiami a vytvárať efektívne diverzifikované systémy energetického zásobovania kraja,
- 7.2 zabezpečiť zvýšenú výrobu elektrickej energie:
  - 7.2.1 modernizáciou a rekonštrukciou existujúcich zdrojov,
- 7.4. v energetickej náročnosti spotreby:
  - 7.4.1. realizovať opatrenia na zníženie spotreby elektrickej energie v priemysle a energeticky náročných prevádzkach,
  - 7.4.2. minimalizovať využívanie elektrickej energie na výrobu tepla,
- 7.6. chrániť územné koridory a plochy pre vedenia a zariadenia vo výhľade po roku 2015:
- 7.7. podporovať rozvoj plynofikácie územia kraja, chrániť koridory existujúcich a navrhovaných plynovodov a plynárenských zariadení,
- 7.8. zvýšiť percento plynofikácie obcí v kraji v ekonomicky efektívnych oblastiach a v územiach so zvýšenými požiadavkami na ochranu životného a prírodného prostredia(národné parky, ich OP,CHKO a pod.)
- 7.13 vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike,
- 7.14 podporovať a presadzovať v regióne ŽSK s podhorskými obcami, využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia
- 7.15 znižovať energetickú náročnosť objektov (budov) z hľadiska tepelných strát.

#### 8. V oblasti odpadového hospodárstva

- 8.1. zabezpečiť postupnú sanáciu a rekultiváciu nevyhovujúcich skládok odpadov a starých environmentálnych zaťažení do roku 2015,
- 8.2. sanovať prednostne lokalizované v územiach prvkov regionálneho územného systému ekologickej stability a v územiach, bezprostredne ohrozujú zložky životného prostredia
- 8.3. zabezpečiť lokality pre výstavbu zariadení súvisiacich s triedením, recykláciou, využívaním a zneškodňovaním odpadov v obciach určených v územnom pláne,
- 8.4. zneškodňovanie nevyužitých komunálnych odpadov riešiť prednostne na zabezpečených regionálnych skládkach odpadov v obciach určených v územnom pláne,

#### 10. V oblasti telekomunikácií

- 10.1. zabezpečiť realizáciu hlavných a strategických cieľov stanovených v Telekomunikačných projektoch,

#### 11. V oblasti pôšt

- 11.2. zabezpečovať poštové služby v rámci Žilinského samosprávneho kraja regionálnymi poštovými centrami(RPC):b) RPC Liptovský Mikuláš pre okresy: Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš ,Námestovo, Ružomberok a Tvrdošín,

**II. Verejnoprospešné stavby**

Z verejnoprospešných stavieb vymedzených v ÚPN VUC Žilinského kraja a jeho Zmenách a doplnkov sa na riešené územie vzťahujú:

**2. Dopravné stavby****2.1 stavby cestnej dopravy :**

2.1.1 diaľnica D1 v kompletnej trase, diaľničné križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie I/61 a I/18,

**2.2 stavby železničnej a intermodálnej dopravy:**

2.2.2 modernizácia železničnej trate č. 180 v úseku Žilina – hranica Žilinského a Prešovského kraja,

**2.4. stavby cyklistickej dopravy**

2.4.1. výstavba cyklomagistrál na segregovaných komunikáciách, Rajecká cyklomagistrála Žilina - Rajec, Kysucká cyklomagistrála, Krásno nad Kysucou - Nová Bystrica, Oravská cyklomagistrála štátna hranica SR/PR Suchá Hora - Trstená (na násype bývalej železničnej trate), Donovalská cyklomagistrála Ružomberok - hranica Žilinského a Banskobystrického kraja.

**3. Technická infraštruktúra****3.1. vodohospodárske stavby**

3.1.2. skupinové vodovody pre zásobovanie obyvateľov pitnou vodou a s nimi súvisiace stavby  
p) dokončenie rozostavaných obecných vodovodov

3.1.10 odstraňovanie povodňových škôd,

3.1.11. preventívne protipovodňové opatrenia v povodiach drobných tokov

**3.2. energetické stavby**

3.2.4. stavby súvisiace s plynifikáciou v okresoch Žilinského kraja,

**3.3 pošta a telekomunikácie**

3.3.2. stavby súvisiace s rozvojom telekomunikácií Žilinského kraja, ktoré vyplývajú z rezortných programov MDPT:

- digitalizácia telefónnej siete: Kysucké Nové Mesto, Námestovo, Ružomberok

**3.4. stavby na zneškodňovanie, využívanie a spracovanie odpadov**

3.4.2. stavby a zariadenia na zneškodňovanie, triedenie, kompostovanie a recykláciu odpadov

3.5.3 strediská turizmu regionálneho významu,

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb možno podľa § 108 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

**2.3 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE**

Rozbor demografických charakteristík je spracovaný na základe celoštátnych sčítaní ľudí, domov a bytov (r. 1970, 1980, 1991, 2001 a 2011). Údaje z posledného sčítania v roku 2011 sú podľa Štatistického úradu SR.

Podľa dynamiky vývoja pohybu obyvateľstva (prírastok, úbytok) sú obce zaradené do štyroch kategórií:

| Kategória obce | Priemerný ročný prírastok obyvateľstva |
|----------------|----------------------------------------|
| rýchlo rastúca | nad + 5 %                              |

|                |             |
|----------------|-------------|
| pomaly rastúca | + 2 – + 5 % |
| stagnujúca     | - 2 – + 2 % |
| regresívna     | pod - 2 %   |

Údaje o vekovej štruktúre obyvateľstva sú hodnotené v troch základných vekových skupinách:

- predproduktívny vek (obyvatelia 0–14-roční) je vek, v ktorom obyvateľstvo ešte nie je ekonomicky aktívne,
- produktívny vek (obyvatelia 15–64-roční) je vek, v ktorom je väčšina obyvateľstva ekonomicky aktívna,
- poproduktívny vek (obyvatelia vo veku 65+) je vek, v ktorom väčšina obyvateľstva už nie je ekonomicky aktívna.

Zmenšovanie podielu mladšej populácie a zvyšovanie podielu starších vekových skupín obyvateľstva (zhoršenie vekovej štruktúry obyvateľstva) môže mať za následok pokles reprodukčných schopností populácie. Pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky obyvateľstva, označený ako index vitality, môže okrem iného vypovedať aj o populačných možnostiach vo výhľade.

Podľa dosiahnutej hodnoty indexu vitality sa obyvateľstvo zaraďuje do 6-tich typov populácie:

| Hodnota indexu vitality | Typ populácie                        |
|-------------------------|--------------------------------------|
| Nad 300                 | veľmi progresívna ( rýchlo rastúca ) |
| 201 – 300               | progresívna ( rastúca )              |
| 151 – 200               | stabilizovaná rastúca                |
| 121 – 150               | Stabilizovaná                        |
| 101 – 120               | Stagnujúca                           |
| Menej ako 100           | regresívna ( ubúdajúca )             |

### Stav a vývoj obyvateľstva obce

K 31.12.2014 žilo v obci Bešeňová 635 obyvateľov, čo predstavuje 1,11 % z celkového počtu obyvateľov okresu Ružomberok. Ženy tvorili 52,44 % obyvateľov obce.

Celková rozloha katastrálneho územia obce je 429,6979 ha, priemerná hustota osídlenia 140,68 obyv./na 1km<sup>2</sup>.

Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1970 – 2013 (stav k 31.12.)

| Rok sčítania         | 1970      | 1980      | 1991      | 2001      | 2011      | 2014 |
|----------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|------|
| Počet obyvateľov     | 364       | 425       | 365       | 391       | 562       | 635  |
| Prírastok obyvateľov | + 61      | - 60      | + 26      | + 171     | + 73      |      |
| Index rastu          | 116,76    | 85,88     | 107,12    | 143,73    | 112,99    |      |
| Ø ročný prírastok    | + 1,676 % | - 1,283 % | + 0,712 % | + 4,373 % | + 4,330 % |      |

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Podľa dynamiky pohybu obyvateľstva obec zaznamenávala od roku 1991 nárast obyvateľstva. Výrazný nárast bol zaznamenaný v dekáde rokov 2001 až 2011, kedy došlo k nárastu o + 171 osôb. Priemerné ročné prírastky sa pohybovali po roku 2001 v hodnotách od + 4,373 % a +4,33 %, ktoré zaradili obec medzi sídlo pomaly rastúce. V roku 2014 došlo k celkovému prírastku +61 obyvateľov, na ktorom sa podieľal migračný prírastok. Pristáhovalo sa 66 obyvateľov a 5 obyvateľov sa vysťahovalo. Prirodzený úbytok dosiahol hodnotu 0.

Tab. 1 Počet obyvateľov v r. 2006 – 2015

| Rok         | 2006 | 2007 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|-------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Počet obyv. | 388  | 380  | 382  | 406  | 561  | 572  | 574  | 635  | 646  |

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tab. 2 Prirodzený prírastok / úbytok obyvateľstva v r. 2006 - 2015

| Rok                       | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|---------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Počet živonarodených detí | 2    | 4    | 4    | 4    | 1    | 4    | 12   | 2    | 7    | 7    |
| Počet zomretých           | 1    | 5    | 2    | 7    | 4    | 6    | 4    | 5    | 7    | 6    |
| Prirodzený prírastok      | 1    | -1   | 2    | -3   | -3   | -2   | 8    | -3   | 0    | 1    |

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tab. 3 Migrácia obyvateľstva - prírastok (úbytok) obyvateľstva v r. 2006 - 2015

| Rok                           | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|-------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Priťahovaní                   | 13   | 2    | 6    | 11   | 31   | 12   | 7    | 10   | 66   | 20   |
| Vystaňovaní                   | 2    | 9    | 2    | 12   | 4    | 12   | 4    | 5    | 5    | 10   |
| Prírastok (úbytok) sťahovaním | 11   | -7   | 4    | -1   | 27   | 0    | 3    | 5    | 61   | 10   |

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tab. 4 Celkový prírastok (úbytok) obyvateľstva v rr. 2006 - 2014

| Ukazovateľ/rok       | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|----------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Prirodzený prírastok | 1    | -1   | 2    | -3   | -3   | -2   | 8    | -3   | 0    | 1    |
| Migrácia             | 11   | -7   | 4    | -1   | 27   | 0    | 3    | 5    | 61   | 10   |
| Celkový prírastok    | 12   | -8   | 6    | -4   | 24   | -2   | 11   | 2    | 61   | 11   |

Zdroj: Štatistický úrad SR

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v období rokov 2003 - 2014 (stav k 31.12.)

| Rok  | Počet obyvateľov |                 |             |               | Index vitality |
|------|------------------|-----------------|-------------|---------------|----------------|
|      | Spolu            | Vekové skupiny  |             |               |                |
|      |                  | predproduktívny | Produktívny | poproduktívny |                |
| 2003 | 387              | 83              | 236         | 68            | 122,06         |
| %    | 100,00           | 21,45           | 60,98       | 17,57         |                |
| 2010 | 406              | 65              | 248         | 93            | 69,89          |
| %    | 100,00           | 16,01           | 61,08       | 22,91         |                |
| 2014 | 635              | 94              | 451         | 90            | 104,44         |
| %    | 100,00           | 14,80           | 71,02       | 14,17         |                |

Zdroj: Štatistický úrad SR

Významnou demografickou charakteristikou každej populácie je vekové zloženie, v ktorom sa odrážajú výsledky demografických procesov z minulosti a zároveň ide o základ budúceho demografického vývoja. Pri pohľade na vekovú štruktúru obyvateľstva v obci Bešeňová môžeme konštatovať, že ide o vyrovnanú populáciu. V roku 2014 bol podiel detskej zložky +14,80 % porovnateľný s poproduktívnu zložku o + 14,17 %. Index vitality dosiahol hodnotu 104,44, čo je stagnujúca populácia.

Podľa údajov zo SODB v roku 2011 bol priemerný vek obyvateľov obce 41,88. Podľa vzdelanostnej štruktúry a najvyššieho ukončeného stupňa školského vzdelania má základné vzdelanie ukončených 13,70 %, učňovské a stredné bez maturity 41,28 %, stredné učňovské, odborné a všeobecné s maturitou 24,38 % a vysokoškolské 5,16 % obyvateľstva. Bez vzdelania si uvádza 13,16 % obyvateľstva. Z náboženského vyznania prevláda rímskokatolícka cirkev (56,40 %), nasleduje evanjelická cirkev augsburského vyznania (4,45 %). Bez vyznania je 5,52 % obyvateľov.

Podľa národnostnej štruktúry obyvateľstva žilo v obci Bešeňová 67,97 % obyvateľov slovenskej národnosti, až 29,71 % obyvateľov neuvádzalo svoju národnosť. Ostatné národnosti sa podieľajú na

celkovom počte obyvateľstva podielom menším ako 1%.

### Návrh

V zmysle „Prognózy vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035“ (Šprocha, Vaňo, Bleha, október 2013) okres Ružomberok obdobne ako väčšina okresov Žilinského kraja zaznamenával od roku 1970 nárast počtu obyvateľov, avšak tempo rastu malo prevažne klesajúcu tendenciu. Spomaľovanie rastu obyvateľstva je vo všeobecnosti spôsobené znižovaním prirodzených prírastkov, najmä poklesom pôrodnosti. Táto skutočnosť sa prejavuje zhoršením vekovej skladby, v ktorej sa zväčšuje zastúpenie starších vekových skupín. Okres Ružomberok zaznamenáva zmenu trendu vo vývoji počtu obyvateľov, kde sa rast počtu obyvateľov zastaví ešte pred rokom 2020.

Okres Ružomberok podľa ÚPN-VÚC Žilinský kraj v znení zmien a doplnkov, môžeme z hľadiska vekového zloženia zaradiť k regresívnej populácii.

Pri prognóze obyvateľov do roku 2035 v obci Bešeňová sa vychádzalo z doterajšieho celkového pohybu obyvateľstva a využitím exponenciálnej funkcie, ktorá vychádza z teoretických úvah o stabilnej populácii. Predpokladaná miera rastu populácie (celkový pohyb obyvateľstva) je 10 ‰ za rok.

### Návrh prognózy vývoja počtu obyvateľov do roku 2035

| rok      | 2014 | 2015 | 2020 | 2025       | 2030 | 2035       |
|----------|------|------|------|------------|------|------------|
| Bešeňová | 635  | 646  | 673  | <b>707</b> | 742  | <b>780</b> |

Pre porovnanie uvádzame prognózu demografického vývoja za okres Ružomberok podľa „Prognózy vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035“:

Okres Ružomberok:

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Rok 2015                   | 57 447 obyvateľov              |
| Rok 2020                   | 56 854 obyvateľov              |
| Rok 2025                   | 56 014 obyvateľov              |
| Rok 2030                   | 55 149 obyvateľov              |
| Rok 2035                   | 54 175 obyvateľov              |
| 2015 - 2035 úbytok celkom: | - 3 587 obyvateľov (- 5,52 %). |

### 2.3.1 Zamestnanosť a pracovné príležitosti

Vývoj počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov a ich podielu na celkovom počte obyvateľov má klesajúcu tendenciu. Ide o postupné prejavovanie sa starnutia obyvateľstva a posun početnejších skupín do vyššieho veku. Podľa Štatistického úradu SR (REGDAT - databáza regionálnej štatistiky), v okrese Ružomberok od roku 2001 bol zaznamenaný pokles ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Kým v roku 2001 EA obyvateľstvo tvorilo 52,45 % z celkového počtu, v roku 2011 to bolo 48,44 %. Pre porovnanie Žilinský kraj vykazoval v roku 2001 47,40 % EA obyvateľstva, v roku 2011 to bolo 48,27 % osôb z celkového počtu obyvateľov kraja.

Časť občanov z obce Bešeňová je zamestnaná priamo v obci, nakoľko obec disponuje väčším počtom podnikov a zamestnávateľov. Priamo v obci je vybudovaný veľký Aquapark Bešeňová. Medzi menšie firmy patria: predajňa potravinárskeho tovaru, hotel, penzión, ubytovacie zariadenia. Obec Bešeňová je vyhľadávaným turistickým miestom práve kvôli spomínanému Aquaparku, v čom vidieť hlavný potenciál zamestnanosti obyvateľstva v obci. Na zamestnanosť v obci vplýva návštevnosť obce.

V obci Bešeňová je 23 podnikov v súkromnom vlastníctve, z toho 3 v medzinárodnom vlastníctve s prevažne súkromným sektorom a 5 v zahraničnom vlastníctve. Obec nemá žiadny podnik v družstevnom vlastníctve ani podnik vo verejnom sektore.

Zoznam najvýznamnejších podnikov: Eurocom Investment s.r.o., Eurocom and CO, s.r.o., Fontána For

You s.r.o., REFIMO s.r.o., SUMMIT a.s., EXALOGIC s.r.o., NELUX s.r.o., AGROPODNIK a.s., ATOM DRINK s.r.o., SOLAR SOLUTIONS s.r.o., Agronova EKO s.r.o., Jánoš s.r.o., Predajňa potravín Jednota LSSD, BARKOV s.r.o., Slovenské elektrárne, Slovenský vodohospodársky podnik.

Podľa SODB 2011 z celkového počtu 562 obyvateľov obce tvorilo 262 ekonomicky aktívnych osôb, čo predstavuje 46,62 % z celkového počtu obyvateľov (okres Ružomberok 47,63 %). Ženy tvorili 44,66 %. Nezamestnaných ku dňu sčítania bolo 30 osôb. Za prácou odchádzalo do zamestnania 227 obyvateľov obce (okrem dôchodcov). Najviac ľudí odchádzalo za prácou v oblasti verejnej správy a obrany (21), špeciálnej stavebnej výroby (16), nasledovalo pestovanie plodín, chov zvierat a poľovníctvo (11).

#### Ekonomická aktivita a zamestnanosť v roku 2011 (SODB 2011)

| Obec     | Počet obyvateľov celkom | Počet ekonomicky aktívnych osôb |                                | Počet nezamestnaných |                                     |
|----------|-------------------------|---------------------------------|--------------------------------|----------------------|-------------------------------------|
|          |                         | celkom                          | % z celkového počtu obyvateľov | celkom               | % z ekonomicky aktívnych obyvateľov |
| Bešeňová | 562                     | 262                             | 46,62                          | 30                   | 28,49                               |

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Podľa štatistických sledovaní ÚPSVaR okres Ružomberok vykazoval v mesiaci november 2015 10,69 %-nú mieru evidovanej nezamestnanosti, ktorá patrí k relatívne vyšším v rámci kraja. V Žilinskom kraji bola evidovaná v tomto období 8,92 %-ná miera evidovanej nezamestnanosti.

#### Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti

|                  | november 2012 | november 2013 | november 2014 | november 2015 |
|------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| Okres Ružomberok | 12,85 %       | 13,81 %       | 11,99 %       | 10,69 %       |
| Žilinský kraj    | 12,26 %       | 12,46 %       | 10,85 %       | 8,92 %        |

Zdroj: ÚPSVaR SR

Na základe „Prognózy vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2035“ môžeme očakávať pre navrhované obdobie územného plánu - rok 2035 nárast poproduktívnej zložky populácie. Podľa už spomenutej prognózy za okres Ružomberok v roku 2015 sa predpokladal celkový úbytok obyvateľstva - 2,10, v roku 2035 to bude úbytok -3,80 obyvateľov (na 1000 obyv.). Priemerný vek v roku 2015 sa predpokladal 40,55, v roku 2035 sa zvýši na 45,88 rokov, čo je nárast o 13,1%. S týmto ukazovateľom súvisí aj vývoj ekonomicky aktívneho obyvateľstva, kedy bude dochádzať k jeho postupnému znižovaniu.

Podľa ÚPN VÚV Žilinský kraj – Zmeny a doplnky č.4 takmer celé územie okresu patrí do II. a III. stupňa ochrany prírody a má vysoký rekreačný potenciál. Rozvoj rekreačnej funkcie treba zamerať na dobudovanie rekreačných priestorov a stredísk. Okres má predpoklady aj pre rozvoj poznávacieho a tranzitného turizmu. Obec Bešeňová podľa ÚPN VÚV Žilinský kraj – Zmeny a doplnky č.4 je zaradená medzi urbanizované územie v údolí Váhu s obytnou, výrobnou a rekreačnou funkciou. Na základe týchto skutočností priaznivý vývoj zamestnanosti v obci možno predpokladať v oblasti rekreácie a vidieckej turistiky. Obec je zaradená k jadru a prímestskému pásu aglomerácie mesta Ružomberka, kde plní funkciu prímestského bývania.

### 2.3.2 Bytový fond

Domový a bytový fond sa podrobne sleduje počas sčítania obyvateľstva, domov a bytov. Ku dňu Sčítania obyvateľov domov a bytov zo dňa 21.mája 2011 bol v obci stav domového a bytového fondu:

Domový fond tvorilo v obci spolu 144 domov, z toho:

- trvale obývaných 128 domov,
- neobývaných 16 domov.

Trvalo obývané domy pozostávali z:

- 115 rodinných domov,
- 1 bytových domov,
- 8 iné budovy.

Neobývané domy boli prevažne z týchto dôvodov:

- 2 zmena vlastníka
- 7 určených na rekreáciu,
- 0 nespôsobilé na bývanie,
- 2 určené na prestavbu,
- 5 z iných dôvodov.

Bytový fond tvorilo v obci spolu 162 bytov, z ktorých bolo 145 trvale obývaných:

- 19 vlastné byty v bytových domoch,
- 107 bytov vo vlast. rodinných domoch,
- 0 družstevné byty,
- 0 obecný byt,
- 8 iné budovy.

Vývoj počtu trvale obývaných bytov v rokoch 1970 – 2011(SODB).

| Rok sčítania                 | 1970                                                                             | 1980   | 1991   | 2001   | 2011   |
|------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|--------|--------|
| Počet trvale obývaných bytov | 90                                                                               | 118    | 113    | 110    | 145    |
| Prírastok bytov              | + 28                      - 5                      - 3                      + 35 |        |        |        |        |
| Počet bytov/1 000 obyv.      | 247,25                                                                           | 277,65 | 309,59 | 281,33 | 258,01 |
| Okres Ružomberok             | 254,08                                                                           | 280,17 | 305,10 | 307,44 | 321,38 |
| Žilinský kraj                | 238,74                                                                           | 267,96 | 289,12 | 292,33 | 312,02 |
| SR                           |                                                                                  |        | 370,0  | 353,50 | 321,30 |

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Z rozboru základných charakteristík bytového fondu obce Bešeňová, možno konštatovať, že po roku 2001 došlo k výraznému nárastu bytov o + 35. Napriek tomu ukazovateľ počtu bytov/1 000 obyvateľov ako aj obložnosť je nepriaznivo pod okresným, krajským a celoslovenským priemerom.

Prevažne prevládajú byty s tromi (33) a 4 (30) obýtnymi miestnosťami. Podľa veľkosti obytnej plochy prevládajú byty s rozlohou 40 -80 m<sup>2</sup> (94 bytov).

Trvale obývané domy podľa obdobia výstavby (SODB)

| Obec     | Do roku 1945 | 1946-1990 | 1991-2000 | 2001 a viac |
|----------|--------------|-----------|-----------|-------------|
| Bešeňová | 26           | 62        | 3         | 14          |

Zdroj. ŠÚ SR

Tab. 13 Bytový fond podľa veku budovy v obci

| Bytový fond podľa veku budovy v Bešeňovej (počet bytov) |                              |       |
|---------------------------------------------------------|------------------------------|-------|
| Obdobie výstavby                                        | Byty podľa typu budovy spolu | %     |
| Do 1919                                                 | 6                            | 4,05  |
| 1920-1945                                               | 21                           | 14,18 |
| 1946-1970                                               | 37                           | 25    |
| 1971-1980                                               | 23                           | 15,54 |
| 1981-1990                                               | 9                            | 6,08  |
| 1991-2001                                               | 3                            | 2,02  |

|           |     |       |
|-----------|-----|-------|
| 2002-2015 | 14  | 9,45  |
| Nezistené | 35  | 23,64 |
| Spolu     | 148 | 100%  |

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov – Štatistický úrad SR

Tab. 14 Obývanosť bytov v obci

| Obývanosť bytov<br>(Spolu) | Obývané byty | Neobývané byty | Nezistené |
|----------------------------|--------------|----------------|-----------|
| 148                        | 131          | 16             | 1         |

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov – Štatistický úrad SR

### Navrhované nové plochy pre bytovú zástavbu v lokalitách:

- zástavbu rodinnými domami:
  - západná časť na hranici zastavaného územia: lokalita „Sihot“,
  - západná časť medzi ihriskom a kaštieľom: lokalita "Marcelová",
  - severná časť - stred: lokalita „Roviny“,
  - severná časť obce: lokalita „Pod Baňou“ lokalita „Mitošiny - Rybníky“
  - východná časť na hranici zastavaného územia: lokalita „Nižné Lúky“, lokalita „Nad Potokom“,
  - využitie nadrozmerných záhrad a prieluk v obci,
- zástavbu bytovými domami:
  - západná časť: pre zástavbu bytovými domami: lokalita "Marcelová",
  - severná časť: pre zástavbu bytovými domami: lokalita "Roviny",
- zástavba pre rekreačné bývanie:
  - východná časť na hranici zastavaného územia: lokalita "Holuby",
  - severovýchodná časť: lokalita „Nižné lúky“, lokalita „Lance“, lokalita „Videnô“,
  - severovýchodná časť: lokalita "Pod baňou".
  - východná časť zastavaného územia obce: rozvojové plochy pre rozšírenie "Gino Paradise Bešeňová".

## 2.4 RIEŠENIA ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY OBCE

### 2.4.1 Význam, poloha a funkcia obce v štruktúre osídlenia;

Obec Bešeňová patrí k významným historickým sídlam Liptova. Prvá písomná zmienka o území je z roku 1278, keď ho kráľ Ladislav VI. Ponechal vo vlastníctve Marcela, syna Hilara, ktorý dostal za vojenské zásluhy. Názov sídla Bešeňová a osady Mitošiny sa menil: Bešeňová: 1291 terra seu possessio Marcel/i, 1341 Marcelfa/ua, 1391 Marcelfa/va, 1454 Bestwewfalwa, 1503 Besenow, 1535 Bessenova, Bessenova-wesky, Besenyolfalu, 1580 Marczelfalva alias Bessenewffalwa, 1745 Bessemy6falva, 1773 Bessenova, Bessenofalva, Bečenova, 1786 Beschenowa, 1808 Beseny6falva, Besseňova, 1863 Bessený6falu, 1873 - 1913 Beseny6falu, 1920 Bešeňová. Mitošiny: 1453 Marcelfalva, 1666 Marczelffalua, 1773 Mitossiny, Marczelfalu, 1786 Marczelfalwa, Mitoschin, 1808 Marczelháza, Marczelfalva, Mitosháza, Mitossiny, 1858 Mitossin, 1863 Mitosin. 1278 najstaršia správa o dedine Bešeňová, vo vlastníctve Marcela. 1347 Marcelov príbuzný Gregor bol sudcom uhorských Pešenehov, podľa tejto funkcie dostal prezývku Bissenius (Beseny, Bešeň), ktorú ako priezvisko používali jeho potomkovia. 1453 vznik osady Mitošiny vystavanej okolo kúrie. 1454 rod Bešeňovcov z Marcelovej (Bissenius de Marczelfalva) vymrel po meči, obec sa neskôr stala súčasťou domínia Liptovského hradu.

Od konca 15. storočia obec patrila Likavskému panstvu. Časť obce však vlastnili viacerí zemepáni ,

ktorí sa o majetky sporili cele 16. storočie (Rádyovci, Rakovskí, Kubíniovci, Krušicovci, Ušaliovci).

1536 v dedine stálo sedem usadlostí, dom richtára a štyri usadlosti slobodníkov. 1570 Mitoškovci užívali spolu tri kúrie. 1668 majetky Bešeňovej získali kúpu Dvornikovičovci, patriaci medzi najbohatšiu liptovskú šľachtu. Súčasťou obce Bešeňová je aj pôvodne samostatná osada Mitošiny, známa už od 15. storočia. 1753 hranice pozemkov medzi Mitošinami a Bešeňovou sú predmetom sporov. 1856 dedičia rodu Dvornikovičovcov rozpredali celý majetok, majetok spravoval židovský správca Móric Weisz. 1805 - 1817 bola v obci manufaktúra na výrobu vojenskej výzbroje, obyvateľstvo sa živilo nielen poľnohospodárstvom a chovom dobytka, ale aj murárstvom a pltníctvom, ktoré sa objavilo i symbole obce. 1863 bola osada Mitošiny administratívne pričlenená k Bešeňovej. 1866 - 1883 sídlila v Mitošinách súkromná židovská ľudová škola. od 18. storočia sa v chotári obce lámal kvalitný stavebný kameň.

1988 začiatok výstavby verejného sedacieho kúpeľa. 1990 rozšírenie kúpeľných aktivít, výstavba aquaparku, založeného na báze liečivých travertínových prameňov.

Počet obyvateľov v obci od roku 2006 výrazne narástol. Od roku 2006 do roku 2014 sa zvýšil počet obyvateľov o 247, a to najmä prisťahovaním väčšieho počtu obyvateľov do obce v rokoch 2010 a 2014.

V obci Bešeňová je 23 podnikov v súkromnom vlastníctve, z toho 3 v medzinárodnom vlastníctve s prevažne súkromným sektorom a 5 v zahraničnom vlastníctve. Obec nemá žiadny podnik v družstevnom vlastníctve ani podnik vo verejnom sektore.

Obec leží v západnej časti Liptovskej kotliny na nive Váh. Nadmorská výška v strede obce je 510 m n.m. a v chotári 508-730 m n.m. Väčšia časť chotára je na pravých svahoch doliny Váh a bezmenného potoka. Podložia tvoria ílovce a pieskovce. Prevládajú hnedé lesné a nivné pôdy. V ovci Bešeňová je na ploche 39,81 ha štátna prírodná rezervácia Travertínové pole, so starými a novovznikajúcimi travertínovými útvarmi.

Severnej časti sa nachádzajú lesné porasty (cca 5% územia) ostatné územie je bez lesného porastu. Na ostatnom území prevláda orná pôda, resp. lúky a pasienky.

Z hľadiska štruktúry osídlenia patrí obec Bešeňová do tretej veľkostnej skupiny (do 500-999) obcí v Žilinskom kraji.

Dominantou obce Bešeňová je rímskokatolícky kostol zasvätený Najsvätejšej trojici rok výstavby 2000. Farský úrad má sídlo v Liptovskej Teplej. Ďalšou dominantou obce je kaštieľ Mitošiny s príslušným parkom a sýpkou (objekt evidovaný v ÚZPF č.306/1-3).

Vo východnej časti k.ú. je areál spoločnosti Aquapark Bešeňová – areál s termálnymi bazénmi.

V súlade so záväznými výstupmi ÚPN – VÚC Žilinského kraja je potrebné posilňovať väzby medzi mestom a jeho vidieckym zázemím a vytvárať rovnocenné kultúrne a sociálne prostredie, pričom treba zachovať vidiecky charakter osídlenia a ráz krajiny s prírodnými a urbanistickými špecifikami. V týchto intenciách je potrebné v Územnom pláne obce riešiť ďalší rozvoj obce.

#### 2.4.2 Väzby obce na záujmové územie

Katastrálne územie obce Bešeňová je vymedzené katastrálnymi hranicami obce a situované vo východnej časti okresu Ružomberok v Žilinskom kraji. Hraničí na východe s obcami Potok, Liptovská Anna, Bobrovník. Na západe s obcou Liptovská Teplá, na juhozápade s obcou Ivachnová a na juhu z obcou Liptovský Michal. Obec Bešeňová leží v západnej časti liptovskej kotliny na nive Váhu, v nadmorskej výške 512 m.n.m. Chotár leží v nadmorskej výške 508-730 m.n.m. Katastrálne územie má celkovú výmeru 429,6ha.

Dopravné a pracovné väzby sú prevažne na mesto Ružomberok, ktoré je vzdialené cca 13 km.

Cez katastrálne územie Bešeňová prechádza železničná dráha Košice – Žilina – dvojkoľajná elektrifikovaná železničná trať s najbližšou železničnou dopravňou : ŽST Liptovská Teplá, 6KM 272,077.

Časť katastrálneho územia obce Bešeňová sa nachádza v ochranných pásmach Letiska Ružomberok.

Urbanizácia obce prebiehala pozdĺž hlavnej komunikácii s rozširovaním zástavby smerom juhozápadným. Pre priestorovú štruktúru je charakteristická jednopodlažná, miestami dvojpodlažná zástavba rodinných domov.

Dominantou obce Bešeňová je rímskokatolícky kostol Najsvätejšej trojice, postavený v roku 2000.

Obcou prechádza cesta tr. III/2213 Liptovská Teplá - Bešeňová - Potok a cesta tr. III/2221 Liptovský Michal, prostredníctvom ktorej je možnosť napojenia na diaľnicu D1- Ivachnová /Važec.

### 2.4.3 Technická infraštruktúra

Na území Žilinského kraja, okresu Ružomberok sa nachádza jedno letisko regionálneho významu s rozvojovými možnosťami pre medzinárodnú dopravu v k.ú. Lisková. Počíta sa s ním ako s rozvojovým prvkom, pre umožnenie ľahšieho prístupu zahraničných obchodujúcich a podnikateľov do okresu.

K.ú. Bešeňová prechádza železničná dráha č. 180 Košice - Žilina - dvojkoľajná elektrifikovaná železničná trať s najbližšou železničnou dopravňou: ŽST Liptovská Teplá, žkm 272,077

- číslo traťového úseku: 2601, DÚ Výh. Paludza - Liptovská Teplá
- traťová rýchlosť úseku:  $v = 100 \text{ km/h}$
- rozchod: 1435 mm
- druh trakcie: systém 3 kVjs.
- počet vlakov: 162 vl/24hod. z toho pre osobnú dopravu 70 vl/24 hod.
- výhľadové počty vlakov pre r. 2015 -2020 predpokladáme vyššie o 10 -20 .

Zájmové územie obce Bešeňová sa nachádza v blízkosti prevádzkovaného úseku D1.

Obec Bešeňová je napojená na diaľnicu D1 mimoúrovňovým napájačom. Z toho istého napájača je možné dostať sa na cestu tr. I/18, smer Ružomberok a na cestu tr. I/18, smer Part. Lupča - L. Mikuláš.

Ochranné pásmo diaľnice D1 je 100 metrov od osi priľahlého pásu. Ochranné pásmo cesty tr. I/18 je 50 metrov od osi cesty a cesty tr. III/2213 a III/2221 je 20 m od osi cesty.

Cesta I. triedy má význam najmä pre dopravu medzi okresmi Martin, Ružomberok a Liptovský Mikuláš (zabezpečujú vzájomné prepojenie miest okresného významu). Základnou kategóriou pre cesty I. triedy je kategória C 11,5/80.

Cesta III. triedy majú zväčša miestny význam. Základnou kategóriou ciest III. triedy je kategória C7,5/50, ktorá vyhovuje prevažne väčšine ciest v tomto zatriedení.

Na ceste č.III/2213 smer Liptovská Teplá - Bešeňová - Potok - Lipt. Mara Lipt. Mikuláši sú umiestnené 2 autobusové zastávky. Obec je obsluhovaná tromi autobusovými linkami č.508412, č.508404, č.508412.

Obec Bešeňová je napájaná VN vedeniami č. 164 a č.161 z 110/22 kV rozvodne Lisková.

Katastrom obce prechádzajú 110 kV vedenia 7 203, 7 204, 7 205, 7 206, 22 kV vedenia 161, 164, 162.

V obciach je vybudovaný verejný vodovody, ktorý je vo vlastníctve VSZ, a.s.,. Obec Bešeňová je zásobovaná z VDJ Kalameny a VDJ L. Teplá. Dĺžka vodovodnej siete je 8,03 km. Počet napojených domov je 158. Obec Bešeňová má vybudovanú kanalizáciu s odvedením splaškových odpadových vôd a ich čistením v spoločnej ČOV situovanej v obci Liptovská Teplá. Dĺžka kanalizačnej siete bez prípojok je 3,08 km. Počet kanalizačných prípojok je 153 v celkovej dĺžke 1,06 km. (100%)

V k.ú. obce Bešeňová sa nenachádzajú hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p. Bratislava.

Obec Bešeňová je plynofikovaná. Z celkového počtu 136 rodinných domov je 127 napojených na plyn zo siete.

V obci je možnosť pripojiť sa na internet alebo káblovú televíziu. Každá nehnuteľnosť je napojená zemou na káblovú televíziu alebo internet – 34 kanálov, 10 alebo 20 Mb. Káble sú potiahnuté až k IBV

podľa balíka. Obec má vybudované nové verejné osvetlenie umiestnené na nových stĺpoch.

Územie obce je pokryté signálmi mobilných operátorov Orange, a.s., a T-com a O<sub>2</sub>.

## 2.5 POŽIADAVKY NA VARIANTY RIEŠENIA A POSTUP SPRACOVANIA ÚPN

Koncept návrhu územného plánu spracovaný na základe schváleného Zadania. Návrh je založený na overení územného rozvoja obce na základe týchto skutočností:

- zvažovania demografických trendov vývoja obce (zhodnotenie vývoja obyvateľstva prirodzenou menou a migráciou z pohľadu atraktivity prihraničnej obce v okrese Ružomberok),
- možnosti riešenia nových priestorových trendov rozvoja obce (vychádzajúc z podnetov a námetov pre riešenie ÚPN obce zozbieraných v prípravnej fáze) súvisiacich aj s rozvojom dopravného systému. Spracovanie konceptu riešenia v 2 variantoch je v súlade s § 9 Vyhlášky 55/2001 Z.z. v znení neskorších predpisov s návrhom záväznej časti územného plánu v rozsahu a obsahu podľa § 12 písm. 6 cit. vyhlášky.

V návrhu prognózy sú zohľadnené nové rozvojové impulzy a sú premietnuté do uvažovaného prognózovaného vývoja počtu obyvateľov obce Bešeňová. Variante I. vychádza z reálnej prognózy vlastného obyvateľstva, ale migrácia je uvažovaná na hornej hranici a vychádza z navrhovaných a nárokových plošných záberov a je založená na zhodnotení determinantov navrhovaného extenzívneho rozvoja a rozsahu pracovných príležitostí. Variant II. pozostáva z variantu I. + zástavba na rekreačné bývanie. V návrhu sa uvažuje s počtom 780 obyvateľov v návrhovom roku 2035. Predpokladaný nárast predstavuje prírastok 218 obyvateľov. Návrh územného plánu obce bude invariantný na základe výsledkov prerokovania konceptu a súborného stanoviska obce. Následne bude spracovaný konečný návrh územného plánu obce so zapracovaním pripomienok z prerokovania návrhu, potom bude nasledovať vypracovanie čistopisu územného plánu obce.

## 2.6 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

### 2.6.1 Urbanistická koncepcia a kompozícia obce

Z hľadiska urbanistickej koncepcie je potrebné obec rozvíjať v súlade s jeho doterajšou kompozičnou štruktúrou formou ulicovej zástavby.

Urbanizácia obce prebiehala pozdĺž hlavnej komunikácii s rozširovaním zástavby smerom juhozápadným. Pre priestorovú štruktúru je charakteristická jednopodlažná, miestami dvojpodlažná zástavba rodinných domov.

Ďalším zámerom riešenia je prehodnotenie a doplnenie zariadení občianskej vybavenosti v navrhovaných plochách. V rámci plôch občianskej vybavenosti je nutné počítať s parkovacími plochami pre osobné automobily.

ÚPN obce navrhuje nové plochy pre individuálnu bytovú výstavbu rodinných domov mimo zastavané územie obce.

Koncepcia rozvoja územia uvažuje aj s rozvojom plôch športu, rekreácie a voľného času, ktoré sa navrhujú rozvíjať v západnej časti katastrálneho územia.

Územný plán zachováva jestvujúce plochy verejnej zelene, navrhuje nové plochy verejnej zelene a zapojenie všetkých prírodných atraktivít do organizmu sídla.

### 2.6.2 Priestorové pomery, urbanistická koncepcia, návrh hmotového usporiadania, prestavba, centrálna zóna

Výstavbu v rozptyle v zastavanom území je potrebné riešiť podľa priestorových podmienok. Výstavbu

v nových lokalitách prispôbiť vlastníckym vzťahom a riešiť ju formou nízkopodlažnej sústredenej zástavby na výmerách parciel 1000 – 1200 m<sup>2</sup>.

V obci je vytvorený centrálny priestor medzi rímskokatolíckym kostolom, obecným úradom a nákupným centrom.

Občianska vybavenosť je v obci sústredená do troch vybavenostných priestorov obce. Hlavné obchodné a administratívne centrum obce je v centre obce. V uvedenom centre sa nachádza rímskokatolícky kostol, obchod, materská škola a obecný úrad. Druhé centrum občianskej vybavenosti predstavuje priestor miestneho kultúrneho strediska, hasičská zbrojnica a záchranná služba Falc záchranná a.s.

Tretie centrum občianskej vybavenosti je sústredené okolo areálu Aqapark Bešeňová a cintorínom.

Do celkového rozsahu priestorovej štruktúry patria výrobné a nevýrobné prevádzky.

### **Významné miesta s charakteristickými znakmi krajinného rázu najvyššej kategórie v obci Bešeňová:**

Historicky významné charakteristiky (priestorové a funkčné dominanty) obce:

- Kaštieľ Mitošiny s príslušným parkom a sýpkou (objekt evidovaný v. ÚZPF č.306/1-3).
- Rímskokatolícky kostol zasvätený Najsvätejšej trojice. Nachádza sa v strede obce.

Novodobé významné charakteristiky (priestorové a funkčné dominanty):

- Obecný úrad
- Nákupné centrum
- Areál Aqapark Bešeňová.

## **2.7 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE**

Zvýšenie počtu obyvateľstva hlavne za posledné roky súvisí s významom riešeného sídla. Táto okolnosť si vyžaduje vytváranie nárokov pre budovanie novej výstavby pre zariadenia občianskej vybavenosti, služby a drobné prevádzky, bytovej výstavby, šport a rekreácia, podnikateľské aktivity, krajinná zeleň atď. V návrhu funkčnej organizácie vychádzame zo súčasného stavu a z koncepcie riešenia. V návrhu sú zabezpečené základné funkčné zložky, ich vzájomné proporčné previazanie, ako aj zabezpečenie dopravy a technickej vybavenosti územia.

*Funkcia bývania* je rovnomerne rozložená na celom území sídla, najmä po jeho okraji na severnej, a východnej strane. Ide hlavne o plochy bývania, služieb a drobných prevádzok. Bývanie bude v rodinných typoch – samostatne stojace. Plochy pre samostatne stojace domy budú mať 1000 – 1200 m<sup>2</sup>.

Vymedzenie plôch pre bývanie je jedna z prioritných potrieb, ktoré územný plán rieši. Tieto plochy sú riešené na nových lokalitách v nadväznosti na existujúcu obytnú zástavbu.

V územnom pláne navrhujeme pre novú zástavbu rodinnými a bytovými domami tieto lokality:

- zástavbu rodinnými domami:
  - východná časť na hranici zastavaného územia: lokalita „Nižné Lúky“, lokalita „Nad Potokom“,
  - severná časť - stred: lokalita „Roviny“,
  - severná časť obce: lokalita „Pod Baňou“ lokalita „Mitošiny - Rybníky“
  - západná časť medzi ihriskom a kaštieľom: lokalita "Marcelová",
  - západná časť na hranici zastavaného územia: lokalita „Sihot“,
  - využitie nadrozmerných záhrad a prieluk v obci,
- zástavbu bytovými domami:
  - západná časť: pre zástavbu bytovými domami: lokalita "Marcelová",
  - severná časť: pre zástavbu bytovými domami: lokalita "Roviny",
- zástavba pre rekreačné bývanie:

- východná časť na hranici zastavaného územia: lokalita "Holuby",
- severovýchodná časť: lokalita „Nižné lúky“, lokalita „Lance“, lokalita „Videnô“,
- severovýchodná časť: lokalita "Pod baňou",
- východná časť zastavaného územia obce: rozvojové plochy pre rozšírenie "Aqapark Bešeňová" - (hotelové komplexy).

V územnom pláne pre jestvujúcu zástavbu v rodinných a bytových domoch navrhujeme:

- v prípade objektov v zlom technickom stave je potrebné uprednostniť ich prestavbu a obnovu a k demolácii objektov pristúpiť len v prípadoch závažného statického narušenia konštrukcie a objektov rušivých z prevádzkového hľadiska,
- v rodinných a bytových domov je povolené zriadiť obchody, služby a malé nerušivé remeselnícke prevádzky slúžiace potrebám miestneho obyvateľstva, malé stravovacie a ubytovacie zariadenia.

Pri všetkých novostavbách a rekonštrukciách navrhujeme vychádzať z princípov uplatňovania regionálnych prvkov so šikmými strechami, rešpektujúc merítko a výraz týchto stavieb a zladiť s ich funkčnou vybavenosťou. Pri samostatne stojacích domoch navrhujeme objekty orientovať na úzkych pozemkoch štítom do ulice. Tento princíp navrhujeme uplatňovať aj v samotnom materiálovom prevedení.

Občianska vybavenosť:

- Verejná správa: obecný úrad, matrika.
- Kultúrna: obradná miestnosť, miestne kultúrne stredisko, obecná knižnica,.
- Sociálna starostlivosť: v obci pôsobí Jednota dôchodcov Slovenska Bešeňová, dôchodcom je zabezpečený príjem obedov .
- Administratíva: Obecná hasičská zbrojnica.
- Školstvo: Materská škola a hudobná škola YAMAHA.
- Telovýchova a šport: futbalové ihrisko s prezliekarňou, šatňami a WC, druhé trávnaté ihrisko, dve tenisové kurty-1 pre dvojhru a 1 pre štvorhru.
- Zdravotníctvo: zdravotnú starostlivosť pre obyvateľov obce spádovo poskytuje zdravotné stredisko Liptovská Teplá, kde obyvatelia môžu využiť služby: obvodnej lekárky pre deti a dorast, obvodného lekára pre dospelých, zubnej ambulancie, rýchla zdravotnícka pomoc Falc záchranná a.s.
- Cirkev: rímskokatolícky kostol
- Iné: Termálny park Gino Paradise Bešeňová, cintorín a dom smútku.

Služby a drobné prevádzky:

- *hotely a reštaurácie:* Hotel Galeria Termal, Penzión Agrothermal, Hotel Summit, Penzión Fontána, Hostinec pri kameni ,Hotel Flóra, Penzión Gazdovský dvor, Reštaurácia Giovanni, Zariadenia a fastfoody v areály Aqapark Bešeňová
- *maloobchod:* nákupné stredisko Supermarket COOP Jednota a reštaurácia, pizzeria.

Plochy športu, rekreácie a voľného času sú rozvíjané hlavne vo východnej a západnej časti obce. Ide o plochy prevažne areálového charakteru s využitím pre šport tvorené otvorenými športovými zariadeniami, športovými ihriskami, slúžiace pre organizovanú telovýchovu, výkonnostný šport, amatérsky šport a územia slúžiace športovým aktivitám vo voľnom čase areál Aquapark Bešeňová.

Výroba a služby Obec nemá žiadny podnik v družstevnom vlastníctve ani podnik vo verejnom sektore.

Poľnohospodárska výroba sú územia slúžiace pre umiestňovanie stavieb a zariadení rastlinnej poľnohospodárskej výroby, sklady poľnohospodárskych strojov a zariadení, sklady poľnohospodárskych produktov a výrobkov, menšie ubytovacie zariadenia cestovného ruchu v areáloch pre agroturistiku, stravovanie menšieho rozsahu:

- areál hospodárskeho dvora – bitúnok firma Eurocom and CO, s.r.o.,

Lesné hospodárstvo V riešenom katastrálnom území sa lesné spoločenstvá vyskytujú lesné pozemky o výmere 93,989 ha.

Ochranné pásmo lesa 50 m od hranice lesného porastu v zmysle § 10 zákona NR SR č. 326/2005 Z.z. o lesoch.

Plochy zelene – cintorín tvorí vyhradená areálová zeleň, ktorá je navrhnutá okolo jestvujúceho a navrhovaného cintorína. Vo vzdialenosti 50 m od oplotenia cintorína sa stanovuje ochranné pásmo v zmysle § 15 odst. 7 zákona 131/2010 Z.z.. V ochrannom pásme sa nesmú povoľovať a ani umiestňovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú službu súvisiacu s pohrebníctvom.

Zeleň parkov a sadovnícke úpravy tvoria plochy parkovej a sadovnícky upravenej zelene dostupnej verejnosti. Počet parkov a parčíkov v obci: tri s rozlohou 2513 m<sup>2</sup>.

Katastrálnom území obce sa nachádzajú tieto parkové plochy:

- Historický park Mitošiny.
- Verejná zeleň okolia kostola, obecného úradu a škôlky
- Zeleň popri vodnom toku Váh .

Navrhované plochy:

- Plochy verejnej zelene - pozdĺž vodného toku Váh a Holubí potok.
- Plochy verejnej zelene - pozdĺž železničnej trate.

Plochy protipovodňových úprav je územie slúžiace pre zabezpečenie územia proti prítalovým vodám. Jedná sa o ekologickú stavbu, nevýrobného charakteru.

### **Funkčné rozvojové plochy - návrh**

Navrhovaným urbanistickým riešením sa má dosiahnuť principiálne funkčné zónovanie obce a hierarchizované usporiadanie jeho vnútornej štruktúry a vonkajších väzieb. Vylúčenie prevádzkových konfliktov a vzájomných negatívnych vplyvov.

V obci prevláda funkčné územie - obytné územie. Doplnené je o plochy verejného dopravného a technického vybavenia, zelene a športovísk a areál s bazénmi termálnou vodou.

K dosiahnutiu zámerov urbanistickej koncepcie sa v územnoplánovacej dokumentácii stanovujú regulácie funkčného využitia územia. Určuje prípustnosť funkčného využitia jednotlivých konkrétnych plôch, ktorá je záväzným regulatívom pri plánovaní výstavby a pri rozhodovaní o prípustnosti jednotlivých stavieb. Reguláciou funkčného využitia sa definuje a špecifikuje funkcia každej konkrétnej plochy v obci, zároveň sa stanovuje lokálna prípustnosť druhu zástavby formou prípustných, obmedzujúcich alebo vylučujúcich podmienok pre objekty a funkcie.

### **I. variant - Funkčné rozvojové plochy - návrh**

| I. variant                                   |             |                                                                      |                                                                                               |
|----------------------------------------------|-------------|----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Funkčné využitie: bývanie                    |             |                                                                      |                                                                                               |
| Názov lokality                               | Výmera (ha) | Výhoda lokality                                                      | Nevýhoda lokality                                                                             |
| Sihoť<br>"Rodinné domy"                      | 2,7739      | - jestvujúca komunikácia a inžinierske siete,<br>- povolená zástavba | - potrebný záber z PPF<br>- v južnej časti obmedzenie z ochranného pásma toku Váh             |
| Marcelová<br>"Rodinné domy"<br>"Bytové domy" | 0,4926      | - náväznosť na jestvujúcu zástavbu, komunikáciu a inžinierske siete  | - lokalita je mimo zastavané územie<br>- vybudovanie infraštruktúry<br>- potrebný záber z PPF |

|                                                                                                 |         |                                                                                              |                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Roviny<br>"Rodinné domy"<br>"Bytové domy"                                                       | 10,7160 | - náväznosť na jestvujúcu<br>zástavbu, komunikáciu<br>a inžinierske siete                    | - navrhovaná plocha mimo<br>zastavané územie<br>- vybudovanie infraštruktúry<br>- potrebný záber z PPF<br>- v severnej a severovýchodnej časti<br>obmedzenie z ochranného pásma<br>železnice           |
| Pod baňou<br>"Rodinné domy"                                                                     | 6,3718  | - náväznosť na jestvujúcu<br>obslužnú komunikáciu<br>a inžinierske siete                     | - navrhovaná plocha mimo<br>zastavané územie<br>- vybudovanie infraštruktúry<br>- potrebný záber z PPF<br>- v južnej časti obmedzenie z<br>ochranného pásma železnice                                  |
| Nižné Lúky<br>"Rodinné domy"                                                                    | 1,5244  | - náväznosť na jestvujúcu<br>komunikáciu a inžinierske<br>siete                              | - navrhovaná plocha mimo<br>zastavané územie<br>- vybudovanie infraštruktúry<br>- potrebný záber z PPF<br>- obmedzenie v ochrannom pásme<br>cesty tr. III.                                             |
| "Rodinné domy"<br>Využitie<br>nadrozmerných<br>záhrad a preluk<br>v obci                        | 3,3394  | - navrhovaná plocha v<br>zastavanom území,<br>jestvujúca infraštruktúra                      |                                                                                                                                                                                                        |
| Nižné lúky<br>"Rekreačné bývanie"                                                               | 1,9221  | - náväznosť na jestvujúcu<br>komunikáciu a inžinierske<br>siete                              | - navrhovaná plocha mimo<br>zastavané územie<br>- svahové deformácie,<br>- vybudovanie infraštruktúry<br>- potrebný záber z PPF<br>- z východnej časti obmedzenie z<br>ochranného pásma cesty tr. III. |
| Aquapark Bešeňová<br>"Liečebno-pobytový<br>komplex" RB                                          | 0,2719  | - navrhovaná plocha v<br>zastavanom území<br>- jestvujúca komunikácia a<br>inžinierske siete |                                                                                                                                                                                                        |
| Funkčné využitie: občianska vybavenosť, služby, technická vybavenosť a športovorekreačné plochy |         |                                                                                              |                                                                                                                                                                                                        |
| Plochy pre občiansku<br>vybavenosť                                                              | 3,5102  | - lokalita v zastavanom<br>území obce,<br>- jestvujúca komunikácia<br>a inžinierske siete    | - potrebný záber z PPF                                                                                                                                                                                 |
| Plochy pre<br>dopravu a technickú<br>vybavenosť                                                 | 0,7835  | - integrované v zastavanom<br>území                                                          |                                                                                                                                                                                                        |
| Plochy pre<br>dopravu a technickú<br>vybavenosť                                                 | 6,5311  | - integrované mimo<br>zastavané územie                                                       | - lokalita je mimo zastavané územie,<br>- potrebný záber z PPF                                                                                                                                         |

|                                                      |        |                                                                                                     |                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Plocha cintorína                                     | 0,0948 | - rozšírenie jestvujúceho cintorína,                                                                | - potrebný záber z PPF                                                                                                        |
| Funkčné využitie: plochy zelene a parkov             |        |                                                                                                     |                                                                                                                               |
| Plochy verejnej zelene "Marcelová"                   | 0,4041 | - upravená plocha dostupná verejnosti,<br>- zeleň s ekostabilizačnými funkciami                     | - lokalita je mimo zastavané územie                                                                                           |
| Plochy verejnej zelene "Roviny"                      | 4,8850 | - upravená plocha dostupná verejnosti,<br>- zeleň vizuálna, izolačná s ekostabilizačnými funkciami, | - lokalita je mimo zastavané územie<br>- vybudovanie infraštruktúry                                                           |
| Plochy verejnej zelene "Sihot"                       | 0,0786 | - upravená plocha dostupná verejnosti,<br>- zeleň s ekostabilizačnými funkciami                     | - lokalita je mimo zastavané územie<br>- vybudovanie infraštruktúry                                                           |
| Plochy verejnej zelene "Pod Baňou Mitošiny - Rybník" | 0,9985 | - upravená plocha dostupná verejnosti,<br>- zeleň vizuálna, izolačná s ekostabilizačnými funkciami, | - lokalita je mimo zastavané územie<br>- vybudovanie infraštruktúry                                                           |
| Funkčné využitie: plochy športu a rekreácie          |        |                                                                                                     |                                                                                                                               |
| Športovo rekreačné plochy + občianska vybavenosť     | 1,5274 | - navrhovaná plocha v zastavanom území<br>- jestvujúca komunikácia a inžinierske siete              | - vybudovanie infraštruktúry<br>- potrebný záber z PPF<br>- zo severovýchodnej strany obmedzenie z ochranného pásma železnice |
| Športovo rekreačné plochy + občianska vybavenosť     | 9,7465 | - navrhovaná plocha mimo zastavané územie<br>- jestvujúca komunikácia a inžinierske siete           | - vybudovanie infraštruktúry<br>- potrebný záber z PPF<br>- zo severovýchodnej strany obmedzenie z ochranného pásma železnice |

**II. variant - Funkčné rozvojové plochy - návrh**

| II. variant                         |        |                                                                 |                                                                                                                               |
|-------------------------------------|--------|-----------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Funkčné využitie: bývanie           |        |                                                                 |                                                                                                                               |
| Názov lokality                      | výmera | Výhoda lokality                                                 | Nevýhoda lokality                                                                                                             |
| Mitošiny –Rybníky<br>"Rodinné domy" | 2,9850 |                                                                 | - lokalita je mimo zastavané územie<br>- svahové deformácie<br>- potreba vybudovania infraštruktúry<br>- potrebný záber z PPF |
| Nad Potokom<br>" Rodinné domy"      | 1,3104 | - navrhovaná plocha v návaznosti na zastavané územie obce Potok | - lokalita je mimo zastavané územie,<br>- lokalita v ochrannom pásme cesty tr. III.<br>- potrebný záber z PPF                 |

|                                  |         |                                                           |                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------|---------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Pod baňou<br>"Rekreačné bývanie" | 2,9789  | - náväznosť na jestvujúcu komunikáciu a inžinierske siete | - navrhovaná plocha mimo zastavané územie<br>- potreba vybudovania infraštruktúry<br>- potrebný záber z PPF v južnej časti obmedzenie z ochranného pásma cesty tr. III.                               |
| Lánce<br>"Rekreačné bývanie"     | 1,0797  | - náväznosť na jestvujúcu komunikáciu a inžinierske siete | - navrhovaná plocha mimo zastavané územie<br>- svahové deformácie,<br>- potreba vybudovania infraštruktúry potrebný záber z PPF ,<br>- obmedzenie z ochranného pásma cesty tr. III.                   |
| Videnô<br>"Rekreačné bývanie"    | 12,0853 | - náväznosť na jestvujúcu komunikáciu a inžinierske siete | - navrhovaná plocha mimo zastavané územie<br>- svahové deformácie,<br>- potreba vybudovania infraštruktúry potrebný záber z PPF ,<br>- z východnej časti obmedzenie z ochranného pásma cesty tr. III. |
| Holuby<br>"Rekreačné bývanie"    | 0,3260  | - navrhovaná plocha v náväznosti na zastavané územie      | - lokalita je mimo zastavané územie<br>- lokalita v ochrannom pásme cesty tr. III.<br>- chránené vtáčie územie<br>- potrebný záber z PPF                                                              |

## 2.8 KULTÚRNO – HISTORICKÉ A PRÍRODNÉ HODNOTY

### 2.8.1 Kultúrno – historický potenciál

Legislatívnu ochranu pamiatok s podmienkami ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území v súlade s medzinárodnými zmluvami v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva upravuje zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu. Pamiatkový fond tvorí súbor huteľných a nehnuteľných vecí vyhlásených podľa uvedeného zákona za národné kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny. Národné kultúrne pamiatky sú v § 2, ods. 3 zákona č. 49/2002 Z.z. uvedené ako kultúrne pamiatky .

Skúmané územie je súčasťou Žilinského kraja, pôvodne bolo toto miesto osídlené už v Neolite - sídlisko volútovej a bukovohorskej kultúry, v ENEOLITE - kultúra s kamennou keramikou. Známý je hromadný nález bronzových predmetov a popolnicové pohrebisko lužickej kultúry. V blízkosti /okolie Havránku/ sú pozostatky keltskej kultúry. Obec sa vyvinula v 2. pol. 12. storočia z osady kráľ strážcov hraníc - Pečenehov. Založená je v roku 1503. Po zemanovi Tomášovi Bešenovi /14. stor./ patrila postupne liptovskému starému hradu, panstvu Likava, od 17. stor. rodine Dvorníkovcov. V roku 1715 mala 12 daňovníkov a v roku 1784- 26 domova 236 obyvateľov , v roku 1828 - 35 domova 300 obyvateľov . Zaoberali sa poľnohospodárstvom, neskôr pálením liehu a prácou v travertínovom lome. Obec Mitošiny /doložená 1291/ splynula s Bešeňovou v prvej polovici 19. storočia. Hranice pozemkov medzi Mitošinami

a Bešeňovou sú predmetov sporov. 1856 dedičia rodu Dvornikovičovcov rozpredali celý majetok, majetok spravoval židovský správca Móric Weisz. 1805 - 1817 bola v obci manufaktúra na výrobu vojenskej výzbroje, obyvateľstvo sa živilo nielen poľnohospodárstvom a chovom dobytka, ale aj murárstvom a pltníctvom, ktoré sa objavilo i symbole obce. 1863 bola osada Mitošiny administratívne pričlenená k Bešeňovej. 1866 - 1883 sídlila v Mitošinách súkromná židovská ľudová škola. Od 18. storočia sa v chotári obce lámal kvalitný stavebný kameň. 1988 začiatok výstavby verejného sedacieho kúpeľa. 1990 rozšírenie kúpeľných aktivít, výstavba aquaparku, založeného na báze liečivých travertín nových prameňov.

### 2.8.2 Národné kultúrne pamiatky, objekty pamiatkového záujmu

V katastrálnom území obce je v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len „ÚZPF“) sú evidované nehnuteľná národná kultúrna pamiatka (ďalej „NKP“):

| Názov pamiatkového objektu (PO) | súp. č. | parc. č.       | evid. Č. ÚZPF | Popis pamiatkového objektu (PO)                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------|---------|----------------|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| KAŠTIEL S AREÁLOM               | 117     | 17             | 306/1         | Unifikovaný názov NKP: Kaštieľ s areálom; unifikovaný názov PO: Kaštieľ; zaužívaný názov NKP/PO: Kaštieľ Mitošiny; doba vzniku: 1.pol.17.st.; prevládajúci sloh: renesancia; podlažnosť: 2/-1; dátum vyhl. za KP: 23.03.1963, SKK ONV L. Mikuláš 16/63.                           |
| Kaštieľ s areálom - park        |         | 19/1, 19/2     | 306/2         | Unifikovaný názov PO: Park; zaužívaný názov NKP: Kaštieľ Mitošiny; zaužívaný názov PO: park pri kaštieli Mitošiny, historická zeleň; doba vzniku: 17. st.; prírodno-krajinárske územie; využitie: park; dátum vyhl. za KP: 23.03.1963, SKK ONV L. Mikuláš 16/63.                  |
| KAŠTIEL S AREÁLOM - Sýpka       | 117     | 18             | 306/3         | Unifikovaný názov: Sýpka; zaužívaný názov NKP: Kaštieľ Mitošiny; zaužívaný názov PO: sýpka pri kaštieli Mitošiny, doba vzniku: 19. st. koniec; prevládajúci sloh: romantizmus; pôdorys: obdĺžnik, využitie: skladovanie; dátum vyhl. za KP: 23.03.1963, SKK ONV L. Mikuláš 16/63. |
| Kaštieľ s areálom - oplotenie   |         | 18, 19/1, 19/2 | 306/4         | Unifikovaný názov: Oplotenie. zaužívaný názov NKP: Kaštieľ Mitošiny; zaužívaný názov PO: oplotenie kaštieľa; doba vzniku: 1.pol. 17.st., využitie: drobná architektúra; dátum vyhl. za KP: 23.03.1963, SKK ONV L. Mikuláš 16/63.                                                  |

Na Národné kultúrne pamiatky (NKP) sa vzťahuje ochrana vyplývajúca z pamiatkového zákona dotýkajúca sa individuálnej ochrany vlastnej veci, ako aj ochrany vyplývajúcej z povinnosti trvalého udržiavania vhodného prostredia kultúrnej pamiatky, podľa § 27 pamiatkového zákona.

Využívanie a prezentácia NKP sú možné len takým spôsobom, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote. Všeobecnou podmienkou pamiatkovej hodnoty je individuálny prístup ku každému objektu NKP a jej prostrediu, s cieľom zachovania ich špecifických hodnôt, jedinečnosti, ako aj hodnôt prostredia, do ktorého sú situované. NKP nemá vyhlásené ochranné pásmo. V zmysle § 27, ods. 2 pamiatkového zákona, je súčasťou NKP aj jej bezprostredné okolie, t.j. priestor v okruhu 10m od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky. Desať metrov sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo desať metrov od hranice pozemku, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je pozemok. V tomto priestore nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty NKP.

Park v okolí kaštieľa je súčasťou NKP Kaštieľ s areálom.

Na katastrálnom území obce Bešeňová sa nenachádzajú žiadne plochy, ktoré by boli pamiatkovými územiami vyhlásenými podľa pamiatkového zákona - pamiatková zóna, resp. pamiatková rezervácia.

### 2.8.2.1 Významné priestorové a funkčné dominanty v obci

- Rímskokatolícky kostol zasvätený Najsvätejšej trojici sa nachádza v centrálnej časti obce. Objekt je postavený v roku 2000. Má centrálnu kruhovú dispozíciu. Zastavaná plocha kostola je 257 m<sup>2</sup>. Plocha pozemku 0,0596 ha.
- Renesančný kaštieľ Mitošiny z 1. polovice 17. storočia.
- Park pri kaštieli Mitošiny .
- Murovaná sýpka pri kaštieli Mitošiny z 19. storočia – slúži na skladovanie .
- Oplotenie kaštieľa Mitošiny – materiál kameň, drevo.
- Prírodná pamiatka (PP) Bešeňovské travertíny, 4. stupeň ochrany a jeho ochranné pásmo.
- Chránené stromy pri kaštieli - Mitošiny brest horský (Ulmus Montana) s obvodom 438cm, lipa malolistá (Tilia cordata) s obvodom 466 cm, pri materskej škole lipa malolistá (Tilia cordata) s obvodom 345cm,
- Pamiatkovo chránená historická zeleň lokalizovaná v parku v okolí kaštieľa.

### 2.8.3 Archeologické hodnoty

V katastrálnom území obce Archeologický ústav SAV eviduje archeologické náleziská.

- Travertínový kameňolom - eneolit - bádenská kultúra, doba bronzová - lužická kultúra
- Žiarové pohrebisko; hromadný nález bronzových predmetov z doby bronzovej
- Kameňolom Baňa - paleolit, eneolit - črepy a kamenné úštepy

História objavovania archeologických nálezov a realizácie archeologických výskumov v travertínovom kameňolome od konca 19. storočia do 60. rokov 20. storočia:

- 1876 - lokalita Č. 30. Bešeňová. V kameňolome nájdené dlhé bronzové ihlice, stopy pohanského hradu. nálezy sú v Múzeu v Ondrašovej. (Majláth 1876),
- 1930 - 30. júla bolo oznámené J. Kurtirnu, že v lome v Bešeňovej narazili na bronzový poklad. Po príchode Kortiho na miesto, riaditeľ lomu podal správu, že toho dňa v horných častiach bane odstraňovali robotníci zo skál hlinu, pričom asi cca 30 cm pod povrchom narazili na bronzové predmety. Nálezisko sa nachádza asi 300 krokov od kaplnky nachádzajúcej sa na vršku. Ide o bronzové tuľajkovité sekerky, kosáky, ihlice, nôž, špirálovitý kruh, a ďalšie predmety (KURTI 1930, s. 182),
- 1934 - 3. apríla v travertínovom lome v Bešeňovej bol rozrušený pravdepodobne žiarový hrob lužickej kultúry. Pochádza z neho miskovitá šálka s ulomeným uškom, neúplná dvojkónicka nádobka s výčnelkami a zlomok bronzovej ihlice z ružicovou hlavou (Budinský-Krička 1949) 1951 - 9. marca robotník O. Janičina našiel na III. úseku kameňolomu v Bešeňovej malú profilovanú šálku s uškom a zdobením kanelúrami z obdobia bádenskej kultúry. Počas archeologického

prieskumu lokality v roku 1953 nález získal J. Bárta. Okrem šálky získal aj fragment pravdepodobne femuru diluviálneho cicavca, ktorý bol nájdený v nižších vrstvách lomu. (Bárta 1952),

- 1956 - 22. mája V. Budinský-Krička spolu s I. Houdekom vykonali obhliadku kameňolomu v Bešeňovej. Podnetom bolo hlásenie riaditeľa Liptovského múzea J. Paulíka o nových nálezoč. Na viacerých miestach kameňolomu, z dvoch tretín vyťaženého, sa nachádzali kultúrne vrstvy s keramikou bádenskej kultúry, zuhoľnatené vrstvy vegetatívneho rázu a zvieracie kosti. Majster lomu J. Kapina odovzdal archeológom kamenné drvidlo, pazúrikový nástroj a kamennú sekerku - predmety, ktoré počas ťažobných prác zachránil. (Budinský- Krička 1956) ,
- 1961 - Archeologický ústav SAV realizoval krátky archeologický výskum v travertínovom lome v Bešeňovej vyvolaný sústavným narúšaním významnej lokality známej už z 19. storočia. Siedmimi sondami sa síce konkrétne praveké objekty nezachytili, preskúmala sa však kultúrna vrstva s keramickým materiálom bádenskej kultúry, so štiepanou industriou z obsidiánu, pazúrika, rádiolaritu a iných silicítov. (Lichardus 1962, s. 849-855).

Je pravdepodobné, že výkopovými prácami pri stavebnej činnosti môže dôjsť k objaveniu ďalších archeologických nálezov.

### Návrh

Popri bežných postupoch pamiatkovej starostlivosti a ochrany pamiatok treba pri príprave realizácie investičných zámerov, zabezpečiť v dostatočnom rozsahu pamiatkový a archeologický výskum.

K zámeru akejkoľvek formy úpravy (nová výstavba, dostavba, nadstavba, adaptácia, rekonštrukcia, zemné práce a pod.) nehnuteľnosti situovaných na území pamiatkového ochranného a archeologických lokalít si investor vyžiada rozhodnutie príslušného orgánu na ochranu pamiatkového fondu, ktorý rozhodne o prípustnosti prác a prípadnej nutnosti vykonania pamiatkového výskumu. Súhlasné stanovisko resp. rozhodnutie príslušného orgánu na ochranu pamiatkového fondu, v ktorom budú presne stanovené podmienky realizácie záchranného/pamiatkového archeologického výskumu, je potrebné zabezpečiť v súvislosti s územným a stavebným konaním. Tým sa zamedzí opakovaniu situácií, keď pri stavebných prácach z neznalosti alebo z nedôslednosti boli vážne poškodené alebo celkom zničené významné archeologické artefakty a zvyšky po historickej zástavbe.

Pri napíňaní požiadaviek vyplývajúcich zo strategického dokumentu dotýkajúcich sa archeologických nálezísk, v súlade s § 41 odsek 4 pamiatkového zákona, Krajský pamiatkový úrad Žilina v spolupráci s príslušným stavebným úradom zabezpečuje podmienky ochrany archeologických nálezísk v územnom a stavebnom konaní.

Rešpektovať priestor v okruhu 10m od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky v zmysle § 27, ods. 2 pamiatkového zákona, ktorý je súčasťou NKP a jej bezprostredné okolie. *Desať metrov sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo desať metrov od hranice pozemku, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je pozemok. V tomto priestore nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty NKP.*

## 2.9 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY A REKREÁCIE

### 2.9.1 Bývanie

Z pohľadu perspektívneho vývoja počtu obyvateľov možno predpokladať ďalší rast počtu obyvateľov, ktorý bude spôsobený najmä pozitívnou migráciou, zlepšením podmienok životného prostredia, atraktívnosti územia pre výstavbu rodinných domov. Po roku 1989 so zvýšeným dôrazom na vlastnícke

vzťahy je výstavba limitovaná najmä možnosťou majetkoprávneho vysporiadania pozemkov.

V návrhu riešenia sú vyznačené všetky možnosti prípadného zastavania parcel, ich majetkové vysporiadanie ostáva v rukách majiteľov pozemkov.

S prihliadnutím na túto skutočnosť bolo potrebné uvažovať s návrhom zástavby rodinných domov aj v lokalitách mimo zastavané územie obce. Ide o lokalitu „Nižné Lúky“, „Nad potokom“, „Holuby“ – zástavba vo východnej časti obce, „Roviny“, „Pod Baňou“, „Mitošiny -Rybníky“, „Nižné Lúky“, „Lance“ „Videnô“, - zástavba v severnej a severovýchodnej časti obce a „Sihoť“, „Marcelová“ - v západnej časti obce. “

### Návrh

V obci sa navrhujú pre výstavbu rodinných a bytových domov a zástavba pre rekreačné účely tieto disponibilné lokality v zastavanom i mimo zastavaného územia do r. 2035:

| Bešeňová                                                              | Počet navrhovaných plôch pre rodinné domy (ha) |                   |         |
|-----------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|-------------------|---------|
|                                                                       | V zast. Území                                  | Mimo zast. územia | Spolu   |
| <b>1. variant</b>                                                     |                                                |                   |         |
| Lokalita – „Sihoť“ (západná časť) RD                                  | 0                                              | 2,7739            | 2,7739  |
| Lokalita – „Marcelová“ (západná časť) RD<br>nízkopodlažné bytové domy | 0                                              | 0,4926            | 0,4926  |
| Lokalita – „Roviny“ (severná časť) RD<br>nízkopodlažné bytové domy    | 0                                              | 10,7160           | 10,7160 |
| Lokalita – „Pod baňou“<br>(severovýchodná časť) RD                    | 0                                              | 6,3718            | 6,3718  |
| Lokalita – „Nižné Lúky“ (východná časť) RD                            | 0                                              | 1,5244            | 1,5244  |
| Lokalita – „Nižné Lúky“<br>(severovýchodná časť) rekreačné bývanie    | 0                                              | 1,9221            | 1,9221  |
| Lokalita – „Aquapark Bešeňová“<br>(východná časť) Rekreačné bývanie   | 0,2719                                         | 0                 | 0,2719  |
| Lokalita – nadrozmerných záhrad a prieluk RD                          | 3,3940                                         | 0                 | 3,3940  |
| Spolu navrhované plochy                                               |                                                |                   | 27,4667 |

|                                                                   |   |         |            |
|-------------------------------------------------------------------|---|---------|------------|
| <b>2. variant</b>                                                 |   |         |            |
| Lokalita – „Mitošiny - Rybníky“ (západná časť)RD                  | 0 | 2,9850  | 2,9850     |
| Lokalita – „Pod baňou“ (severovýchodná časť)<br>Rekreačné bývanie | 0 | 2,9789  | 2,9789     |
| Lokalita – „Lance“ (severovýchodná časť)<br>Rekreačné bývanie     | 0 | 1,0797  | 1,0797     |
| Lokalita – „Nad Potokom“ (východná časť)RD                        | 0 | 1,3104  | 1,3104     |
| Lokalita – „Videnô“ (severovýchodná časť)<br>Rekreačné bývanie    | 0 | 12,0853 | 12,0853    |
| Lokalita – „Holuby“ (severovýchodná časť)<br>Rekreačné bývanie    | 0 | 0,3260  | 0,3260     |
| Spolu navrhované plochy                                           |   |         | 20,7653 ha |

Počet obyvateľov a bytových jednotiek (b.j.) podľa lokalít - 1. a 2. variant:

| <b>1. variant</b>                                                     |                        |                            |                          |
|-----------------------------------------------------------------------|------------------------|----------------------------|--------------------------|
| <i>Lokality pre bývanie v rodinných a bytových domoch</i>             | <i>Počet bytov</i>     | <i>Počet obyv. / 1 byt</i> | <i>Počet obyvateľov</i>  |
| Lokalita – „Nižné Lúky“ (východná časť) RD                            | 30                     | 3.20                       | 96                       |
| Lokalita – „Roviny“ (severná časť) RD                                 | 99                     | 3.20                       | 317                      |
| Lokalita – „Marcelová“ (západná časť) RD                              | 2                      | 3.20                       | 7                        |
| Lokalita – „Sihot“ (západná časť) RD                                  | 29                     | 3.20                       | 93                       |
| Lokalita – „Marcelová“ (západná časť) BD<br>nízkopodlažné bytové domy | 36                     | 3.20                       | 115                      |
| Lokalita – „Roviny“ (severná časť) - BD<br>nízkopodlažné bytové domy  | 194                    | 3.20                       | 621                      |
| Lokalita – „Pod baňou“<br>(severovýchodná časť) RD                    | 25                     | 3.20                       | 80                       |
| Lokalita nadrozmerných záhrad a prieluk<br>RD                         | 42                     | 3.20                       | 134                      |
| <i>Spolu - bývanie RD a BD</i>                                        | <i>457</i>             |                            | <i>1 463</i>             |
|                                                                       |                        |                            |                          |
| <i>Lokality pre rekreačné bývanie (RB)</i>                            | <i>Počet zariadení</i> | <i>Počet lôžok / 1 RCH</i> | <i>Počet ubytovaných</i> |
| Lokalita – „Nižné Lúky“ (severovýchodná časť) - RB                    | 25                     | 4                          | 100                      |
| Lokalita – „Aquapark Bešeňová“ (východná časť) - RB                   | 172                    | 4                          | 688                      |
| <i>Spolu - Rekreačné bývanie</i>                                      | <i>197</i>             |                            | <i>788</i>               |
| <b>Celkom RD+BD+RB</b>                                                | <b>654</b>             |                            | <b>2251</b>              |

| <b>2. variant</b>                                         |                        |                            |                         |
|-----------------------------------------------------------|------------------------|----------------------------|-------------------------|
| <i>Lokality pre bývanie v rodinných a bytových domoch</i> | <i>Počet bytov</i>     | <i>Počet obyv. / 1 byt</i> | <i>Počet obyvateľov</i> |
| Lokalita – „Nad Potokom“<br>(východná časť) RD            | 7                      | 3.20                       | 22                      |
| Lokalita – „Mitošiny - Rybníky“<br>(západná časť) RD      | 20                     | 3.20                       | 64                      |
| <i>Spolu - bývanie RD a BD</i>                            | <i>27</i>              |                            | <i>86</i>               |
|                                                           |                        |                            |                         |
| <i>Lokality pre rekreačné bývanie (RB)</i>                | <i>Počet zariadení</i> | <i>Počet lôžok / 1 RB</i>  | <i>Počet lôžok</i>      |
| Lokalita – „Pod baňou“<br>(severovýchodná časť) RB        | 38                     | 4                          | 152                     |
| Lokalita – „Holuby“<br>(severovýchodná časť) RB           | 37                     | 4                          | 148                     |
| Lokalita – „Lance“<br>(severovýchodná časť) RB            | 12                     | 4                          | 48                      |

|                                                 |            |   |             |
|-------------------------------------------------|------------|---|-------------|
| Lokalita – „Videnô“<br>(severovýchodná časť) RB | 147        | 4 | 588         |
| <i>Spolu - Rekreačné bývanie</i>                | 234        |   | 936         |
| <b>Celkom RD+BD+RB</b>                          | <b>261</b> |   | <b>1022</b> |

| <b>Rekapitulácia 1. a 2. variant</b>                      |                    |                            |                         |
|-----------------------------------------------------------|--------------------|----------------------------|-------------------------|
| <i>Lokality pre bývanie v rodinných a bytových domoch</i> | <i>Počet bytov</i> | <i>Počet obyv. / 1 byt</i> | <i>Počet obyvateľov</i> |
| 1. variant                                                | 457                | 3.20                       | 1463                    |
| 2. variant                                                | 27                 | 3.20                       | 86                      |
| <i>Spolu - bývanie RD a BD</i>                            | <b>484</b>         |                            | <b>1549</b>             |

Predpokladaný prírastok obyvateľov je 218. Navrhovaný prírastok bytov je 14 % z disponibilných lokalít t.j. 68 bytových jednotiek.

Navrhovaný počet bytových jednotiek (RD) a obyvateľov

| Bešeňová<br>Stav bytov v roku 2011 | Návrh                           |                             | Návrh podľa disponibilných plôch |                  |
|------------------------------------|---------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|------------------|
|                                    | Navrhovaný prírastok obyvateľov | Navrhovaný stav v roku 2035 | Obložnosť                        | Počet obyvateľov |
| 562                                | 218                             | 780                         | 3.20                             | 2184             |

| <b>Rekapitulácia 1. a 2. variant</b>             |                        |                           |                    |
|--------------------------------------------------|------------------------|---------------------------|--------------------|
| <i>Lokality pre bývanie v rekreačných domoch</i> | <i>Počet zariadení</i> | <i>Počet lôžok / 1 RB</i> | <i>Počet lôžok</i> |
| 1. variant                                       | 197                    | 4                         | 788                |
| 2. variant                                       | 234                    | 4                         | 936                |
| <i>Spolu - bývanie RD a BD</i>                   | <b>431</b>             |                           | <b>1724</b>        |

#### Ekonomické rozvojové predpoklady

Vývoj počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov a ich podielu na celkovom počte obyvateľov má klesajúcu tendenciu. Ide o postupné prejavovanie sa starnutia obyvateľstva a posun početnejších skupín do vyššieho veku. Podľa Štatistického úradu SR (REGDAT - databáza regionálnej štatistiky), v okrese Ružomberok od roku 2001 bol zaznamenaný pokles ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Kým v roku 2001 EA obyvateľstvo tvorilo 52,45 % z celkového počtu, v roku 2011 to bolo 48,44 %. Pre porovnanie Žilinský kraj vykazoval v roku 2001 47,40 % EA obyvateľstva, v roku 2011 to bolo 48,27 % osôb z celkového počtu obyvateľov kraja.

Podľa SODB 2011 z celkového počtu 562 obyvateľov obce tvorilo 262 ekonomicky aktívnych osôb, čo predstavuje 46,62 % z celkového počtu obyvateľov (okres Ružomberok 47,63 %). Ženy tvorili 44,66 %. Nezamestnaných ku dňu sčítania bolo 30 osôb. Za prácou odchádzalo do zamestnania 227 obyvateľov obce (okrem dôchodcov). Najviac ľudí odchádzalo za prácou v oblasti verejnej správy a obrany (21), špeciálnej stavebnej výroby (16), nasledovalo pestovanie plodín, chov zvierat a poľovníctvo (11).

Obec sa nachádza v dostupnej vzdialenosti k mestu Ružomberok a mestu Liptovský Mikuláš. Ekonomický stav obce je založený na dochádzke za prácou, domáce pracovné príležitosti zabezpečuje

hlavne poľnohospodárstvo, drobné výrobné prevádzky a rekreácia. Návrhom je vytvoriť podmienky pre cestovný ruch, turistiku a agroturistiku zastavaného územia obce.

#### Prognóza vývoja bytového fondu v obci Bešeňová

Podľa ÚPN VÚV Žilinský kraj – Zmeny a doplnky č.4 takmer celé územie okresu patrí do II. a III. stupňa ochrany prírody a má vysoký rekreačný potenciál. Rozvoj rekreačnej funkcie treba zamerať na dobudovanie rekreačných priestorov a stredísk. Okres má predpoklady aj pre rozvoj poznávacieho a tranzitného turizmu. Obec Bešeňová podľa ÚPN VÚV Žilinský kraj – Zmeny a doplnky č.4 je zaradená medzi urbanizované územie v údolí Váhu s obytnou, výrobnou a rekreačnou funkciou. Na základe týchto skutočností priaznivý vývoj zamestnanosti v obci možno predpokladať v oblasti rekreácie a vidieckej turistiky. Obec je zaradená k jadrú a prímestskému pásu aglomerácie mesta Ružomberka, kde plní funkciu prímestského bývania.

Na základe „Prognózy vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2035“ môžeme očakávať pre navrhované obdobie územného plánu - rok 2035 nárast poproduktívnej zložky populácie. Podľa už spomenutej prognózy za okres Ružomberok v roku 2015 sa predpokladal celkový úbytok obyvateľstva - 2,10, v roku 2035 to bude úbytok -3,80 obyvateľov (na 1000 obyv.). Priemerný vek v roku 2015 sa predpokladal 40,55, v roku 2035 sa zvýši na 45,88 rokov, čo je nárast o 13,1%. S týmto ukazovateľom súvisí aj vývoj ekonomicky aktívneho obyvateľstva, kedy bude dochádzať k jeho postupnému znižovaniu.

Vo vzťahu k prognóze vývoja obyvateľstva a potrebám rozvoja bytovej výstavby v obci je potrebné sa zamerať na obnovu existujúceho bytového fondu, hlavne neobývaných domov. Zvýšenie kvality a modernizáciu bytového fondu. Rozvoj bývania navrhnuť tak, aby v roku 2035 pri predpokladanom zvýšení počtu obyvateľov na 780 boli dosiahnuté ukazovatele:

- počet obyvateľov na jeden byt 3,20,
- počet bytov na 1000 obyvateľov 312,02,

Čo sú hodnoty pre Žilinský kraj v roku 2011 podľa SODB 2011:

- pre predpokladaný nárast obyvateľov o 218 do roku 2035 (od roku 2011) je potrebných cca 66 bytových jednotiek (RD),
- ak by sme chceli dosiahnuť ukazovateľ obľožnosti 3,20 obyv./byt pre celkový počet obyvateľov 780 v roku 2035 je potrebné navrhnuť a pripraviť územie pre výstavbu nových bytov a rekonštrukciu existujúceho bytového fondu na celkový počet cca 243 bytových jednotiek v obci (245 b.j. návrh rok 2035 – 162 b.j. počet bytov celkom v roku 2011 = 83 b.j. potreba pre navrhovanú obľožnosť 3,20 obyv/byt v roku 2035).

## **2.9.2 Sociálna infraštruktúra a občianske vybavenie**

Zariadenia občianskeho vybavenia sú v riešenom území členené do troch kategórií:

- sociálna infraštruktúra – školstvo a výchova, zdravotníctvo a sociálna starostlivosť
- komerčná infraštruktúra – maloobchodná sieť, ubytovanie a stravovanie, služby nevýrobné, služby výrobné
- ostatná infraštruktúra – administratíva, verejná správa, kultúra a osвета, telovýchova a šport, a iné.

Jednotlivé kategórie občianskej vybavenosti zastúpené v obci, ich kapacity a kvalita, zodpovedajú významu obce v štruktúre osídlenia, počtu obyvateľov v jeho sídelných štruktúrach, polohe vo vzťahu k ostatným sídelným štruktúram, možnosti finančného zabezpečenia potrieb zariadení občianskej vybavenosti v minulosti a iniciatívy obyvateľov po roku 1989.

Zastúpenie kategórií občianskej vybavenosti v skúmanom území dokumentuje nasledujúci prehľad.

### 2.9.2.1 Školstvo a výchova

#### a) Predškolská výchova

V obci je jedna materská škola s počtom žiakov 24 v šk. roku 2014/15. Tento počet je približne rovnaký od roku 2005 (od 17 do 26 žiakov). Ide o jednotriednu materskú školu, ktorá poskytuje vzdelávanie pre deti od 3 do 6 rokov, v prípade zamestnaných matiek od 2,5 roka. Materská škola poskytuje aj možnosť poldenného pobytu. Budova je v dobrom stave.

Škôlka má zabezpečené stravovanie. Plocha areálu MŠ 0,1103 ha, zastavaná plocha budovy MŠ je 2380 m<sup>2</sup>, počet parkovacích plôch je 3.

Objekt je napojený na plyn, na verejný vodovod a na NN rozvod. Odkanalizovanie objektu je do verejnej kanalizácie. Areál je oplotený, s niekoľko vzrastlými stromami a nízko rastúcimi drevinami.

#### Návrh

V návrhovom období sa neuvažuje s rozšírením materskej školy. Kapacitne postačuje.

#### b) Základné školstvo

V obci Bešeňová sa nenachádza. Žiaci navštevujú základnú školu v spádovej obci Liptovská Teplá.

V obci sa nachádza súkromná hudobná škola YAMAHA.

#### Návrh

V návrhovom období sa neuvažuje s výstavbou základnej školy. Jestvujúci stav vyhovuje.

### 2.9.2.2 Kultúra a osвета

Možnosti kultúrneho vyžitia občanov obce sú pomerne dobré. V strede obce sa nachádza objekt obecného úradu s kultúrny dom s kapacitou 100-150 stoličiek. Zastavaná plocha objektu je 420 m<sup>2</sup>. Počet parkovacích miest je 13.

Kapacitne objekt kultúrneho domu nepostačuje. Vo výhľadovom období je potrebné uvažovať s celkovou rekonštrukciou a prístavbou.

Knižnica sa nachádza v budove kultúrneho domu. Počet knižných jednotiek 2197 kusov, počet zamestnancov 1.

#### Návrh

V návrhovom období je potreba celková rekonštrukcia budovy kultúrneho domu. Kapacita postačuje aj pre výhľadové obdobie.

Hlavná požiadavka investora bola vytvoriť nové priestory pre spoločenské aktivity obce a jej občanov, nadstavbou nad spoločenskú miestnosť. Jedná sa o klubovňu pre dôchodcov, mládež, športový priestor pre stolný tenis, priestor pre fitnes a priestor pre posilňovňu, ktorá by sa presťahovala z 1. NP. Priestor 2. NP je doplnený nutným sociálnym zázemím a komunikačnou chodbou so schodiskom.

Presťahovaním posilňovne sa zväčší spoločenská miestnosť v 1. NP, tiež sa vybuduje nová terasa na južnej strane objektu - čím sa rozšíri využitie spoločenskej miestnosti v letných mesiacoch. Súčasťou obnovy objektu je aj vybudovanie nového vstupu so schodiskom zo západnej strany a revitalizácia existujúcich priestorov.

### 2.9.2.3 Cirkevné zastúpenie

Rímskokatolícky kostol zasvätený Najsvätejšej trojici sa nachádza v centrálnej časti obce. Objekt je postavený v roku 2000. Má centrálnu kruhovú dispozíciu.

Zastavaná plocha kostola je 257 m<sup>2</sup>. Plocha pozemku 0,0596 ha.

Pri kostole sa nenachádza farský úrad. Farský úrad je spoločný v obci Liptovská Teplá.

### Návrh

Nároky na dobudovanie nových zariadení cirkví nie je vo výhľadovom období potrebné. Vykrytie nárokov na kapacitu kostola postačuje.

#### 2.9.2.4 Šport a rekreácia

V zastavanom území sa nachádza športový areál umiestnený v severovýchodnej časti obce. Nachádza sa tu futbalové ihrisko o celkovej ploche 0,8441 ha, viacúčelové ihrisko 0,0616 ha, zelené ihrisko 0,3263ha, dva tenisové kurty – 1 pre dvojhru, 1 pre štvorhru - stav vyhovujúci, nohejbalové/basketbalové ihrisko, obecná posilňovňa v priestoroch kultúrneho domu.

V obci nie je vybudované zariadenie pre hokej. Hokejový oddiel využívať ľadovú plochu v zariadení mesta Ružomberku.

OŠK (Obecný športový klub) Bešeňová bol premenovaný z Telovýchovnej jednoty v roku 2006. Ide o občianske združenie, ktoré pre občanov zabezpečuje telovýchovnú a športovú činnosť. V OŠK sú združené oddiely: futbalový, stolnotenisový, šachový, hokejový, tenisový, kulturistický, turistický a cykloturistický.

Areál Aquapark Bešeňová (pôvodne Thermal Park Bešeňová) je areál s celoročnou prevádzkou. Thermal Park je areál s termálnymi bazénmi, ktorý má množstvo víriviek, masážnych trisiek, toboganov, sáun, reštaurácií a mnoho iných atrakcií. Termálna voda blahodarne pôsobí na pohybové a dýchacie ústrojenstvo, urologické problémy, má priaznivé kozmetické účinky a vďaka prvkú lítium pozitívne pôsobí na psychiku.

Vonkajšie bazény s geotermálnou vodou boli verejnosti sprístupnené v roku 1993, obnovené a zrekonštruované v rokoch 2006 a 2007. V súčasnosti je k dispozícii 8 vonkajších bazénov s geotermálnou vodou, ktorá vyviera z hĺbky 1987m s teplotou 60,5 °C. Teplota vody v bazénoch je 27–39 °C.

V roku 2006 bol sprístupnený areál vnútorných bazénov, vhodný pre všetky vekové kategórie. K dispozícii sú 2 plavecké bazény (veľký a malý), 5 relaxačných bazénov, 1 neplavecký dopadový bazén. V oddychových bazénoch sú k dispozícii rôzne vodné atrakcie. Všetky vnútorné bazény sú z antikora s priezračnou ohrievanou vodou (teplota vody 27 – 39 °C).

V roku 2008 bolo otvorených 5 nových bazénov z antikoru s čírou ohrievanou vodou. Teplota vody v bazénoch 24–37 °C, tieto bazény nie sú v prevádzke počas zimnej sezóny. Bazény sú vhodné pre všetky vekové kategórie.

K dispozícii sú ďalšie bazény:

- olympijský plavecký bazén ŠPORT 25 m - plocha 336 m<sup>2</sup>, 6 plávacích dráh, štartovacie bloky,
- detský bazén - plocha 100 m<sup>2</sup>, atrakcie – striekajúca fontánka a ježko,
- divoká rieka - plocha 125 m<sup>2</sup>, 9 zapustených trysiek vytvára prúd vody a unáša návštevníkov,
- vnútorný antikorový tobogan.

### Návrh

V územnom pláne navrhujeme:

- Pri jestvujúcom športovom areáli: plocha pre ihrisko s trávnatým povrchom - lokalita 4.
- Plochy pre krátkodobú rekreáciu a pobyt v prírode (oddychové zóny, cyklistické chodníky s lavičkami, altánky a pod.) - hrádza rieky Váh.
- Plochy pre krátkodobú rekreáciu a pobyt v prírode - severná časť mimo zast. územie obce: navrhovaná verejná zeleň medzi železnicou a navrhovanou lokalitou "Roviny".
- Navrhujeme cyklotrasu (poznávací turistický chodník) s dôrazom na vzájomnú koordináciu medzi už

existujúcimi alebo plánovanými cyklotrasami v regióne. Trasa je navrhovaná tak aby boli zapojené prírodné a kultúrohistorické hodnoty nachádzajúce sa na katastrálnom území obce.

- Zmiešané územie pre šport a rekreácie - severovýchodná časť zastavaného územia obce, v bezprostrednej náväznosti na areál Aqapark Bešeňová. Navrhovaná plocha zahŕňa plochy pre zariadenia verejného stravovania, prechodného ubytovania, zariadenia obchodu a služieb.

*Tab. Potreba plôch pre šport, rekreáciu a verejnú zeleň*

| Navrhovaná plocha                                       | Plocha (ha) | Poznámka                                                                                                            |
|---------------------------------------------------------|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Športovo rekreačné plochy<br>+ občianska vybavenosť     | 1,5274      | - plochy pre šport, telovýchovu a aktivity vo voľnom čase, zariadenia pre stravovanie, ubytovanie, obchody a služby |
| Športovo rekreačné plochy<br>+ občianska vybavenosť     | 9,7465      | - plochy pre šport, telovýchovu a aktivity vo voľnom čase, zariadenia pre stravovanie, ubytovanie, obchody a služby |
| Plochy verejnej zelene "Marcelová"                      | 0,4041      | - upravená plocha dostupná verejnosti,<br>- zeleň s ekostabilizačnými funkciami                                     |
| Plochy verejnej zelene "Marcelová"                      | 0,4041      | - upravená plocha dostupná verejnosti,<br>- zeleň s ekostabilizačnými funkciami                                     |
| Plochy verejnej zelene "Roviny"                         | 4,8850      | - upravená plocha dostupná verejnosti,<br>- zeleň vizuálna, izolačná s ekostabilizačnými funkciami,                 |
| Plochy verejnej zelene "Sihot"                          | 0,0786      | - upravená plocha dostupná verejnosti,<br>- zeleň s ekostabilizačnými funkciami                                     |
| Plochy verejnej zelene "Pod Baňou<br>Mitošiny - Rybník" | 0,9985      | - upravená plocha dostupná verejnosti,<br>- zeleň vizuálna, izolačná s ekostabilizačnými funkciami,                 |

V územnom pláne navrhujeme:

### 2.9.3 Zdravotníctvo

V obci sa nenachádza obvodné zdravotné stredisko.

Zdravotnú starostlivosť pre obyvateľov obce spádovo poskytuje zdravotné stredisko Liptovská Teplá, kde obyvatelia môžu využiť služby:

- obvodnej lekárky pre deti a dorast,
- obvodného lekára pre dospelých,
- zubnej ambulancie.

V obci Bešeňová má sídlo rýchla zdravotnícka pomoc Falck záchranná a.s., ktorá zabezpečuje zdravotnú starostlivosť pre širšie okolie.

#### Návrh

V návrhovom období je potrebná celková rekonštrukcia budovy rýchlej zdravotníckej pomoci Falck záchranná a.s..

### 2.9.4 Sociálna starostlivosť

Opatrovateľská služba v rodinách sa v súčasnosti zabezpečuje prostredníctvom obce, ktorá poskytuje pomoc občanom. V obci pôsobí Jednota dôchodcov Slovenska Bešeňová. Dôchodcom je zabezpečený príjem obedov.

## 2.9.5 Obchody a služby, komerčná občianska vybavenosť

V obci sa nachádzajú tieto zariadenia:

Služby a drobné prevádzky:

- *pohostinstvá* - Bistro Smrek, Bistro Pohoda,
- *maloobchod*: - Supermarket COOP Jednota.

### Návrh

Vo vzťahu k prognóze vývoja obyvateľstva a potrebám rozvoja v obci Bešeňová je potrebné v územnom pláne riešiť:

- v súvislosti s rozvojom bytovej výstavby a s potrebou zvýšenia kvality sociálneho prostredia, navrhujeme plochy pre občianske vybavenie, verejných a komerčných služieb:
  - lokalita "Marcelová", lokalita "Sihoť", lokalita "Videnô",
  - východná časť zastavaného územia obce: rozvojové plochy pre rozšírenie "Aquapark Bešeňová".
  - maloobchodné zariadenia navrhujeme riešiť formou rozptýlených objektov po celej obci v zástavbe rodinných domov,
  - nevýrobné služby (holičstvo, kaderníctvo, stravovacie zariadenia, zariadenia spotrebného tovaru a elektroniky) a hygienicky nezávadné výrobné služby (krajčírstvo) navrhujeme situovať do objektov rodinných domov s polyfunkčným využívaním, alebo účelovo rekonštruovaných na tieto aktivity
  - Ostatné výrobné služby a výkup druhotných surovín v obci nenavrhujeme.

## 2.9.6 Cestovný ruch a stravovacie zariadenia

### 2.9.6.1 Ubytovanie cestovného ruchu

V súčasnosti sa v obci nachádzajú tieto ubytovacie zariadenia:

- *hotely*: Hotel Flóra (Hotel rodinného typu, ubyt. kapacita: 14 x izba 2+0, 2 x izba 3+0, 2 x štúdio 2+1, 2 x apartmán 5+0), Hotel Summit (ubyt. kapacita: 18 x izba 2+0, 2 x štúdio 2+1, 2 x apartmán 2+2), hotelové zariadenia v areáli Aquapark Bešeňová.
- *penzióny*: Penzión Agrothermal (ubyt. kapacita: 14 x izba 2+0, 3 x izba 3+0, 3 x apartmán 2+2), Penzión Fontána (ubyt. kapacita 30 x izba 2+1, 5 x apartmán 2+2, kongresová miestnosť), Penzión Gazdovský dvor /ubyt. kap. 7 x izba 2+0, 1 x izba 3+0, 1 x izba 4+0),
- *apartmány*: Apartmán Best (ubyt. kap. 2 x štúdio 2+2, 1 x štúdio 2+1, 1 x štúdio 2+0), Apartmán Dreams (ubyt. kap. 3 x apartmán 3+2, 1 x apartmán 2+0, 1 x štúdio 2+0), Apartmán Magdaléna (Apartmán v hoteli LUKA, 1 x štúdio 2+2), Apartmán Pharamis (ubyt. kap. 1x apartmán 4+0, 1x apartmán 2+0), Apartmánový dom U Ivky (8x štúdio 2+0), Apartmány Zaria a Vera (Apartmány Zaria – 1 x 2 lôžkový, 2 x 2+1, 2 x 2+2, Apartmány Vera – 8 x 2+1 a 1x dvojizbový),
- *vily*: Vila Ajka, Vila, Martina&Irena, Vila Martina,
- *ubytovanie v súkromí - priváty*: Privát Čabajová Mária, Privát Grenčíková Magdaléna, Privát Iveta, Privát Mája, Privát Milušská, Privát pri zámočku Kováč Ján, Privát Termal, Privát Vyšný Ľudovít, Privát Zacharová Mária, Privát Marka 99, Privát Anna Matková, Privát Šebo
- *rekreačné chalupy*: Chalupa Romana, Drevenica Mak.

### Návrh

Cestovný ruch je odvetvie veľmi pružne reagujúce na dopyt zákazníckeho trhu. Obec Bešeňová si stále upevňuje postavenie najvýznamnejšieho centra cestovného ruchu v okrese Ružomberok a na Slovensku čo sa odráža v náraste ubytovacích zariadení.

Rozvojové projekty uvažujú s realizáciou viacerých hotelových zariadení vyššieho štandardu \*\*a \*\*\*\*

hotelov).

- Za najatraktívnejšie projekty možno označiť plánovanú výstavbu hotelov v rámci areálu GINO PARADISE Bešeňová: - Liečebno-pobytový apartmánový komplex: 8. podlažný hotel.
- Ubytovacie zariadenia cestovného ruchu v lokalitách: Pod baňou, Nižné lúky, Lance, Videnô a Holuby.
- Pre rekreačné účely možno využiť starší bytový fond (formou prestavby a rekonštrukcie) so zachovaním prvkov pôvodnej regionálnej architektúry pre ubytovacie kapacity, penzióny.

#### **2.9.6.1 Stravovacie zariadenia**

Na území obce sa nachádzajú tieto stravovacie zariadenia: Hostinec pri kameni, Reštaurácia Giovanni, Zariadenia a fastfoody v areáli Aquapark Bešeňová, reštaurácia - Hotel Summit, reštaurácia - Hotel Flóra, Penzión Gazdovský dvor.

##### **Návrh**

Prírastok väčších zariadení verejného stravovania budú v navrhovaných lokalitách: Lance, Videnô a Holuby.

Rozsah ponúkaných plôch pre komerčné využitie (maloobchod, verejné stravovanie) je dostatočný. Preto je treba ho považovať za ponuku, ktorá nemusí byť využitá.

#### **2.9.7 Správa, verejná správa, inštitúcie**

##### *Samospráva*

Obecná samospráva obce sídli v objekte materskej školy. Objekt je dvojpodlažný situovaný v strede obce. Nachádza sa tu kancelária starostu so zasadačkou, kancelárie, hygienické vybavenie a sklady. Objekt je napojený na prívod vody z verejného vodovodu, plynu, elektriny. Odkanalizovanie je do verejnej kanalizácie.

V pôsobnosti obce je starostlivosť o verejné priestranstvá, zeleň, čistotu, zber komunálneho odpadu, činnosť územného plánovania, miestneho rozvoja, bývania, zariadení služieb sociálnej starostlivosti, kultúry.

##### **Návrh**

Objekt obecného úradu je nový – vyhovuje.

#### **2.9.7.1 Ostatné zariadenia**

Objekt pošty sa v obci nenachádza ani nenavrhuje.

#### **2.9.7.2 Dom smútku**

Dom smútku postavený v 80 rokoch na miestnom cintoríne. Kapacita 30 miest, zastavaná plocha 143m<sup>2</sup>.

##### **Návrh**

Objekt Dom smútku postačuje aj vo výhľadovom období.

#### **2.9.7.1 Obecná hasičská zbrojnica**

Objekt hasičskej zbrojnice sa nachádza v strede obce. Zastavaná plocha budovy je 25 m. Priamo v obci pôsobí hasičský zbor (DHZ).

**Návrh**

V územnom pláne navrhujeme výstavbu nového areálu hasičskej zbrojnice v severozápadnej časti obce. Navrhovaná plocha 0,0350 ha.

**2.9.7.1 Zberný dvor a kompostovisko**

V zmysle zákona č. 79/2015 o odpadoch je potrebné v návrhovom období vytvoriť priestor zberného dvora a kompostoviska. Zber komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov, objemný odpad a oddelene zbierané zložky komunálneho odpadu. Zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu rastlinného pôvodu vznikajúci na území obce (pri údržbe verejnej a súkromnej zelene, cintorínov a záhrad.

**Návrh**

V územnom pláne navrhujeme výstavbu zberného dvora vrátane prislúchajúceho technologického a strojového vybavenia za účelom zvýšenia kapacity triedeného zberu komunálnych odpadov. Navrhovaná plocha areálu 0,0750 ha je v severozápadnej časti katastrálneho územia.

**2.9.7.2 Cintorín**

V obci sa nachádza jeden cintorín. Rozloha cintorína je 0,3547ha. V areáli sa nachádza dom smútku. kapacita domu smútku je 30 stoličiek. Obecný cintorín s domom smútku sa nachádza v juhovýchodnej časti zastavaného územia obce.

**Návrh**

V návrhovom období navrhujem rozšírenie cintorína v južnej časti od jestvujúceho areálu cintorína a parkovacou plochou. Navrhovaná plocha rozšírenia cintorína je 0,170 ha.

Pásmo hygienickej ochrany 50 m od oplotenia cintorína sa stanovuje v zmysle § 15 odst. 7 zákona 131/2010 Z.z.

**2.9.8 Štruktúra občianskej vybavenosti**

| <i>občianska vybavenosť</i>           | <i>terajšia kapacita</i>                                                       | <i>poznámka</i>                                                                                                       |
|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Materská škola                        | 24 detí                                                                        | Objekt kapacitne vyhovuje.                                                                                            |
| Kultúrny dom                          | 100-150 stoličiek<br>420 m <sup>2</sup> podl. pl.                              | Objekt kapacitne a stavebnotechnicky nevyhovuje.<br>Objekt navrhujeme vo výhľadovom období na komplexnú rekonštrukciu |
| Rímskokatolícky kostol                | 257 m <sup>2</sup> podl. pl.                                                   | Objekt kapacitne a stavebnotechnicky vyhovuje.                                                                        |
| Obecný úrad                           | 339 m <sup>2</sup> podl. pl.                                                   | Objekt kapacitne a stavebnotechnicky vyhovuje.                                                                        |
| Kaštieľ<br>Sýpka<br>Park<br>Oplotenie | 404 m <sup>2</sup> podl. pl.<br>73m <sup>2</sup> podl. pl.<br>Plocha 1,2982 ha | Objekt navrhujeme vo výhľadovom období na komplexnú rekonštrukciu.<br>Park - revitalizáciu.                           |
| Hasičská zbrojnica                    | 25 m <sup>2</sup> podl. pl.                                                    | Plocha kapacitne nevyhovuje. Vo výhľadovom období navrhujeme nový areál.                                              |
| Objekt záchrannej zdravotnej služby   | 73,10 m <sup>2</sup> podl. pl.                                                 | Plocha kapacitne nevyhovuje, vo výhľadovom období je potrebné uvažovať s rekonštrukciou objektu a areálu.             |

|                                        |                                    |                                                                                                |
|----------------------------------------|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Futbalové ihrisko                      | 7787 m <sup>2</sup>                |                                                                                                |
| Viacúčelové ihrisko                    | 616 m <sup>2</sup>                 |                                                                                                |
| Nohejbalové/basketbalové ihrisko       | 934 m <sup>2</sup>                 |                                                                                                |
| Tenisové ihriská                       |                                    |                                                                                                |
| 4 Trávnaté ihrisko                     | Návrh: 405 m <sup>2</sup>          | Navrhujeme novú plochu ihriska.                                                                |
| Cintorín, urnová háj, rozptyľová lúčka | Stav: 0,3467 ha<br>Návrh: 0,170 ha | Plocha kapacitne nevyhovuje, vo výhľadovom období je potrebné uvažovať s rozšírením cintorína. |
| Dom smútku                             | 143 m <sup>2</sup> / 30 stoličiek  | Objekt kapacitne a stavebnotechnicky vyhovuje                                                  |
| Zberný dvor a kompostovisko            | Návrh: 0,0750 ha                   | Vo výhľadovom období navrhujeme nový areál.                                                    |
| Plochy verejnej zelene                 |                                    | Vo výhľadovom období navrhujeme plochy verejnej zelene.                                        |

## 2.9.9 Hospodárska základňa

### 2.9.9.1 Výroba a skladové hospodárstvo

Výrobné prevádzky v k.ú. obce Bešeňová sa nenachádzajú.

V obci Bešeňová je 23 podnikov v súkromnom vlastníctve, z toho 3 v medzinárodnom vlastníctve s prevažne súkromným sektorom a 5 v zahraničnom vlastníctve.

Obec nemá žiadny podnik v družstevnom vlastníctve ani podnik vo verejnom sektore.

Ťažba nerastných surovín - prieskumné územia, ložiska nerastných surovín, staré banské diela, svahové deformácie, skládky odpadov:

- o *v rámci k. ú. obce sa nenachádzajú:* prieskumné územia, výhradné ložiska s určeným DP, ložisko nevyhradeného nerastu, staré banské diela, svahové deformácie. *Zdroj: ŠGÚDŠ Bratislava*

Na území obce sú registrované zosuvy v severnej a severovýchodnej časti k.ú.

Nachádzajú sa tu geotermálne vrty ZGL-1, FBe-1, FG TB-1. Územie spadá do stredného až vysokého radónového rizika.

#### Návrh

V územnom pláne nenavrhujeme výrobné plochy.

### 2.9.9.2 Lesné hospodárstvo

V kat. území obce Bešeňová sa podľa katastra nehnuteľnosti nachádzajú lesné pozemky o výmere 93,989 ha.

#### Ochranné pásmo

Je potrebné dodržiavať ochranné pásmo 50 m od okraja lesných pozemkov.

#### Návrh

V územnom pláne nenavrhujeme výstavbu na lesných pozemkoch.

|                                 |                         |                           |            |
|---------------------------------|-------------------------|---------------------------|------------|
| Rekapitulácia lesných pozemkov: |                         |                           |            |
|                                 | V zastavanom území (ha) | Mimo hranice súčasne (ha) | Spolu (ha) |
| Celkový záber LP:               | 0,0000                  | 0,0000                    | 0,0000     |

### 2.9.9.3 Poľnohospodárstvo

V severnej časti k.ú. na hranici s k.ú. Liptovská Teplá sa nachádza areál hospodárskeho dvora – bitúnok firma Eurocom & Co s.r.o.

Súčasná krajinná štruktúra riešeného územia

| Kategória SKŠ                               | k.ú. u (ha) |
|---------------------------------------------|-------------|
| orná pôda                                   | 37,3907     |
| vinice                                      | 0,00        |
| záhrady                                     | 2,7771      |
| ovocné sady                                 | 0,00        |
| trvalé trávne porasty                       | 295,3879    |
| lesná pôda                                  | 9,3989      |
| vodné plochy a toky                         | 13,7547     |
| zastavané plochy a areály                   | 38,0971     |
| ostatné plochy a nelesná drevinná vegetácia | 32,8915     |
| Spolu                                       | 429,6979    |

Podľa skupín BPEJ (bonitovaná pôdno-ekologická jednotka - klasifikačný a identifikačný údaj vyjadrujúci kvalitu a hodnotu produkčno-ekologického potenciálu poľnohospodárskej pôdy na danom stanovišti) sa v k. ú. obce nachádzajú pôdy prevažne strednej kvality (pôdy zaradené do 5. až 7. kvalitatívnej skupiny BPEJ) a v západnej časti obce aj pôdy nižšej kvality (pôdy zaradené do 8. až 9. kvalitatívnej skupiny BPEJ). V k.ú. obce sú vyčlenené chránené (najkvalitnejšie PP v k.ú.) poľnohospodárske pôdy prevažne 5. kvalitatívnej skupiny BPEJ (NV č.58/2013) v severovýchodnej a južnej časti k.ú. Osobitne chránené PP zaradené do 1. až 4. kvalitatívnej skupiny BPEJ sa v obci nenachádzajú. ([www.podnemapy.sk](http://www.podnemapy.sk)).

V zmysle Nariadenia Vlády SR č. 58/2013 o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber PP (ďalej len „nariadenie vlády“) sú od 1.4.2013 v katastrálnom území obce Bešeňová chránené PP s týmito kódmi bonitovaných pôdno – ekologických jednotiek (ďalej len „BPEJ“) :

Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy podľa kódu bonitovaných pôdno – ekologických jednotiek (BPEJ):

| Katastrálne územie | Skupina BPEJ | BPEJ 7. miest. kód                        |
|--------------------|--------------|-------------------------------------------|
| Bešeňová           | 5            | 0806022                                   |
|                    | 6            | 0811002,0862212                           |
|                    | 7            | 0814061, 0814062,0814065,0869412, 0963212 |

Fluvizeme (v starších klasifikáciách: nivné pôdy) sú pôdnym typom, ktorý sa vyskytuje len v nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont. Najdôležitejšie subtypy používané v bonitácii: typické (vo variete: typické a karbonátové), glejové s vysokou hladinou podzemnej vody a glejovým horizontom pod humusovým horizontom, pelické s veľmi vysokým obsahom novitých častíc (zrnitostne veľmi ťažké pôdy),

Kambizeme (v starších klasifikáciách: hnedé pôdy). Sú pôdy s rôzne hrubým svetlým humusovým horizontom pod ktorým je B horizont zvetrávania skeletnatých substrátov s rôznym, väčšinou však vyšším

obsahom skeletu. Subtypy: typické (vyskytujúce sa vo varietach: nasýtené a kyslé), dystrické silne kyslé s veľmi nízkym nasýtením bázickými kationmi, luvizemné s B horizontom s akumuláciou ílu, pseudoglejové s výrazným oglejením v B horizonte.

#### Návrh

- navrhuje rozvoj, resp. stabilizáciu existujúcich hospodárskych subjektov na území obce,
- navrhujeme rozvoj nových výrobných a nevýrobných aktivít a služieb vytvorením ponuky nevyužitých objektov a priestorov na území obce, vytvoriť podmienky pre umiestnenie malých remeselných prevádzok.

#### 2.9.10 Rekreačia, cestovný ruch, turistika a kúpeľníctvo

Jedným z ťažiskových rozvojových programov bude riešiť rozvoj vybavenosti cestovného ruchu a rekreačno - športových ponukových aktivít s využitím prírodného potenciálu .

Katastrálne územie obce predstavuje širokú a univerzálnu ponuku aktivít cestovného ruchu a aktivít pre turistov v rámci regiónu a celého Slovenska.

Rekreačno - športovú vybavenosť obce možno z hľadiska ich lokalizácie rozdeliť do dvoch skupín:

- rekreačno - športové zariadenia a priestory v zastavanom území obce,
- rekreačno - športové zóny mimo zastavaného územia obce.

##### Vodná nádrž Bešeňová

Dominantou riešeného územia je na Váhu vybudovaná vodná nádrž Bešeňová, vybudovaná pod priehradou Liptovská Mara. Je súčasťou Vážskej kaskády a slúži ako vyrovnávací nádrž počas špičkovej prevádzky elektrárne Liptovská Mara, ktorá bola uvedená do prevádzky v roku 1976.

Okolo vodnej nádrže Bešeňová je sypaná, zemná hrádza, ktorá dosahuje maximálnu výšku 12,5 m. Hrádza v korune má dĺžku 1109 m. Po hrádzi vedie železničná trať a štyri metre široká cesta. Zatopená plocha nádrže zaberá rozlohu 1,93 km<sup>2</sup>/193ha/ a celkový objem vody v nej je 10,73 miliónov m<sup>3</sup>. Vyrovnávací nádrž Bešeňová bola dokončená v roku 1976, má zabudované dva agregáty na výrobu elektriny – Kaplánove turbíny. Ich celkový inštalovaný výkon je 4,64 MW. Vodná nádrž nie je určená na rekreáciu, kúpanie je zakázané z dôvodu denného kolísania hladiny.

Ďalším rekreačným potenciálom obce je prírodný potenciál, ktorý vytvára podmienky pre rozvoj vidieckeho turizmu a rekreácie ako doplnkovej, z pohľadu ochrany prírody ale obmedzujúcej funkcie.

Dôležitou súčasťou rekreácie ej celoročná pešia a lyžiarska turistika, rozvíja sa cykloturistika a vodná turistika.

Ďalšou dominantou územia je areál Aquapark Bešeňová, ktorý sa nachádza vo východnej časti zastavaného územia obce, priamo pod vodnou nádržou Bešeňová. S využívaním geotermálnej energie sa začalo po vybudovaní vrtu v roku 1987. V hĺbke 1 998m narazili na zdroj geotermálnej vody. Prvé bazény termálneho kúpaliska pre verejnosť otvorili v roku 1993 a v roku 1996 boli v blízkosti vybudované vodou vyhrievané skleníky na pestovanie paradajok. Od roku 2006 pribudli k bazénom i reštauračné a ubytovacie služby. V areáli sa nachádza celkovo 16 bazénov. Celoročne je otvorených 8 vonkajších bazénov s geotermálnou vodou, teplou od 27 do 39°C.

V roku 2008 pribudli nové vonkajšie bazény, tobogany a šmýkačky. Počet bazénov sa rozrástol na 16, čím sa areál stal jedným z najväčších na Slovensku. Bol vybudovaný letný vstup s pokladňami a zázemím pre návštevníkov a rozšírili sa ubytovacie kapacity. Thermal park sa v súčasnosti rozprestiera na ploche 6 ha, z čoho tvoria 0,5 ha vodné plochy.

V areáli rekreačného strediska je široká ponuka stravovacích kapacít. Dostatočnú kapacitu pre návštevníkov zabezpečujú reštaurácie, bary, kaviarne, bufety a stánky rýchleho občerstvenia.

Ubytovanie zabezpečuje trojica hotelov, ktorých kapacita dosahuje takmer 500 osôb. K dispozícií sú

nadštandardne vybavené dvojlôžkové izby s možnosťou prístelky, apartmány a štúdia.

Súčasťou Aquaparku je: wellness centrum s 5 saunami s inhaláciami, vodnou smršťou, vírivkou a pod., relax centrum s fitnescentrom, masážami či soláriom, Thai relax centrum s ponukou thajských masáží.

Súčasťou ubytovacieho komplexu sú aj 4 kongresové a konferenčné sály s kapacitou od 15 do 100 osôb, vhodné pre usporiadanie firemných akcií, školení a kongresov.

### Návrh

V územnom pláne navrhujeme:

- Pre rekreačné účely možno využiť starší bytový fond (formou prestavby a rekonštrukcie) so zachovaním prvkov pôvodnej regionálnej architektúry pre ubytovacie kapacity, penzióny).
- Pri jestvujúcom športovom areáli: športovo-rekreačné plochy s možnosťou umiestnenia občianskej vybavenosti.
- Plochy pre krátkodobú rekreáciu a pobyt v prírode (oddychové zóny, cyklistické chodníky s lavičkami, altánky a pod.
- V západnej časti zast. územia: športovo-rekreačné plochy.
- Navrhujeme cyklotrasu (poznávací turistický chodník) s dôrazom na vzájomnú koordináciu medzi už existujúcimi alebo plánovanými cyklotrasami v regióne. Trasa je navrhovaná tak aby boli zapojené prírodné a kultúrohistorické hodnoty nachádzajúce sa na katastrálnom území obce.
- v severnej časti kat. územia navrhnuť plochu lyžiarskeho areálu,
- vyhodnotiť ďalšie možnosti rekreačného potenciálu obce, najmä z hľadiska turistiky,
- navrhnuť dobudovanie a zvýšenie štandardu športových plôch na území obce a rozšíriť ponuku pre rôzne formy športových aktivít.

## 2.10 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

### Súčasná hranica zastavaného územia

Zastavané územie obce Bešeňová vyhlásené v zmysle platnej legislatívy k 1.1.1990) je vymedzené hranicou súčasného zastavaného územia, ktorá je vymedzená v rámci k. ú. obce (hranica je znázornená v grafickej časti dvojbodkovanou čiarkovanou čiarou).

### Navrhované hranice zastavaného územia

Navrhovaný územný rozvoj funkčných plôch si vyžaduje rozšírenie hranice zastavaného územia v lokalitách znázornených vo výkrese „Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia zastavaného územia“ (č.3), vyhodnotenie záberu PP a LP na nepoľnohospodárske účely (č.7):

- rozšírenie hraníc zast. územia vyplývajúce z návrhu ÚPN-O:
  - lokalita "Sihot" - západná časť obce,
  - lokalita pri ihrisku - západná časť obce
  - lokalita „Pod Baňou“ – severná časť obce,
  - lokalita „Mitošiny - Rybníky“ – severná časť obce,
  - lokalita „Roviny“ – severná časť obce,
  - lokalita "Nižné lúky" - severovýchodná časť obce - za žel. traťou,
  - areál AQUA Park Ginoparadise - severovýchodná časť obce.

## 2.11 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

### 2.11.1 Ochranné pásma

V riešenom území sa nachádzajú tieto ochranné pásma ktoré je potrebné pri ďalšom územnom rozvoji obcí rešpektovať:

- Pásmo hygienickej ochrany 50 m od oplotenia cintorína sa stanovuje v zmysle § 15 odst. 7 zákona 131/2010 Z.z.
- Ochranné pásmo lesa 50 m od hranice lesného porastu v zmysle § 10 zákona NR SR č. 326/2005 Z.z. o lesoch.
- Rešpektovať priestor v okruhu 10m od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky v zmysle § 27, ods. 2 pamiatkového zákona, ktorý je súčasťou NKP a jej bezprostredné okolie. Desať metrov sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo desať metrov od hranice pozemku, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je pozemok. V tomto priestore nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty NKP.
- Ochranné pásmo letiska - letisko pre letecké práce v poľnohospodárstve, lesným a vodným hospodárstve určených rozhodnutím ŠLI ZN 1-76/86 zo dňa 26.5.1986:
  - vzletová rovina (sklon 1:50) s výškovým obmedzením 116,5 m n.m. Bpv
  - približovacia rovina (sklon 1:20) s výškovým obmedzením 96,5 - 121,5 m n.m. Bpv
  - prechodové plochy (sklon 1:7)
  - vodorovná rovina s výškovým obmedzením 126,5 m.n.m. Bpv
- 60 m železničná trať od osi železničnej trate na každú stranu pozdĺž celej trate,
- 100 m diaľnica D1 od osi vozovky na každú stranu,
- 25 m cesta II. triedy od osi vozovky na každú stranu v úseku mimo územia ohraničeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce.
- 20 m cesta III. triedy od osi vozovky na každú stranu v úseku mimo územia ohraničeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce.
- Ochranné pásmo elektrických zariadení v zmysle § 43 zákona č. 251/2012 Zb. o energetike:
  - 10 m pre nadzemné vedenie bez izolácie pri napätí od 1 kV do 35 kV a 7 m v súvislých lesných priesekoch (od krajného vodiča na každú stranu vedenia),
  - 10 m od transformovne VN/NN.
  - 4 m pre vodiče so základnou izoláciou pri napätí od 1 kV do 35 kV a 2 m v súvislých lesných priesekoch (od krajného vodiča na každú stranu vedenia),
  - 1m pre nadzemné káblové vedenie pri napätí od 1 kV do 35 kV (na každú stranu vedenia),
- 1,5 m pásmo ochrany verejného vodovodu od vonkajšieho pôdorysného kraja potrubia na obidve strany.
- 0,5 – 1,0 m od osi na každú stranu telekomunikačnej siete a diaľkového kábla.
- Ochranné a bezpečnostné pásmo plynárenských zariadení a priamych plynovodov v zmysle § 79 a § 80 zákona č. 251/2012 Zb. o energetike:

Ochranné pásmo:

  - 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm, na každú stranu od osi plynovodu,
  - 1 m pre plynovod s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa, na každú stranu od osi plynovodu v zastavanom území,
  - 10 m pre plynovod s tlakom nižším ako 0,4 MP a na každú stranu od osi plynovodu (bezpečnostné pásmo) na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,

Bezpečnostné pásmo:

  - 20 m pri plynovod s tlakom do 4,0 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,
- Rešpektovať ochranné pásma vodnej nádrže Bešeňová, vymedzené katastrofálnou hladinou (neprekročiteľnou) 522,59 m n.m. Bpv. stanovených Manipulačným poriadkom pre vodné dielo

Liptovská Mara - Bešeňová. Ochranné pásmo od vzdušnej päty zemnej hrádze VD Bešeňová v min. šírke 50m.

- Pozdĺž brehov vodohospodárskeho významného vodného toku Váh ponechať v šírke 10,0 m voľný nezastavaný pás.
- Pozdĺž vodného toku - Holubí potoka ponechať v šírke 5,0 m voľný nezastavaný pás.
- Prírodná pamiatka Bešeňovské travertíny - ochranné pásmo.
- OP vodnej stavby: geotermálny vrt ZGL-1 je v tvare štvorca, s dĺžkou strany 10m. Geotermálny vrt FBe-1 je v tvare štvorca o rozmeroch 1,5x1,5m.

### 2.11.2 Chránené územia

- Osobitne chránené časti prírody a krajiny:

*Lokalita medzinárodného významu:* na riešenom území sa nenachádza.

*Európska sieť chránených území:* Chránené vtáčie územie Chočské vrchy (SKCHVÚ050 ).

*Územie európskeho významu:* Rieka Váh (SKUEVO0253)

*Chránené územia:* Prírodná pamiatka (PP) Bešeňovské travertíny, 4. stupeň ochrany a jeho ochranné pásmo.

*Územný systém ekologickej stability (ÚSES):*

Biokoridor: Nadregionálny biokoridor (Bk1n) vodný tok Váh.

Biocentrum: Nadregionálne biocentrum (Bc1n) Chočské vrchy.

Regionálne biocentrum (Bcr) Bešeňovské travertíny - Úložisko

*Chránené stromy:*

- *pri kaštieli* - Mitošiny brest horský (Ulmus Montana) s obvodom 438cm, lipa malolistá (Tilia cordata) s obvodom 466 cm,
- *pri materskej škole* lipa malolistá (Tilia cordata) s obvodom 345cm.

- Radónové riziko

Stredné až vysoké radónové riziko. Referenčné plochy znázornené vo výkrese „Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia zastavaného územia obce a navrhovaných rozvojových plôch, s riešením dopravy a s vyznačením verejnoprospešných stavieb“ (č.3) a vo výkrese „Komplexný výkres funkčného využitia katastrálneho územia obce(vrátane záujmového územia)“ (č.2). Zdroj: MŽP, ŠGÚDŠ Bratislava .

- Prieskumné územie, chránené ložiskové územie, dobývacie priestory, svahové deformácie, skládky odpadov

- *Svahové deformácie:* nachádzajú sa aktívne (3) a potenciálne (6) svahové deformácie (9) v severnej časti územia.
- *Skládky odpadov:* nachádzajú sa (2) skládky odpadov, ktoré sú upravené (prekryté s terénnymi úpravami).
- IG vrty: inžiniersko-geologické, HG vrty: hydrologické (štruktúrny vrt s obyčajnou vodou (nad 200m) s artézskym prelivom, vrt s termálnou, minerálnou vodou (do 200m), pozorovací vrt.

## 2.12 RIEŠENIE ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI

### 2.12.1 Riešenie záujmov obrany štátu

V území obce Bešeňová nie sú špecifikované žiadne záujmy a nie sú známe žiadne zámery obrany štátu.

### 2.12.2 Riešenie civilnej ochrany obyvateľstva

Z hľadiska podmienok civilnej ochrany je obec Bešeňová zaradená do územného obvodu Ružomberok, Žilinský kraj. Územný obvod Ružomberok je podľa Nariadenia vlády č.47/2012 o civilnej obrane obyvateľstva, v znení neskorších predpisov, zaradené do I. kategórie z hľadiska možností vzniku mimoriadnych udalostí v dôsledku priemyselnej činnosti a negatívneho pôsobenia prírodných síl.

Záujmy civilnej ochrany riešiť v zmysle §4 vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických požiadaviek zariadenia civilnej ochrany v znení neskorších predpisov. Podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii sa pri územnom pláne obcí doložka civilnej ochrany nespracováva. Doložka je súčasťou územného plánu zóny.

Rešpektovať požiadavky orgánov civilnej ochrany obyvateľstva, požiarnej ochrany a orgánov hygienickej služby, zodpovedajúce platnej legislatíve a riešiť ochranu obyvateľstva v rozsahu metodiky spracovania ÚPNO.

### 2.12.3 Riešenie ochrany pred požiarmi

V obci sa nachádza budova - obecná hasičská zbrojnica (plocha 25 m<sup>2</sup>). V obci pôsobí dobrovoľný hasičský zbor (DHZ). Jestvujúca sieť zberných a obslužných komunikácií v zastavanom území obce umožňuje prístup požiarnej techniky do všetkých jej častí a k jednotlivým objektom.

Zásobovanie pitnou vodou a vodou pre požiarne účely z jestvujúcej vodovodnej siete.

Z hľadiska riešenia základných zásad požiarnej ochrany nehnuteľného a hnutelného majetku ako aj ochrany osôb dodržiavať príslušné legislatívne ustanovenia a to najmä:

- každý stavebný objekt (objekty) resp. parcely na ktorých tieto objekty stoja musia byť prístupné z verejných priestorov;
- pri realizácii jednotlivých stavebných objektov musia byť dodržané odstupové vzdialenosti objektov, prípadne musia byť riešené protipožiarne opatrenia, navrhnuť požiarnu ochranu v súlade so zákonom č. 129/2015 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 314/2001 o ochrane pred požiarmi Z. z. a Vyhlášky č. 202/2015 Z.z. v znení neskorších predpisov o požiarnej prevencii.

#### Návrh

V územnom pláne navrhujeme v severozápadnej časti zastavaného územia obce plochu pre areál hasičskej ochrany. Navrhovaná plocha je 0,035 ha.

### 2.12.4 Riešenie ochrany pred povodňami

Z hľadiska riešenia ochrany pred povodňami nie je hrozba plošnej záplavy územia obce, je však nutné v súčasnosti zhodnotiť vplyvy a občasné zaplavovanie kontaktného územia okolo vodných tokov v časoch veľkých dažďových prívalových vôd. Problémom je periodické zanášanie dažďových rigolov a korýt vodných tokov splavenou zeminou pri nárazových zrážkach.

Obec Bešeňová podľa § 22 ods.2 a 3 písm. d) zákona NR SR č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami, má vypracovaný povodňový plán a zriadil povodňovú komisiu obce (ďalej len PKO). PKO sa vo svojej činnosti riadi platnou právnou úpravou, najmä zákonom NR SR č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami, príslušnými vyhláškami k uvedenému zákonu a zákonom NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. Postavenie PKO v období krízovej situácie upravuje zákon NR SR č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu. Opatrenia na ochranu pred povodňami sa vykonávajú preventívne, v čase nebezpečenstva povodne, počas povodne a po povodni.

Povodňový plán bol schválený Obecným zastupiteľstvom Obce Bešeňová uznesením číslo 1/2011 zo dňa 27. 01. 2011 a nadobudol účinnosť dňom jeho schválenia.

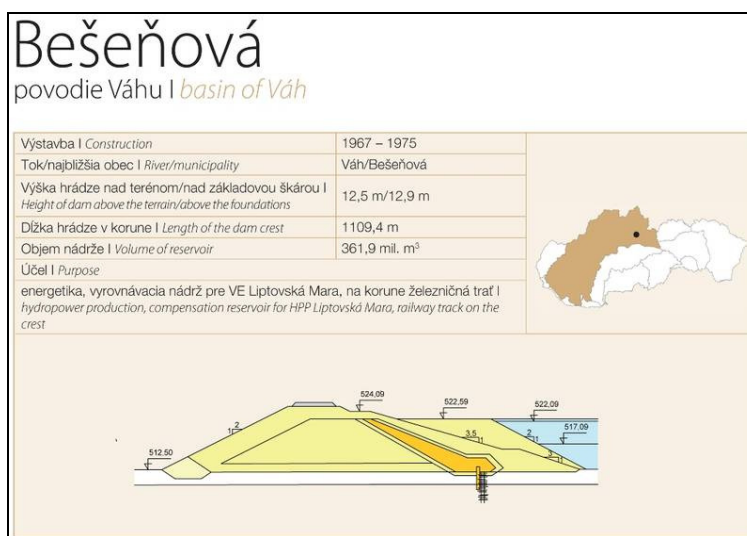
V k.ú. obci Bešeňová sa nachádza významný vodohospodársky tok rieka Váh. Na vodnom toku Váh sa nachádzajú vodomerné stanice, podľa ktorých sa v obci vyhlasujú stupne povodňovej aktivity.

Tabuľka stupňa pohotovosti:

| Rieka, nádrž | Miesto vodočtu                                                 | I. stupeň<br>Stav bdelosti             | II. stupeň<br>Stav pohotovosti         | III. stupeň<br>Stav ohrozenia          |
|--------------|----------------------------------------------------------------|----------------------------------------|----------------------------------------|----------------------------------------|
| Váh          | 100m od priehradného múru, riečny km 332,900 je vodočetná lata | výška hladiny 140cm na vodočetnej late | výška hladiny 230cm na vodočetnej late | výška hladiny 270cm na vodočetnej late |

Zdroj: Povodňový plán obce Bešeňová

Na východnej hranici k.ú. obci Bešeňová sa nachádza vodná nádrž Bešeňová, vytvorená na rieke Váh v rkm 335,22, pod priehradou Liptovská Mara, ako vyrovnávací nádrž počas špičkovej prevádzky elektrárne Liptovská Mara. Vodná hladina nie je stabilná. kolíše od 518 m až do 522,59 m. Kolísanie hladiny je spôsobené tým, že vodná nádrž slúži ako vyrovnávací nádrž. Sypaná, zemná hrádza dosahuje maximálnu výšku 12,5m / 12,9m. Hrádza v korune má dĺžku 1109,4 m. Po hrádzi vedie železničná trať a štyri metre široká cesta. Zatopená plocha nádrže zaberá rozlohu 1,93 km<sup>2</sup> a celkový objem vody v nej je 361,9 mil. m<sup>3</sup>. Vodná nádrž Bešeňová nie je určená na rekreáciu.



Zdroj: [www.skcold.sk](http://www.skcold.sk)

Vďaka priehrade Liptovská Mara nehrozia žiadne povodne a riziká, čo sa týka toku Váh. Riziká, ktoré boli v minulosti, sa minimalizovali.

### Návrh

Pri navrhovaných ploch je potrebné rešpektovať:

- rešpektovať ochranné pásmo a manipulačný priestor vodného toku Váh a to v šírke 10 m od brehovej čiary obojstranne – do tohto priestoru neumiestňovať technickú infraštruktúru, cestné komunikácie, pevné stavby, súvislú vzrastlú zeleň a neobhospodarováť ich poľnohospodársky,
- rešpektovať ochranné pásma a manipulačný priestor vodného toku Holubí potok a to v šírke 5 m od brehovej čiary obojstranne – do tohto priestoru neumiestňovať technickú

- infraštruktúru, cestné komunikácie, pevné stavby, súvislú vzrastlú zeleň a neobhospodarovateľ ich poľnohospodársky,
- rešpektovať prirodzené záplavové územie tokov a prípadnú výstavbu situovať v zmysle §20 zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov mimo územie ohrozeného povodňami.
  - pri novonavrhaných areáloch navrhujeme realizovať odvádzanie dažďových vôd z povrchových odtokov a zo spevnených plôch v zastavanom území obce, vrátane odstránenia existujúcich závad, pričom riešiť zaradenie sedimentačných nádrží a lapačov olejov na likvidovanie znečistenia zo zberových splachov z komunikácií a parkovísk,
  - pri novonavrhaných areáloch riešiť odvádzanie vnútorných vôd do recipientov vzhľadom na skutočnosť, že vybudovaním zastavaných plôch sa mení režim povrchového odtoku zo zrážok, resp. z topenia snehu,
  - pri novonavrhaných areáloch riešiť opatrenia na zachytávanie plávajúcich látok, aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente v súlade s ust. § 36 odst. 17 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách v znení neskorších predpisov a v zmysle požiadaviek NV SR č. 269/2010 Z.z. podľa §9,
  - navrhnuť opatrenia na ochranu pred povodňami v zmysle zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.
  - rešpektovať ochranné pásma vodnej nádrže Bešeňová, vymedzené katastrofálnou hladinou (neprekročiteľnou) 522,59 m n.m. Bpv. stanovených Manipulačným poriadkom pre vodné dielo Liptovská Mara - Bešeňová,
  - rešpektovať ochranné pásmo od vzdušnej päty zemnej hrádze VD Bešeňová v min. šírke 50m,
  - úsek vodohospodársky významného vodného toku Váh v k.ú. obce Bešeňová nebol podľa príslušného Metodického pokynu zaradený do zoznamu úsekov vodných tokov s existujúcim potenciálne významným povodňovým rizikom a preto nie je zatiaľ určené jeho inundačné územie,
  - pri neohradzovanom vodnom toku, pri ktorom nie je určené inundačné územie, vychádza sa v zmysle § 46 odst. 3 zákona o vodách č. 364/2004 z dostupných podkladov o pravdepodobnej hranici územia ohrozeného povodňami resp. v prípade záujmu o výstavbu v lokalitách situovaných pri vodných tokoch bude potrebné vypracovať hladinový režim tokov a následne vlastnú výstavbu situovať mimo zistené inundačné územie nad hladinu  $Q_{100}$  – ročnej veľkej vody.

Opatrenia na ochranu pred povodňami ustanovuje zákon č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami. Inundačným územím je podľa §42 zákona č.184/2002 Z.z. o vodách a zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o vodách) územie priľahlé k vodnému toku, zaplavované vyliatím vody z koryta vodného toku, vymedzené záplavovou čiarou najväčšej známej alebo navrhovanej úrovne vodného stavu. Rozsah inundačného územia určuje orgán štátnej vodnej správy na návrh správcu vodného toku. Ak inundačné územie nie je určené, vychádza sa z dostupných podkladov o pravdepodobnej hranici územia ohrozeného povodňami.

Ochrana územia proti veľkým vodám vyžaduje venovať zvýšenú pozornosť zachovaniu plnej projektovanej kapacity prietokových profilov v upravených (regulovaných) úsekoch tokov, pravidelnú údržbu upravených úsekov koryt predovšetkým v zastavanom území obce (odstraňovanie nánosov splavenín z koryt, prirodzene sa vyskytujúcich drevín, kosenie trávnych porastov, údržba priečných objektov atď.)

Starostlivosť o koryto toku Váh vyplýva z existujúcej legislatívy a spadá do činností Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p., OZ Povodie Váhu Piešťany .

Všeobecne sú úpravy zamerané, vzhľadom k zvýšeným hodnotám max. prietokov, na neškodné odvádzanie veľkých vôd. V hornej časti hlavných povodí, ktoré prináležia Žilinskému kraju, úpravy smerujú k zabezpečeniu ochrany intravilánov sídiel, k zlepšeniu nevyhovujúcich smerových pomerov a k stabilizácii koryta v extravilánoch.

Ďalšie protipovodňového opatrenia obce sú navrhované:

- odstraňovanie prekážok znemožňujúcich plynulý odtok vôd
- narúšanie ľadových celín a zátarás
- mimoriadna manipulácia na vodných stavbách
- odvádzanie vôd zo zaplaveného územia
- odvádzanie alebo odčerpávanie vnútorných vôd
- provizórne sprietočnenie zanesených korýt vodných tokov
- opatrenia proti spätnému vzdutiu vody na vyústených kanalizáciách a cestných priepustoch
- opatrenia na zamedzenie znečistenia vodného toku nebezpečnými látkami
- iné práce v zmysle zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami
- revitalizácia zelene.

Do úprav tokov sa zahrňujú aj priečne stavby ako stupne, prahy, potom priečne sústreďovacie stavby, konštrukcie na vyvolávanie umelého skrutkového pohybu vody a ochranné hrádze. Do úprav tokov sa nezahrňujú priehrady, hate, plavebné komory, čerpacie stanice, aj keď niekedy plnia niektoré z funkcií úprav tokov [Macura V., 2002].

Zásadou komplexného riešenia úpravy toku je, aby sa realizovala v súčinnosti alebo aspoň nadväzne na ostatné zásahy v povodí, ktorých výsledkom má byť usporiadanie odtokových pomerov, to znamená zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody.

Úprava toku má zabezpečiť neškodný priechod povodne určitej početnosti výskytu podľa požadovaného stupňa bezpečnosti ochrany pred záplavami, pričom však nesmie prísť k nepriaznivému ovplyvneniu hladiny podzemnej vody na priľahlých pozemkoch, napr. nadmerným prehĺbením koryta. Pri návrhu úpravy profilu toku na  $n$ -ročný prietok, to značí na prietok, ktorý sa vyskytne jedenkrát za  $n$ -rokov, bude táto bezpečnosť ešte vyššia, lebo hladina vody pri prietoku  $Q_n$  musí byť navrhnutá pod brehovou čiarou hlbšie o  $\Delta h$ . Stupeň bezpečnosti úpravy toku sa odporúča nasledovne:

- v zastavanom území podľa významu objektov minimálne na prietok  $Q_{50}$ , je však možné navrhovať ochranu vyššiu až na  $Q_{100}$ ,
- v poľných úsekoch minimálne na  $Q_5$ , ak ide o plochy, ktoré sa intenzívne obrábajú (ovocné sady, chmeľnice, zelenina a pod.) obyčajne na  $Q_{20}$ .
- v lúčnych úsekoch možno upraviť tok na  $Q_1$ , ak ide o intenzívne využívané lúky, zvyšuje sa stupeň ochrany na  $Q_5$ .

Medzi technické práce pri vlastných úpravách tokov patria predovšetkým kopy nového koryta (zemné práce), potom spevňovanie korýt, sústreďovacie stavby a objekty v koryte. Tu preberieme spevňovanie korýt tokov, objekty súvisiace s úpravami, ochranné hrádze a pod. Pod spevnením koryta je treba rozumieť spevnenie dna a spevnenie (svahov) brehov.

zdroj: <http://ohrozenievodou.webnode.sk/ochrana-pred-povodnami/uprava-tokov/>

#### Ochranné pásma

Pozdĺž brehov vodného toku Váh ponechať v šírke 10,0 m voľný nezastavaný pás. Pozdĺž vodného Holubí potok ponechať v šírke 5,0 m voľný nezastavaný pás.

## 2.13 OCHRANA PRÍRODY A TVORBA KRAJINY VRÁTANE PRVKOV ÚSES

### 2.13.1 Prírodné dedičstvo

#### 2.13.1.1 Lokality medzinárodného významu

##### Územia medzinárodného významu

Územia svetového prírodného dedičstva UNESCO : nenachádzajú sa v riešenom území

#### 2.13.1.2 Európska sieť chránených území – NATURA 2000

##### Európska sieť chránených území

Chránené vtáčie územia (CHVÚ): Chránené vtáčie územie Chočské vrchy  
SKCHVÚ050

Územie európskeho významu (ÚEV) : SKUEV0253 Rieka Váh

##### Chránené vtáčie územie Chočské vrchy(SKCHVU050)

Vyhlásené chránené vtáčie územie Chočské vrchy bolo vyhlásené vyhláškou MŽP SR č. 26/2008 zo 1. februára 2011, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Chočské vrchy. Na jeho území platí 1. až 5. stupeň ochrany.

Výmera územia: 16 817,5000 ha

Lokalizácia územia: Kraj: Žilinský Okres: Ružomberok, Bešeňová

Kataster: Chránené vtáčie územie sa nachádza v okrese Ružomberok v katastrálnych územiach Bešeňová, Kalameny, Komjatná, Liptovská Teplá, Lisková, Lúčky, Madočany, Turík a Valašská Dubová, v okrese Liptovský Mikuláš v katastrálnych územiach Dlhá Lúka, Hutý, Ižipovce, Kvačany, Liptovská Anna, Malé Borové, Prosiek, Liptovská Sielnica Sestrč a Veľké Borové a v okrese Dolný Kubín v katastrálnych územiach Jasenová, Leštiny, Malatiná, Osádka, Vyšný Kubín a Žaškov.

Chránené vtáčie územie Chočské vrchy bolo vyhlásené na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu sokola sťahovavého, orla skalného, výra skalného, tetra hlučáňa, ďatľa trojprstého, žlny sivej, kuvika kapcavého, kuvika vrabčieho, jariabka hôrneho a strakoša sivého a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania.

##### Územie európskeho významu Rieka Váh (SKUEV0253)

Územie európskeho významu Rieka Váh bolo ustanovené výnosom MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo dňa 14.7.2004. Na jeho území platí 4. stupeň ochrany.

Výmera územia: 251,90 ha

Lokalizácia územia:

Kraj: Žilinský

Okres: Ružomberok

Kataster: Bešeňová

Územie európskeho významu Rieka Váh je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: 3260 Nížinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu *Ranunculion fluitantis* a *Callitriche-Batrachion*.

**2.13.1.3 Chránené územia****Veľkoplošné chránené územia**

Národné parky (NP): nenachádzajú sa v riešenom území

Chránená krajinná oblasť (CHKO) : nenachádzajú sa v riešenom území

**Maloplošné chránené územia**

Prírodná rezervácia, národná prírodná rezervácia (PR, NPR) nenachádzajú sa v riešenom území

Prírodná pamiatka, národná prírodná pamiatka (PP, NPP) Prírodná pamiatka (PP) Bešeňovské travertíny, 4. stupeň ochrany a jeho ochranné pásmo.

Chránený areál (CHA): nenachádzajú sa v riešenom území

**Chránené stromy**

Chránené stromy: Brest horský (Ulmus Montana), lipa malolistá (Tilia cordata), lipa malolistá (Tilia cordata).

**Územie chránené podľa medzinárodných dohovorov**

Mokrade: nenachádzajú sa v riešenom území

**Prírodná pamiatka (PP) Bešeňovské travertíny**

Územie bolo vyhlásené v roku 1951. Posledná novelizácia bola v roku 1984 MK SR, Úprava MK SR č. 67/1984-32 z 30.4.1984 - ú. od 1.5.1984, VZN KÚ v Žiline č. 3/2003 z 12.6.2003. Platí 4. stupeň ochrany.

Výmera územia: 7 323 m<sup>2</sup>

Kraj: Žilinský

Okres: Ružomberok

Kataster: Bešeňová

Predmet ochrany: Ochrana travertínových kôp a terás s vývermi minerálnych vôd na vedeckovýskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele.

**Chránené stromy**

Pri kaštieli - Mitošiny brest horský (Ulmus Montana) s obvodom 438cm, lipa malolistá (Tilia cordata) s obvodom 466 cm.

Pri materskej škole lipa malolistá (Tilia cordata) s obvodom 345cm.

**2.13.2 Územný systém ekologickej stability (ÚSES)**

Územný systém ekologickej stability je zákonom NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov definovaný, ako taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky, ktoré môžu mať nadregionálny, regionálny alebo miestny význam.

Regionálny ÚSES tvorí sieť ekologicky významných segmentov krajiny, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhej rozmanitosti prirodzeného genofondu rastlín a živočíchov regiónu.

**2.13.2.1 Nadregionálne biocentrá****Nadregionálne biocentrum Chočské vrchy (Bc1n).**

Chočské vrchy zaraďujeme medzi jadrové pohoria patriace do sústavy Vnútrotných Západných Karpát a Fatransko-tatranskej oblasti. Na severe ho ohraničuje Oravská vrchovina, podcelok Podchočská brázda a Podtatranská brázda, podcelok Zuberecká brázda, na východe Tatry, podcelok

Západné Tatry, na juhu Podtatranská kotlina, podcelok Liptovská kotlina a na západe Veľká Fatra, podcelok Šípska Fatra.

Horstvo je dlhé 24 km, priemerná šírka je len 4 km, maximálna 8 km. Rozprestiera sa na rozhraní okresov Liptovský Mikuláš, Ružomberok a okres Dolný Kubín.

Z geomorfologického hľadiska je pre Chočské vrchy typické, že nemajú súvislejší hlavný hrebeň a sú charakteristické samostatnými masívami. Podcelok Choča kulminuje Veľkým Chočom (1 611,0 m n. m.), čo je najvyšší bod celého pohoria a predstavuje štruktúru chočského príkrovu budovanú dolomitmi a menej vápencami.

#### 2.13.2.2 Regionálne biocentrá

##### V danom území sa nachádzajú Bešeňovské travertíny - Úložisko (Bcr)

Sú typom vápenca, ktorý vznikol vyzrážaním minerálnych, či termálnych prameňov bohatých na uhličitán vápenatý. Tieto pramene sú bohaté nielen na vápnik, ale aj horčík, železo a síru a dodávajú lokalite krásny živý lesk. Pri výveroch týchto prameňov sa vytvorili na ploche 3,18 hektára unikátne travertínové kopy, bochníky, kaskády a iné zaujímavé útvary sfarbené nevšednými farbami.

Mimoriadne pestro sfarbené sú živé Červené terasy. Železo z minerálnych prameňov má priamy vplyv na farebné tónovanie travertínu od takmer bielej cez žltú, pomarančovú až po rumelkovo červenú, prípadne hnedú. Najsýtejšie tóny červenej sú v blízkosti výveru minerálneho prameňa, vo väčšej vzdialenosti od neho blednú.

Minerálna voda z bešeňovských travertínov je pitná. Má mierne železitú, ale príjemnú chuť. Prameň sa nachádza neďaleko známeho termálneho kúpaliska Bešeňová, vyviera v blízkosti červenkastej kamennej kopy nad železničnou traťou.

#### 2.13.2.3 Biocentrá miestneho významu

V riešenom území navrhujeme biocentrum miestneho významu:

##### MBc/1 - Park pri kaštieli: park.

Nachádza sa v okolí kaštieľa je súčasťou NKP Kaštieľ s areálom. Park má čiastočne zachované hodnoty autentickej sadovnickej kompozície. Park je tvorený predovšetkým živým sadovníckym materiálom, ktorý je ako taký premenlivý a pominuteľný, niektoré časti sadovnickej kompozície sú narušené, stále sú dostatočne čitateľné a je možný ich obnova.

#### 2.13.2.4 Nadregionálne biokoridory

V riešenom území sa nachádza Nadregionálny biokoridor (Bk1n) vodný tok Váh.

Rieka Váh je z hľadiska vegetácie ekologickým koridorom nadregionálneho významu, ktorý zabezpečuje dlhodobé aj krátkodobé šírenie rastlín medzi biogeografickými oblasťami. Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia (Plesník, Atlas krajiny SR, 2002) patrí záujmový úsek Váhu do bukovej zóny, kryštálicko-druhohornej oblasti, okresu Malá Fatra, Veľká Fatra, na rozhraní podokresov Krivánska Fatra, Veľká Fatra a Chočské vrchy. Podľa potenciálnej prirodzenej vegetácie (Maglocký, Atlas krajiny SR, 2002) je alúvium horného Váhu zaradené k jaseňovo-brestovo-dubovým lesom v povodiach veľkých riek - tvrdé lužné lesy (Ulmenion).

#### 2.13.2.5 Regionálne biokoridory

V riešenom území sa nenachádza.

### 2.13.2.6 Biokoridory miestneho významu

Nenachádzajú sa v riešenom území.

### 2.13.2.7 Biotopy európskeho a národného významu

#### 2.13.2.7.1 Lesné biotopy

Nenachádzajú sa v riešenom území.

#### 2.13.2.7.2 Bešeňovské travertíny

biotopy:

- Pi5 Pionierske porasty zväzu *Alyso-Sedion albi* na plytkých karbonátových a bázických substrátoch
- Tr5 Suché a dealpínske travinno-bylinné porasty
- Lk3 Mezofilné pasienky a spásané lúky
- SI2 Karpatské travertínové slaniská  
rastlinné druhy: chrastavec Kitaibelov (*Knautia kitaibelii*), všivec močiarny (*Pedicularis palustris*), tučnica obyčajná (*Pinguicula vulgaris*), barička prímorská (*Triglochin maritima*), paľadenec prímorský (*Tetragonolobus maritimus*).

#### 2.13.2.7.3 Lúčne biotopy

Lokalita PP Bešeňovské travertíny - biotop Pi5 Pionierske porasty zväzu "Alyso-Sedion albi" na plytkých karbonátových a bázických substrátoch,

Biotopy:

- Tr5 Suché a dealpínske travinno-bylinné porasty
- Lk3 Mezofilné pasienky a spásané lúky
- SI2 Karpatské travertínové slaniská

#### 2.13.2.7.4 Nelesné brehové biotopy

Lokalita Rieka Váh - Nížinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu "Ranunculion fluitantis, Callitricho-Batrachion (3260)".

### 2.13.2.8 Genofondové významné lokality

- **(GL51) Bešeňovské travertíny** (sústava mokradných a xerothermných biotopov):  
Krátka charakteristika: prameň s recentnou tvorbou pramenitu, xerotherm, zarastajúca lúka.  
Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Ra6 – Slatiny s vysokým obsahom báz (7230), Ra7 – sukcesné zmenene slatiny, Tr1 – Suchomilne travinno-bylinné a krovínové porasty na vápnitom substráte (6210); Kr7 – Trnkove a lieskové kroviny  
Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov: Flóra: *Carex distans*, *Carex hordeistichos*, *Centaureum littorale subsp. compressum*, *Dactylorhiza majalis*, *Eleocharis quinqueflora*, *Molinia caerulea*, *Pinguicula vulgaris*, *Tetragonolobus maritimus*, *Triglochin maritima*, *Triglochin palustre*, *Trichophorum pumilum*. Fauna: *Vertigo angustior*  
Súčasná hospodárske využívanie vlastníckmi, resp. užívateľmi pozemkov: spodná časť pasiená, občasne pokosene  
Manažment: bez manažmentu  
Katastrálne územie: Bešeňova  
Výmera: 6,33 ha  
Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: mala časť PP Bešeňovské travertíny

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

Označenie v atribútovej tabuľke vrstvy „RÚSES\_okres\_genofondove\_plochy“ (pole „ID“): 53 (2 plochy)

- **(GL60) Rieka Váh** (vodný biotop, brehové porasty, mokrade):

**Názov lokality: Váh Krátka charakteristika:** podhorská rieka so zachovalými ichyocenozi (zistených až 18 druhov rýb) a lokálne aj sprievodnými brehovými spoločenstvami, (1 lokalita – „Ivachnovsky luh“ – samostatne opísané). V riešenom území ma rôzny stupeň zachovalosti. Od výtoku z VN Bešeňova je zhruba na dĺžke 1km koryto regulované bez brehových porastov. Tok Váhu si pod cestným mostom v Bešeňovej až po cestný most v Liskovej zachoval svoj pôvodný charakter, pričom koryto je morfológicky veľmi pestré utvárané. Brehové porasty sú zachované v niektorých miestach zasiahnuté inváznymi druhmi rastlín. Táto oblasť je charakteristická početnými perejnatými hlbčinami s max. hĺbkou pri Liptovskej Teplej (4 m), ktorá voľne prechádza do 100 m širokého brodu. Z uvedeného brodu voda priteká opäť do perejnatej hlbčiny odkiaľ sa rozlieva do mohutnej pláne v Ivachnovej. Nad Ružomberkom je vybudovaná 3 m vysoká celokorytová migračná bariéra – Jamborov prah. Veľmi atraktívnou časťou je tzv. Ivachnovska plaň o dĺžke viac než 500 m a úsek Váhu od bývalých kasární až po Liskovský most. Najzachovalejší úsek je od Ivachnovej po Liskovú, ktorý preteká PR Ivachnovsky luh. V úseku od cestného mosta v Liskovej až za areál bývalého TEXICOMu preteká zregulovaným korytom s riedkou krovitou vegetáciou, od Jamborovho prahu s prirodzeným dnom a s prirodzenou populáciou hlavátky podunajskej. V centre mesta Ružomberok, na sútoku s Revúcou je významné a chránené neresisko pôvodných podhorských druhov rýb, ktorému dominuje hromadný neres podustvy severnej, hlavátky podunajskej a lipňa tymianového v jarnom období. Brehové porasty absentujú úplne, sprievodne sú sporadické, nálet drevín v prietokovom profile je pravidelne odstraňovaný správcom toku. Priemerný prietok vody je pod sútokom s Revúcou na úrovni 38 m<sup>3</sup>.s<sup>-1</sup>. V ďalšom úseku až po sútok s riekou Oravou je v extravilánoch koryto morfológicky zachované, ale so známami minulých regulácií, brehovú porasty sú zväčša zachované, no na mnohých miestach s výrazným uplatnením invázných druhov rastlín. V intraviláne obce je koryto zregulované s prirodzeným dnom, s riedkou krovitou vegetáciou a stromovitými solitérmi. Najcennejšou časťou úseku je oblasť riečného ostrova nad Hubovou a malé riečne ostrovy pri Ľubochni a pod Rojkovom. Pre tento úsek sú charakteristické dlhé pláne s rozsiahlymi perejami (Hrboltova, Hubová, Ľubochna) pereji. V oblasti Ľubochny a na sútoku s Oravou sa v rokoch 1999 - 2001 uskutočnil projekt reštitúcie populácie kolka vretenovitého, ktorý tu má zachované habitáty. Pri hranici s okresom Martin dominuje sútok dvoch zachovaných podhorských riek. Je to morfológicky zachovaný úsek Váhu, brehovú porasty sú narušené, v niektorých miestach s výraznou prítomnosťou invázných druhov. Od Rojkova po sútok s Oravou sa na Váhu pravidelne striedajú tiahle perejnaté úseky, prechádzajúce do hlbčín. Najväčšou hlbčinou je úsek cca 200 m nad sútokom s Oravou, kde sa odhaduje hĺbka cca 4 m. Pod sútokom je perejnatej úsek, ktorý sa postupne rozlieva do cca 100 širokej pláne známej výskytom veľkých mrien, podustiev, ale aj lipňov. Okrem toho sútok poskytuje ideálne prostredie pre neres všetkých pôvodných druhov rýb. V súčasnosti je sútok Oravy a Váhu vyhlásený ako chránená rybárska oblasť s celoročným zákazom lovu rýb.

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Ls1.1 – Vrbovo-topoľove nížinné lužné lesy (91E0\*), Ls1.3 – Jaseňovo-jelšove podhorské lužné lesy (91E0\*), Lk1 – Nížinné a podhorské kosné luky (6510), Vo4 - Nížinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu *Ranunculus fluitantis* a *Callitriche-Batrachion* (3260), Br2 - Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov (3220), Br6 -Brehové porasty devašilov (6430), Br5 Rieky s

bahnitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov *Chenopodion rubri p. p.* a *Bidention p. p.* (3270), Br7 Bylinne lemové spoločenstva nížinných riek (6430)

Výskyt druhov európskeho významu, ohrozených druhov národného významu a ostatných vzácnych živočíchov: *Cottus gobio*, *Thymallus thymallus*, *Barbus barbus*, *Hucho hucho*, *Zingel streber*, *Astacus astacus*, *Rana temporaria*, *Bufo bufo*, *Natrix natrix*, *Cinclus cinclus*, *Actitis hypoleucos*, *Alcedo atthis*, *Charadrius dubius*, *Lutra lutra*

Katastrálne územie: Bešeňová, Hrboltova, Hubová, Likavka, Liptovská Teplá, Lisková, Ľubochňa, Ružomberok, Stankovany, Švošov, Turik

Výmera: 262,81 ha

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP:

Príslušnosť k MCHÚ:

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: prevažná časť SKUEV 0253 Váh.

#### Ekologicky významné segmenty

Nenachádzajú sa v riešenom území.

#### **2.13.2.9 Pri hodnotení katastrálneho územia obce vo vzťahu k ekologickej stabilite tohto územia sa vychádzalo z nasledovných faktorov:**

Výpočet stupňa ekologickej stability (SES) bol získaný váhovým koeficientom podľa vzťahu:

$$SES = \frac{P_{op} \cdot ES_{op} + P_{za} \cdot ES_{za} + P_{tt} \cdot ES_{tt} + P_{le} \cdot ES_{le} + P_{vo} \cdot ES_{vo} + P_{zp} \cdot ES_{zp} + P_{osp} \cdot ES_{osp}}{CP_{kú}}$$

kde  $P_{op}$  - plocha ornej pôdy v katastrálnom území = 37,7586 ha

$ES_{op}$  - ekologický stupeň ornej pôdy (priemerná hodnota je 0,2)

$PV_{op}$  - plocha viníc = 0 ha

$ES_{vi}$  - ekologický stupeň viníc (0,1)

$P_{za}$  - plocha záhrad = 2,8062 ha

$ES_{za}$  - ekologický stupeň záhrad (3,0)

$P_{os}$  - plocha ovocných sádov = 0 ha

$ES_{os}$  - ekologický stupeň ovocných sádov (2,0)

$P_{tt}$  - plocha trvalých trávnatých porastov = 296,2589 ha

$ES_{tt}$  - ekologický stupeň trvalých trávnatých porastov (4,0)

$P_{le}$  - plocha lesov = 9,3989 ha

$ES_{le}$  - ekologická stabilita lesov (5,0)

$P_{vo}$  - plocha vodných plôch = 13,7547 ha

$ES_{vo}$  - ekologický stupeň vodných plôch (4,0)

$P_{zp}$  - plocha zastavaného územia = 37,7605 ha

$ES_{zp}$  - ekologický stupeň zastavaného územia (1,0)

$P_{osp}$  - ostatná plocha = 31,9601 ha

$ES_{osp}$  - ekologický stupeň ostatných plôch (0,50)

$CP_{kú}$  - celková plocha katastrálneho územia = 429,7000 ha

SES - stupeň ekologickej stability **SES = 3,16**

Na základe tejto klasifikácie sme získali priemernú hodnotu stupňa ekologickej stability za celé katastrálne územie obce *Bešeňová*. Táto hodnota vyjadruje kvalitatívnu mieru ekologickej stability. Hodnota stupňa ekologickej stability 3,16 nám vyjadruje, že riešené územie patrí do krajiny s najvyšším stupňom ekologickej stability, čo znamená z celkového pohľadu, že v riešenom území sú ekologické väzby

s vysokou ekologickou stabilitou.

(zdroj: Regionálny územný systém ekologickej stability pre okres Ružomberok. 01/2013).

### 2.13.3 Návrhy ekologickej stability a manažmentových opatrení pre navrhované prvky územného systému ekologickej stability krajiny

#### Biocentrá

##### Opatrenia v lesnej krajine

A1 uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch - vylúčenie holoorubou; max. využívať prirodzenú obnovu lesa;

##### Opatrenia v nelesnej krajine

C1 vytvárať podmienky pre usmernené turistické a rekreačné využívanie územia,

#### Biokoridory

D1. Regulovať komerčnú ťažbu štrku v koryte.

D2. Minimalizovať úmyselný výrub drevín v nive Váhu.

D3. Vylúčiť výstavbu MVE a ďalších priečných prekážok v toku.

D4. Neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť.

D5. Vylúčiť aplikáciu chemických látok.

D6. regulovať zarybňovanie nepôvodnými druhmi, snažiť sa o obnovu druhového spektra ichtyofauny.

D7. Regulovať využívanie (rekreačné, poľovnícke, rybárske).

D8. Minimalizovať reguláciu toku.

D9. Vyvinúť úsilie na spriechodnenie bariér v toku.

D10. Tam, kde to je možné rozšíriť plochy brehových a sprievodných porastov.

### 2.13.4 Návrhy opatrení na zvýšenie ekologickej stability krajiny

Navrhované opatrenia pre obec sú podkladom pre optimalizáciu činnosti v území, skvalitnenie ekologickej stability krajiny a minimalizáciu negatívnych javov v území, územné zabezpečenie zachovania a rozvoja druhovej rozmanitosti rastlín a živočíchov v ich prirodzenom prostredí, vytvorenie optimálneho priestorového základu ekologickej stability plôch a línii, udržanie a zvýšenie prirodzenej produkčnej schopnosti krajiny a ochranu prírodných zdrojov s celkovým dopadom na zvýšenie stupňa ekologickej stability:

1. Na plochách s vysokým stupňom zornenia vytvárať podmienky pre rozčlenenie veľkých orných plôch údržbou a novou výsadbou zelene v remízkach a pozdĺž poľných ciest a vodných kanálov najmä v strednej a južnej časti okresu.
2. Zabezpečiť pravidelný manažment trvalých trávnych porastov na uzemi okresu, t.j. pravidelne jarne kosenie s následným extenzívnym prepásaním lúčnych biotopov hovädzím dobytkom alebo ovcami, vyrub náletových drevín a zabraňovanie ich zmladzovania, primerane hnojenie organickými hnojivami na vybraných lúčnych porastoch, odstraňovanie invázných druhov rastlín.
4. Reguláciu vodných tokov a protipovodňové opatrenia realizovať ekologicky prijateľnými formami, v maximálnej miere zachovať prirodzenú konfiguráciu terénu a zastúpenie brehových porastov a v prípade potreby zabezpečiť ich doplnenie.
5. Podporovať zachovanie a ochranu mokradových biotopov, zabezpečiť ich pravidelný monitoring a v prípade ohrozenia zrealizovať potrebné opatrenia na ich záchranu.
6. Zvyšovať podiel zelene na antropogenných biotopoch, najmä v okolí líniových dopravných stavieb (železničné trate, cestne komunikácie), postupne nahradiť prestarne a nevhodne ovocne dreviny výsadbou nových, pôvodných druhov drevín .
7. Zachovať výmery plôch verejnej zelene a zabezpečiť jej pravidelnú údržbu a revitalizovať v

- zastavaných územiach obcí.
8. Zachovať výmery plach verejnej zelene a zabezpečiť jej pravidelnú údržbu a revitalizáciu v zastavaných územiach obcí.
  9. Elektrické vedenia budovať s ochrannými prvkami, ktoré zabezpečia ochranu avifauny pred zásahom elektrickým prúdom.
  10. Zamedziť masové rozširovanie invázných druhov rastlín najmä v povodiach riek pravidelným mechanickým a v prípade potreby i chemickým spôsobom.

## 2.14 NÁVRH DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA

### 2.14.1 Návrh dopravného vybavenia

#### 2.14.1.1 Letecká doprava

Najbližšie medzinárodné verejné letisko (s pravidelnými linkami) je Letisko Poprad - Tatry (Poprad). Medzinárodné verejné (bez pravidelných liniek) je Letisko Žilina.

Vnútroštátne neverejné letisko s nepravidelnou dopravou sa nachádza v blízkosti mesta Ružomberok v k.ú. Lisková. Prevádzkovateľ letiska je Aeroklub Ružomberok. Počíta sa s ním ako s rozvojovým prvkom, pre umožnenie ľahšieho prístupu zahraničných obchodujúcich a podnikateľov do okresu.

Obec Bešeňová sa nachádza v ochranných pásmach Letiska Ružomberok, k.ú. Lisková, z ktorých vyplývajú tieto obmedzenia: - výškové obmedzenie stavieb, zariadení, stavebných mechanizmov, porastov a pod. je ochranné pásmo vzletového a približovacieho priestoru (sklon 2,5% - 1:40) s výškovým obmedzením 593,70 - 617,25 m n. m. Bpv.

V zmysle § 28 ods. 3 a § 30 zákona č. 143/1998 Z.z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov je Letecký úrad SR dotknutý orgán štátnej správy. LÚ SR je potrebné požiadať o súhlas pri stavbách a zariadeniach:

- vysoké 100 m a viac nad terénom (§30 ods. 1. písmeno a),
- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§30 ods. 1. písmeno b),
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice (§30 ods. 1. písmeno c),
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietania, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§30 ods. 1. písmeno d) leteckého zákona.

#### Návrh

Ochranné pásmo letiska - letisko pre letecké práce v poľnohospodárstve, lesným a vodným hospodárstve určených rozhodnutím ŠLI ZN 1-76/86 zo dňa 26.5.1986:

- vzletová rovina (sklon 1:50) s výškovým obmedzením 116,5 m n.m. Bpv
- približovacia rovina (sklon 1:20) s výškovým obmedzením 96,5 - 121,5 m n.m. Bpv
- prechodové plochy (sklon 1:7)
- vodorovná rovina s výškovým obmedzením 126,5 m.n.m. Bpv

V zmysle § 30 zákona č. 143/1998 Zb. o civilnom letectve (letecký zákon) je nutné prerokovať s Dopravným úradom stavby:

- stavby a zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30 ods.1 písmeno a)

- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30 ods.1 písm. b)
- zariadenia, ktoré môžu narušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielačie stanice (§ 30 ods.1 písmeno c),
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30 ods.1 písmeno d).

#### 2.14.1.2 Železničná doprava

Slovenská republika je prepojená na ostatné štáty prostredníctvom železnice. Smernice pre rozvoj sú základné medzinárodné dohody AGC (Európska dohoda o medzinárodných železničných magistrálach) a AGTC (Európska dohoda o najdôležitejších trasách medzinárodnej kombinovanej dopravy a súvisiacich objektoch).

Katastrálnym územím obce Bešeňová prechádza multimodálny koridor *Paneurópsky koridor: V. koridor* – Južná a juhovýchodná Európa. Hlavná vetva vedie z Benátok do Ľvova s vetvou Va z Bratislavy cez Žilinu – Košice – Čiernu nad Tisou do Čopu (UZ).

*Koridor pre nákladnú dopravu v sieti ŽSR:* 9. koridor: Praha – Horní Lideč – Žilina – Košice – Čierna nad Tisou (slovensko-ukrajinská hranica).

*Koridor pre osobnú prepravu:* železničná dráha č. 180 Košice - Žilina - dvojkoľajná elektrifikovaná železničná trať s najbližšou železničnou dopravňou: ŽST Liptovská Teplá, žkm 272,077

- číslo traťového úseku: 2601, DÚ Výh. Paludza - Liptovská Teplá
- traťová rýchlosť úseku:  $v = 100 \text{ km/h}$
- rozchod: 1435 mm
- druh trakcie: systém 3 kVjs.
- počet vlakov: 162 vl/24hod. z toho pre osobnú dopravu 70 vl/24 hod.

Železničnú osobnú dopravu v regiónoch zabezpečuje Železničná spoločnosť Slovensko a.s. Nákladnú dopravu prevádzkuje - Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, a.s. ŽSR

#### Návrh

V oblasti rozvoja železničnej dopravy je navrhované:

- Modernizácia železničnej trate č. 180 v úseku Žilina – hranica Žilinského a Prešovského kraja traťová rýchlosť 120 km/hod. (*verejnoprospešná stavba 2.2.2. vyplývajúce zo záväznej časti ÚPN-VÚC Žilinského kraja a jeho zmien a doplnkov vzťahujúce sa na riešené územie obce*).
- Plocha pre umiestnenie železničnej zastávky na traťovom úseku Paludza - Liptovská Teplá v km 272,960 - 273,121, v oblúku s polomerom  $r_1 = 530,45 \text{ m}$ ,  $r_2 = 534,65 \text{ m}$ .
- Plocha pre umiestnenie protihlukového opatrenia z dopravy od železničnej trate od navrhovanej železničnej zastávky po navrhovanú verejnú zeleň v severnej časti navrhovanej lokality "Roviny".

#### 2.14.1.3 Vodná doprava

V územnom pláne nie je navrhovaná vodná doprava.

#### 2.14.1.4 Cestná doprava

##### 2.14.1.4.1 Nadregionálne a regionálne dopravné vzťahy

Južným okrajom riešeného územia vedie nadriadená cestná sieť: Paneurópsky multimodálny koridor Medzinárodného dopravného fóra (ďalej len ITF) a Transeurópska dopravná sieť (TEN-T) (koridorovej siete Rýn - Dunaj) je sieť cestných koridorov naplánovaná tak, aby bola použiteľná pre celú Európu. V zmysle európskych dohôd (AGR, AGC, AGTC) cestný úsek D1, I/18 je hlavnou európskou cestou, zaradenou do siete transeurópskych magistral "TEM" úsek TEM 4, ako medzinárodná hlavná cesta triedy "A" v smere sever/západ - východ.

Dopravná sieť SR na celoštátnej úrovni je definovaná diaľnicou D1 (úsek Ivachnová Liptovský Mikuláš) a cestnou komunikáciou I/18 v trase Žilina – Ružomberok - Liptovský Mikuláš - Poprad. Katastrálne územie obce Bešeňová sa nachádza v bezprostrednej blízkosti prevádzkovaného úseku D1 a cesty I/18.



Cestná sieť: Zdroj: Portál IS MCS - Mapy CDB

Do obce Bešeňová je prístup po ceste podregionálnej funkčnej klasifikácii III. triedy III/2221 s napojením sa za mostným telesom na cestu III. triedy III/2213. Cesta triedy III/2221 sa pripája na cestu nadregionálnej funkčnej klasifikácii cesty triedy I/18 (smer Ružomberok a smer Part. Lupča - L. Mikuláš), ktorá sa pripája mimoúrovňovú križovatkou na diaľnicu D1. Cesta tr. I/18 neprechádza k.ú. obcou Bešeňová.

Cesta III/2213 prechádza v území v smere západ - stred/sever - severovýchod. Cesta vstupuje do obce zo západnej časti k.ú. pozdĺž miestnej časti "Sihoť" pokračuje do stredu obce, kde sa stáča severným smerom Lipt. Mara - Lipt. Mikuláš. V severovýchodnej časti sa na cestu III. triedy III/2213 pripája v lokalite "Nižné lúky" cesta triedy III/2218 v smere do obce Potok. V strede obce sa na cestu III/2213 pripája cesta III/2221 Bešeňová - smer Liptovský Michal.

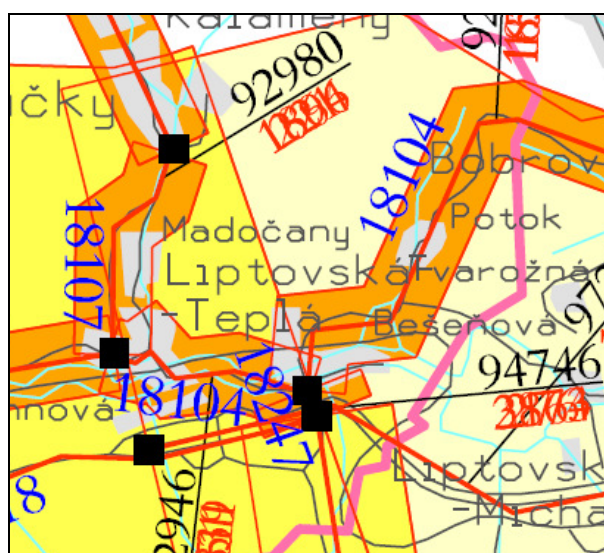
Prognózne koeficienty rastu pre extravilán VÚC ZA: (zdroj: Prognóza výhľadových intenzít na cestnej

sieti do roku 2040 - TP 07/2013) :

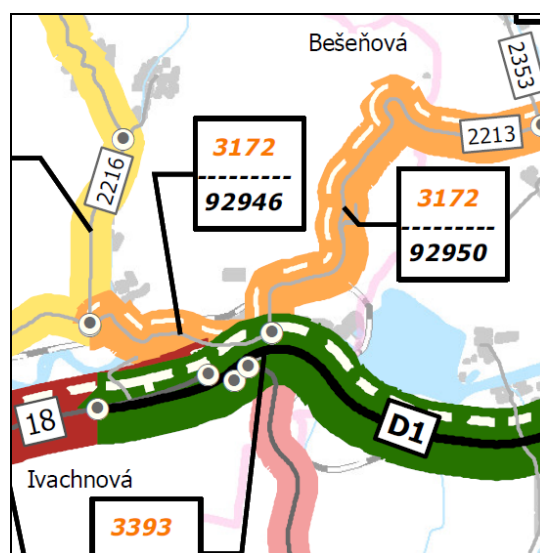
| Cesta    | Rok        | 2010 | 2015 | 2020 | 2025 | 2030 | 2035 | 2040 |
|----------|------------|------|------|------|------|------|------|------|
| D1       | Ľahké voz. | 1,00 | 1,26 | 1,51 | 1,76 | 2,00 | 2,24 | 2,48 |
|          | Ťažké voz. | 1,00 | 1,20 | 1,39 | 1,59 | 1,77 | 1,96 | 2,14 |
| III. tr. | Ľahké voz. | 1,00 | 1,09 | 1,18 | 1,27 | 1,35 | 1,44 | 1,52 |
|          | Ťažké voz. | 1,00 | 1,06 | 1,11 | 1,17 | 1,21 | 1,26 | 1,31 |

Na diaľnici D1 a vybraných cestách I. a III. tried sú známe údaje o intenzite dopravy z Celoštátneho profilového sčítania z roku 2010 a 2015.

| Sčítací úsek cesty                                                               | rok  | skutočné vozidlá / 24 hod |             |           |               | % nákl. aut |
|----------------------------------------------------------------------------------|------|---------------------------|-------------|-----------|---------------|-------------|
|                                                                                  |      | nákl. auta                | osobné auta | motocykle | vozidlá spolu |             |
| D1, smer Ivachnová - Liptovský Mikuláš,<br>úsek LM č. 97220                      | 2010 | 4919                      | 14680       | 37        | 19636         | 25,05 %     |
|                                                                                  | 2015 | 4029                      | 12806       | 69        | 16904         | 23,83 %     |
| III/2213, smer Ružomberok -<br>Liptovská Teplá - Bešeňová<br>úsek č. LM č. 92946 | 2010 | 151                       | 1639        | 21        | 1811          | 8,34 %      |
|                                                                                  | 2015 | 200                       | 2926        | 46        | 3172          | 6,30 %      |
| III/2213, smer Bešeňová -<br>Potok,<br>úsek č. LM č. 92950                       | 2010 | 151                       | 1639        | 21        | 1811          | 8,34 %      |
|                                                                                  | 2015 | 200                       | 2926        | 46        | 3172          | 6,30 %      |
| III/2221, smer Ružomberok -<br>Liptovský Mikuláš,<br>úsek č. LM č. 94746         | 2010 | 276                       | 2874        | 13        | 3163          | 8,72 %      |
|                                                                                  | 2015 | 412                       | 2957        | 24        | 3393          | 12,14 %     |



Zdroj: SSC ČSD 2010



Zdroj: SSC ČSD 2015

## Návrh

V návrhu riešenia sú rešpektované existujúce a navrhované trasy:

- trasa multimodálneho koridoru č. Va., súčasť koridorovej siete Rýn - Dunaj, ktorá patrí do základnej cestnej a železničnej siete TEN-T, Bratislava - Žilina - Prešov/Košice - Záhor/Čierna nad Tisou - Ukrajina,
- koridor cesty III. triedy III/2213 a III/2221, ich rekonštrukcie a úpravy vrátane ich prieťahov v základnej komunikačnej sieti obce.

V návrhu riešenia sú rešpektované požiadavky vyplývajúce z nadriadenej územnoplánovacej dokumentácie:

- v návrhovom a výhľadovom období je ponechaná územná rezerva navrhovanej cesty II. triedy (súčasná cesta III/2213) regionálneho významu, v kategórii C 9,5/60, v trase a úsekoch: Liptovský Michal - Liptovský Potok - Liptovská Sielnica/Brnice. Ide o komunikačné prepojenie ciest I/18 a cesty II/584 kde je navrhované prekategORIZOVANIE cesty III/2213 a III/2221 v kategórii cesty II. triedy C9,5/60 v úseku Liptovský Michal - Bešeňová - Liptovská Sielnica v zmysle STN 73 6101.

#### 2.14.1.5 Základná komunikačná sieť, kategorizácia a funkčné triedy

Obce Bešeňová je sprístupnená po ceste III. triedy III/2221 s napojením sa v križovatkovom uzle za mostným telesom na cestu III/2213. Cesta triedy III/2221 sa pripája na cestu I. triedy I/18 (smer Ružomberok a smer Partizánska Lupča - L. Mikuláš), ktorá sa pripája mimoúrovňovú križovatkou na diaľnicu D1.

Cesta III/2213 prechádza v území v smere západ - východ / sever. Cesta vstupuje do obce zo západnej časti k.ú. pozdĺž miestnej časti "Sihot" pokračuje do stredu obce, kde sa stáča severným smerom Lipt. Mara - Lipt. Mikuláš. V severovýchodnej časti sa na cestu III. triedy III/2213 pripája v lokalite "Nižné lúky" cesta triedy III/2218 v smere do obce Potok.

Cesta III/2213 je vybudovaná v úseku od Liptovskej Teplej po križovátku s cestou III/2221 v obci Bešeňová ako dvojpruhová v šírke 6,5m (šírka jedného jazdného pruhu je 3,25m) so spevnenou krajinou š=0,25m. V úseku od križovatky s cestou III/2221 je cesta III/2213 v smere k obci Potok dvojpruhová v šírke 6,0 m so spevnenou v š=0,25m. Na tomto úseku je jestvujúce záchytné bezpečnostné zariadenie (oceľové zvodidlá).

Cesta III/2221 je v úseku od obce Bešeňová po napájací bod s cestou I/18 vybudovaná ako dvojpruhová v šírke 7,0 m (šírka jedného jazdného pruhu je 3,50m) so spevnenou krajinou š=1,0m. Na danom úseku sú záchytné bezpečnostné zariadenia (zábradlie a zvodidlá).

Cez k.ú. obce Bešeňová celková dĺžka cesty triedy III/2213 je 5039 m, cesty III/2221 je 76m a cesty III/2218 je dĺžka 15m.

#### Návrh

V návrhu ÚPN obce sa jestvujúce cesty triedy III. a miestne komunikácie ponechávajú v pôvodnom koridore. Pre jestvujúce cesty triedy III/2213, III/2221 sú navrhované šírkové usporiadanie v kategórii:

- mimo zastavané územie obce v kategórii C 7,5/70,
- v zastavanom území obce v kategórii MZ 8,5 (8,0)/50 vo funkčnej triede B3.

Rekonštrukcia a šírkové usporiadanie v zastavanom území obce cesty III/2213, III/2221 v zmysle STN 736110 vrátane dopravných zariadení, cestných mostov a dopravných nájazdov.

Jestvujúce komunikácie sú navrhované na rekonštrukciu resp. rozšírenie na požadovanú šírku v zastavanom území obce v zmysle STN 73 6110.

Novonavrhované miestne obslužné a prístupové komunikácie v návrhovom období vybudovať v lokalitách:

- lokalita „Sihot“: navrhované komunikácie vybudovať vo funkčnej triede C2 v kategórii MO 6,5/30 ako obojsmernú s dvoma jazdnými pruhmi, zeleným pásom, s odvodnením do terénu. Celková šírka dopravného priestoru medzi pozemkami je min. 9 m. Šírku stavebnej čiary dodržať v zmysle platných vyhlášok. Pred každým stavebným pozemkom sa navrhuje vjazd min. šírky 4 m. Parkovanie sa navrhuje na vlastnom pozemku RD mimo dopravného priestoru. Pozdĺž komunikácií sa navrhuje jednostranný chodník šírky 1,50m.
- lokalita „Marcelová“ (pokračovanie jestvujúcej cesty) - vybudovať vo funkčnej triede C2 v kategórii MO 6,5/30, ako obojsmernú s dvoma jazdnými pruhmi, zeleným pásom, s odvodnením na terén. Celková šírka dopravného priestoru medzi pozemkami je min. 10 m. Šírku stavebnej čiary dodržať v zmysle platných vyhlášok. Pred každým stavebným pozemkom sa navrhuje vjazd min. šírky 4 m. Pri bytových domoch parkovanie sa navrhuje pozdĺž jestvujúcej a navrhovanej komunikácií. Parkovanie pre RD je na vlastnom pozemku RD mimo dopravného priestoru. Pozdĺž komunikácií sa navrhuje jednostranný chodník šírky 2,0m.
- lokalita „Roviny“ (napojenie sa na jestvujúcu komunikáciu) - vybudovať vo funkčnej triede C2 v kategórii MO 6,5/30, ako obojsmernú s dvoma jazdnými pruhmi, zeleným pásom, s odvodnením na terénu. Celková šírka dopravného priestoru medzi pozemkami je min. 10 m. Šírku stavebnej čiary dodržať v zmysle platných vyhlášok. Pred každým stavebným pozemkom sa navrhuje vjazd min. šírky 4 m. Parkovanie pre RD sa navrhuje na vlastnom pozemku mimo dopravného priestoru. Parkovanie pri bytových domoch sa navrhuje pozdĺž navrhovaných komunikáciách a na navrhovaných parkovacích plochách. Pozdĺž komunikácií sa navrhuje jednostranný chodník šírky 1,20m. V strede lokality je navrhovaná centrálna časť s peším koridorom.
- lokalita „Pod baňou“ a Mitošiny - Rybníky" sú navrhované sprístupniť komunikáciou , ktorá sa napája na cestu tr. III/2213. Komunikácie sú navrhované vo funkčnej triede C2 MO 7,5/30 a C3 v kategórii MO 6,5/30, ako obojsmernú s dvoma jazdnými pruhmi, zeleným pásom, s odvodnením na terénu. Celková šírka dopravného priestoru medzi pozemkami je min. 10 m. Šírku stavebnej čiary dodržať v zmysle platných vyhlášok. Pred každým stavebným pozemkom sa navrhuje vjazd min. šírky 4 m. Parkovanie pre RD sa navrhuje na vlastnom pozemku mimo dopravného priestoru. Pozdĺž komunikácií sa navrhuje jednostranný chodník šírky 1,20m.
- lokalita „Nižné lúky“ sú navrhované sprístupniť komunikáciou, ktorá sa napája na cestu tr. III/2213. Komunikácie sú navrhované vo funkčnej triede C2 v kategórii MO 6,5/30, ako obojsmernú s dvoma jazdnými pruhmi, zeleným pásom, s odvodnením na terénu. Celková šírka dopravného priestoru medzi pozemkami je min. 10 m. Šírku stavebnej čiary dodržať v zmysle platných vyhlášok. Pred každým stavebným pozemkom sa navrhuje vjazd min. šírky 4 m. Parkovanie pre RD sa navrhuje na vlastnom pozemku mimo dopravného priestoru. Pozdĺž komunikácií sa navrhuje jednostranný chodník šírky 1,20m.
- lokalita „Holuby“, "Videnô", Nad potokom" a "Lánce" sú navrhované sprístupniť komunikáciou, ktorá sa napája na cestu tr. III/2213. Komunikácie sú navrhované vo funkčnej triede C2 v kategórii MO 6,5/30, ako obojsmernú s dvoma jazdnými pruhmi, zeleným pásom, s odvodnením na terénu. Parkovanie pre RD a RB sa navrhuje na vlastnom pozemku mimo dopravného priestoru. Pozdĺž komunikácií sa navrhuje jednostranný chodník šírky 2,00m.
- Dopravne menej exponované prístupy najmä v koncových polohách resp. slepé komunikácie navrhované vo funkčnej triede C3 MOU 6,5/30 s následným napojením na obojsmernú komunikáciu C2 v kategórii MO 6,5/30.
- Navrhované komunikácie a ich napojenie na jestvujúcu cestnú sieť musia byť v súlade s STN 73 6110.

Odvodnenie ciest - jestvujúce odvodnenie v celej obci je na terén a rigolov, ktoré treba vzhľadom na konfiguráciu terénu a rôzne spádovanie ciest prehodnotiť. Odvodnenie navrhovaných cestných komunikácií sa navrhuje do rigolov a žľabov.

#### **2.14.1.6 Hromadná doprava**

Miestnymi obslužnými komunikáciami je zabezpečená ďalšia dopravná obsluha v obci. Pozdĺž niektorých miestnych komunikácií sú vybudované pešie komunikácie. Parkovacie plochy sú vybudované pred zariadeniami občianskeho vybavenia a pred zariadeniami služieb. Obec je obsluhovaná autobusovými linkami. Priamo v obci sú zriadené dve autobusové zastávky v oboch smeroch a jedna aut. zastávka mimo zastavaného územia.

Autobusová zastávka - Agua Park Bešeňová

Obec je obsluhovaná autobusovou linkou (zdroj: on-line cestovný poriadok, [www.arrivaliorbus.sk](http://www.arrivaliorbus.sk)) hromadná doprava predstavuje toho času pravidelné obojsmerné linky za 24 hod:

- č. 508414 Liptovská Teplá - Bešeňová, hotel Summit - Bešeňová, jednota - Potok.
- č. 508404 Ružomberok - Turk - Liptovská Teplá - Bešeňová - Potok.
- č. 508412 Ružomberok - Ivachnová - Liptovský Michal - Bešeňová - Partizánska Ľupča.

Na ceste III/2213 je zriadená autobusová zastávka "Bešeňová" Jednota a Bešeňová "hotel Summit". Od 30.6.2017 je zriadená autobusová zastávka pri AguaParku Bešeňová.

Na rázcestí pred obcou Potok je zriadená autobusová zastávka na znamenie.

Umiestnenie zastávky nie je v zmysle STN 73 6101, nie je zrealizovaný samostatný zastávkový pruh. Zastávka pri hoteli Summit je vybavená prístreškom pre cestujúcich. Izochrona pešej dostupnosti presahuje vzdialenosť 400m. Bližšie údaje o počtoch cestujúcich, sezónnej vyťaženosti spojov a zastávok nie je známa.

#### **Návrh**

Autobusové zastávky navrhujeme zrekonštruovať v zmysle platnej STN 73 6425. Zastávky budú v rámci možností pozemkov vedľa cesty tr. III. upravené tak, aby sa zriadil samostatný zastávkový pruh na zastavovanie mimo priebežného jazdného pruhu komunikácie. Každá zastávka bude mať plochu pre nastupovanie a vystupovanie z autobusu a autobusový prístrešok. Ku nástupnej ploche každej zastávky bude po bezpečných trasách v rámci možností plôch okolo komunikácií v zastavanom území i mimo neho, privedený chodník pre peších.

V náväznosti na rozširovanie bytovej zástavby je potrebné riešiť nové rozmiestnenie autobusových zastávok v lokalite "Sihot'", "Nižné Lúky a "Pod baňou ".

#### **2.14.1.7 Statická doprava**

V obci existuje prevažne bytová výstavba vidieckeho charakteru. Pre jej potreby je garážovanie a odstavovanie vozidiel vyriešené v rámci objektov rodinných domov alebo samostatnými garážami resp. odstavovými spevnenými plochami na vlastných pozemkoch. Tieto zásady budú uplatňované i na plochách novej bytovej výstavby v návrhovom i výhľadovom období.

Na území s rekreáciou a cestovným ruchom základná deľba dopravnej práce, stanovenie nárokov na verejné parkovanie a osobnú dopravu je stanovená na základe nárokov na dopravné zariadenia za použitia týchto východísk vstupov:

- 1) stanovená priemerná denná návštevnosť (letná sezóna) pasantná a počet ubytovaných v zariadeniach,

- 2) možnosť dopravnej obsluhy, reguláciu individuálnej dopravy,
- 3) dostupnosť z nástupného bodu z mesta Ružomberok cyklistickou a pešou dopravou, obslužnosť a napojenie na sezónne linky AD.

Pre pasantných jednodenných návštevníkov bola stanovená základná deľba dopravnej práce v pomeroch:

- 1) hromadná doprava (HD) 85% z toho:
  - a) SAD, pravidelná aj nepravidelná 30%
  - b) IAD (individuálna doprava) 40%
  - c) Iná doprava (cyklisti, peší) 15 %

### Návrh

Individuálna bytová zástavba - odstavovanie vozidiel navrhujeme na vlastných pozemkoch. Parkovanie vozidiel sa bude odohrávať v rámci existujúcich obslužných komunikácií, kde to šírkové parametre dovoľia.

Občianska vybavenosť – statickú dopravu pre jednotlivé objekty občianskej vybavenosti navrhujeme riešiť v zmysle STN 736110. Parkoviská pre občiansku vybavenosť a podnikateľské zariadenia je potrebné riešiť v rámci vlastných pozemkov.

Rekreácia a cestovný ruch (R+CR) – statická doprava bude riešená na úrovni ÚPN – Z. Navrhujeme umiestnenie kapacitných parkovísk v izochróme časovej dostupnosti 200 m od centra rekreačného zariadenia vzhľadom na charakter parkovacích plôch (dlhodobé parkovanie) – STN 736110. Výhľadový počet odstavných a parkovacích stojísk počítané pre účelovú jednotku max. počtu návštevníkov.

Z pohľadu zabezpečenia dostatočného množstva parkovacích plôch je významná rekreačná oblasť AguaParku Bešeňová, kde vybudovaný počet parkovacích miest v severnej, východnej a južnej časti areálu je nedostatočný hlavne v letnej sezóne. Zvýšenie kapacity v danej lokalite nie je možné bez zásahu do reliéfu krajiny. Navrhované plochy záchytného parkoviska pre rekreačný areál Aquapark Bešeňová je potrebné uplatniť v podrobnejšej zonálnej dokumentácii, a preto nie je predmetom riešenia návrhu územného plánu obce. Pre špičkovú návštevnosť navrhujeme parkovacie plochy pre priemernú návštevnosť 2 500 ľudí.

Okrem parkovacích plôch je potrebné zabezpečiť pre byty navrhované v hromadnej bytovej výstavbe (lokalita "Roviny" a lokalita "Marcelová") plochy pre odstavenie vozidiel. V územnom pláne navrhujeme 70% parkovacích plôch bude umiestnených na teréne a 30% v hromadných garážach, resp. ako súčasť bytového domu.

|                                                                       | Počet bytov | Navrhované parkovacie plochy                      |
|-----------------------------------------------------------------------|-------------|---------------------------------------------------|
| Lokalita „Marcelová“ BD nízkopodlažné bytové domy                     | 36          | z toho 70 % = 25 odst. miest na teréne a 11 v HG  |
| Lokalita „Roviny“ - BD nízkopodlažné bytové domy                      | 194         | z toho 70 % = 136 odst. miest na teréne a 58 v HG |
| Plochy pre záchytné parkovisko pre rekreačný areál AguaParku Bešeňová | 194         | z toho 70 % = 136 odst. miest na teréne a 58 v HG |

Potreba budovania parkovacích a odstavných plôch je nutná v náväznosti na súčasný stav na všetkých miestach novovznikajúcich prevádzkarní, objektov občianskej vybavenosti a ostatných spoločenských aktivít, športovo – rekreačných aktivít. Jestvujúce parkoviská je potrebné doriešiť a dobudovať v zmysle platnej STN.

Na navrhovaných záchytných parkovacích plochách na teréne so stojiskami vo viacerých radoch za sebou, sa musí realizovať výsadba vysokej zelene v počte minimálne 1 strom na 4 parkovacie miesta v priestore medzi protiľahlými stojiskami podľa STN 736110 z1 z roku 2011, článok 16.3.11.

### 2.14.1.8 Pešie a cyklistické komunikácie

V obci sú vybudované jednostranné a obojstranné pešie komunikácie. V centrálnej časti obce sú vybudované pešie chodníky, ktoré sú vybudované pozdĺž miestnej komunikácií. V ostatnej časti sú čiastočne vybudované jednostranné chodníky. Kde nie sú vybudované chodníky sa pre peších využívajú komunikácie a pridružený uličný priestor. Pozdĺž rieky Váh sa hrádzový priestor využíva pre pešiu a cyklodopravu. Celková dĺžka peších komunikácií je cca 1,85 km.

V rámci regiónu je evidovaná Cyklotrasa:

- Vrchárska cyklomagistrála:  
Okruh: Huty - Veľké Borové - Bešeňová. Bešeňová - Liptovská osada - Liptovské Revúce.  
Celková dĺžka je 84,6 km. Prevýšenie je 2535 m. V obci Bešeňová sa nachádza križovatka 3 cykloturistických magistrál. Oravskej, Liptovskej a Vrchárskej.

### Návrh

Existujúce a navrhované lokality bývania navrhujeme prepojiť systémom peších ťahov bezkolízne s plochami aktivít, občianskej vybavenosti, plochami športu a oddychu. V nových lokalitách rodinnej a bytovej zástavby navrhujeme pozdĺž obslužných komunikácií zrealizovať jednostranne pešie chodníky šírky min. 1,5 m.

V zmysle nadradenej územnoplánovacej dokumentácií ÚPN VÚC Žilinského kraja je potrebné vytvoriť územné podmienky pre rozvoj cyklomagistrál na segregovaných komunikáciách, Rajecká cyklomagistrála Žilina - Rajec, Kysucká cyklomagistrála, Krásno nad Kysucou - Nová Bystrica, Oravská cyklomagistrála štátna hranica SR/PR Suchá Hora - Trstená (na násype bývalej železničnej trate), Donovalská cyklomagistrála Ružomberok - hranica Žilinského a Banskobystrického kraja.

### 2.14.1.9 Negatívne účinky doprava a vplyvy na riešené územie

Pre cestné komunikácie v nezastavanom území obce platia ochranné pásma v zmysle zákona č. 131/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov a vykonávacej vyhlášky k zákonu o pozemných komunikáciách č.35/84 Zb.:

- 60 m železničná trať na každú stranu v úseku mimo zastavané územie obce,
- 100 m diaľnica D1 na každú stranu v úseku mimo zastavané územie obce,
- 50 m cesta I. triedy od osi vozovky na každú stranu v úseku mimo územia ohraničeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce,
- 20 m cesta III. triedy od osi vozovky na každú stranu v úseku mimo územia ohraničeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce.

V zastavanom území obce dodržať ochranné pásma pozdĺž komunikácií v zmysle vyhlášky pre civilnú ochranu pre prejazdnosť komunikácií a proti zavaleniu (zák. č. 42/94 Zb. s vykonávacími vyhláškami) o civilnej obrane. Šírka OP =  $(v_1 + v_2)/2 + 6$ . Táto šírka je na zberných komunikáciách v obci zachovaná.

#### 2.14.1.9.1 Hlukové pomery vyplývajúceho z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z.z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I., II. a III. triedy, zberných mestských komunikácií a hlavných železničných ťahov sú povolené pre deň  $L_{Aeq} = 60\text{dB}$  a v noci  $L_{Aeq} = 50\text{dB}$ .

Pri výpočte výhľadových intenzít dopravy sa vychádzalo z výsledkov celoštátneho sčítania dopravy v roku 2010 a 2015 a TP 07/2013 - Metodický pokyn a návod prognózovania výhľadových intenzít na cestnej sieti do roku 2040 uverejnený na internetovej stránke SSC ([www.ssc.sk](http://www.ssc.sk)).

| VÝPOČET VZDIALENOSTI IZOFONY NA DOPRAVNOM ÚSEKU č. 97220 , Diaľnica D1   |                                |   |         |         |         |                |
|--------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|---|---------|---------|---------|----------------|
| od účinkov cestnej dopravy podľa metod. pokynov min. dopravy v roku 2015 |                                |   |         |         |         |                |
| hladina hluku                                                            | $L_A$                          | = | 50,0    | 55,0    | 60,0    | 65,0 dB(A)     |
| intenzita dopravy                                                        | S                              | = | 16904   | 16904   | 16904   | 16904 voz./24h |
| podiel voz. > 5t                                                         | T                              | = | 23,83   | 23,83   | 23,83   | 23,83 %        |
| maximálna návrhová rýchlosť                                              | $V_{max}$                      | = | 50      | 50      | 50      | 50 km/h        |
| sklon nivelety                                                           | s                              | = | 2       | 2       | 2       | 2 %            |
| Faktor povrchu vozovky                                                   | F3                             | = | 1       | 1       | 1       | 1 živičný      |
| výpočtová rýchlosť                                                       | v                              | = | 45      | 45      | 45      | 45 km/h        |
| priemer. hodinová intenzita                                              | n                              | = | 1003,68 | 1003,68 | 1003,68 | 1003,68 voz./h |
| Faktor sklonu                                                            | F2                             | = | 1,15    | 1,15    | 1,15    | 1,15           |
| Faktor rýchlosti                                                         | F1                             | = | 2,13    | 2,13    | 2,13    | 2,13           |
|                                                                          | $F1 \cdot F2 \cdot F3 \cdot n$ | X | 2448,61 | 2448,61 | 2448,61 | 2448,61        |
| Základná ekvivalentná hladina hluku                                      | $L_{aeq}$                      | = | 50,1    | 55,1    | 60,1    | 65,1 dB(A)     |
| Vzdialenosť izofony                                                      | d                              | = | 842     | 407     | 174     | 65 m           |

Z tabuľky vyplýva, že z diaľnice D1. sú vykazované hodnoty ekvivalentného hluku v dennom a nočnom období v obytnom území nad prípustnú hladinu hluku. Vplyv dopravy z diaľnice D1 na obytné územie obce je jednoznačne negatívny, intenzita dopravy na diaľnici D1 prekročila intenzitu prijateľnú z pohľadu životného prostredia. Hlukové zaťaženie, ktoré produkuje doprava z diaľnice D1 prekračuje hodnotu 50 dB(A) povolenú pre obytné prostredie Vyhláškou Ministerstva Zdravotníctva SR. Z tohto dôvodu je potrebné zrealizovať protihlukové opatrenia a to protihlukovou stenou.

| VÝPOČET VZDIALENOSTI IZOFONY NA DOPRAVNOM ÚSEKU č. 92950 , CESTA III/2213 |                                |   |        |        |        |             |
|---------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|---|--------|--------|--------|-------------|
| od účinkov cestnej dopravy podľa metod. pokynov min. dopravy v roku 2015  |                                |   |        |        |        |             |
| hladina hluku                                                             | $L_A$                          | = | 50,0   | 55,0   | 60,0   | 65,0 dB(A)  |
| intenzita dopravy                                                         | S                              | = | 3172   | 3172   | 3172   | 54 voz./24h |
| podiel voz. > 5t                                                          | T                              | = | 6,3    | 6,3    | 6,3    | 0,25 %      |
| maximálna návrhová rýchlosť                                               | $V_{max}$                      | = | 50     | 50     | 50     | 50 km/h     |
| sklon nivelety                                                            | s                              | = | 2      | 2      | 2      | 2 %         |
| Faktor povrchu vozovky                                                    | F3                             | = | 1      | 1      | 1      | 1 živičný   |
| výpočtová rýchlosť                                                        | v                              | = | 45     | 45     | 45     | 45 km/h     |
| priemer. hodinová intenzita                                               | n                              | = | 188,34 | 188,34 | 188,34 | 3,21 voz./h |
| Faktor sklonu                                                             | F2                             | = | 1,15   | 1,15   | 1,15   | 1,15        |
| Faktor rýchlosti                                                          | F1                             | = | 1,01   | 1,01   | 1,01   | 0,62        |
|                                                                           | $F1 \cdot F2 \cdot F3 \cdot n$ | X | 217,80 | 217,80 | 217,80 | 2,29        |
| Základná ekvivalentná hladina hluku                                       | $L_{aeq}$                      | = | 50,1   | 55,1   | 60,1   | 65,1 dB(A)  |
| Vzdialenosť izofony                                                       | d                              | = | 208    | 80     | 27     | 0 m         |

| VÝPOČET VZDIALENOSTI IZOFONY NA DOPRAVNOM ÚSEKU č. 94746 , CESTA III/2221 |                                |   |        |        |        |             |
|---------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|---|--------|--------|--------|-------------|
| od účinkov cestnej dopravy podľa metod. pokynov min. dopravy v roku 2015  |                                |   |        |        |        |             |
| hladina hluku                                                             | $L_A$                          | = | 50,0   | 55,0   | 60,0   | 65,0 dB(A)  |
| intenzita dopravy                                                         | S                              | = | 3393   | 3393   | 3393   | 54 voz./24h |
| podiel voz. > 5t                                                          | T                              | = | 12,14  | 12,14  | 12,14  | 0,25 %      |
| maximálna návrhová rýchlosť                                               | $V_{max}$                      | = | 50     | 50     | 50     | 50 km/h     |
| sklon nivelety                                                            | s                              | = | 2      | 2      | 2      | 2 %         |
| Faktor povrchu vozovky                                                    | F3                             | = | 1      | 1      | 1      | 1 živičný   |
| výpočtová rýchlosť                                                        | v                              | = | 45     | 45     | 45     | 45 km/h     |
| priemer. hodinová intenzita                                               | n                              | = | 201,46 | 201,46 | 201,46 | 3,21 voz./h |
| Faktor sklonu                                                             | F2                             | = | 1,15   | 1,15   | 1,15   | 1,15        |
| Faktor rýchlosti                                                          | F1                             | = | 1,38   | 1,38   | 1,38   | 0,62        |
|                                                                           | $F1 \cdot F2 \cdot F3 \cdot n$ | X | 319,10 | 319,10 | 319,10 | 2,29        |
| Základná ekvivalentná hladina hluku                                       | $L_{aeq}$                      | = | 50,1   | 55,1   | 60,1   | 65,1 dB(A)  |
| Vzdialenosť izofony                                                       | d                              | = | 266    | 106    | 37     | 0 m         |

Z tabuľky vyplýva, že z cesty tr. III. sú vykazované minimálne hodnoty ekvivalentného hluku v dennom a nočnom období v obytnom území.

Poloha diaľnice D1, ciest III/2213 a III/2221 ale aj železničnej trate, ako aj obytnej zástavby v jej blízkosti je daná a zostane aj naďalej zachovaná, preto nie je možné v súvislosti s hlukom uvažovať s uplatnením urbanistických prostriedkov. Alt. riešenie je uplatnenie technických prostriedkov na zníženie hladiny hluku, okrem výmeny okien a zníženia produkcie hluku úpravou motorov automobilov zrealizovaním prostihlukových stien.

## 2.14.2 Vodné hospodárstvo

### 2.14.2.1 Zásobovanie pitnou vodou

V obci je vybudovaný verejný vodovod, ktorý je vo vlastníctve VSZ, a.s.. Obec Bešeňová je zásobovaný SKV z VDJ Kalameny a VDJ L. Teplá.

VDJ Kalameny - zo zásobovacieho zemného, kruhového vodojemu o objeme 100 m<sup>3</sup> z jednej akumuláčnej nádrže a dvojpodlažnej manipulačnej komory. Akumulačné nádoby s výškou hladiny vody 3,20m; n.m. výška terénu -581m, s.š. 49°07'47".

VDJ Liptovská Teplá - zo zásobovacieho zemného, kruhového vodojemu o objeme 150 m<sup>3</sup> z jednej akumuláčnej nádrže a dvojpodlažnej manipulačnej komory. Akumulačné nádoby s výškou hladiny vody 3,20m; n.m. výška terénu -550m, s.š. 49°07'47", v.d. 19°24'02".

Dĺžka vodovodnej siete je 8,03 km. Počet napojených domov je 158.

V katastrálnom území obce Bešeňová sa nachádza prírodné potrubie SKV Lúčky – Kalameny - PE DN 100 , 150 a nefunkčné PVC DN 150 vodárenského systému Dúbrava. Na zásobnom potrubí a rozvodnej sieti je osadených 4 ks armatúrnych šácht, 24 vodovodných podzemných hydrantov a 14 traťových uzáverov. Začiatok rozvodnej vodovodnej siete v obci je v armatúrnej šachte. Trasa potrubia v obci je prevažne v miestnych komunikáciách. Rozvodná sieť je z časti zokruhovaná a časť vetvová. Potrubia sú rôzneho materiálu a DN. Materiál rozvodného potrubia je tlakové : liatinové , PVC a AZCE DN 80-150.

Dĺžka vodovodnej siete 8,03 km.

Počet vodovodných prípojk 158 v celkovej dĺžke 0,792 km.

Údaje o množstve distribuovanej vody a počte zásobovaných obyvateľov za roky 2014, 2015:

| Bešeňová                                  | r. 2014               | r. 2015                |
|-------------------------------------------|-----------------------|------------------------|
| Počet obyvateľov                          | 635                   | 646                    |
| Počet napojených na vodovod               |                       | 572                    |
| Voda fakturovaná tis.m <sup>3</sup> / rok | 98 214 m <sup>3</sup> | 148 382 m <sup>3</sup> |

### Návrh

Návrh vývoja počtu obyvateľov do roku 2035

| Rok      | 2014 | 2015 | 2020 | 2025 | 2030 | 2035 |
|----------|------|------|------|------|------|------|
| Bešeňová | 635  | 646  | 673  | 707  | 742  | 780  |

Návrh bytov do r. 2035:

|                              | Stav v roku 2011 | Návrh r. 2035 |
|------------------------------|------------------|---------------|
| Bytové jednotky              | 145              | +162          |
| počet bj. spolu (stav+návrh) |                  | 307 b.j.      |

Denná, priemerná potreba vody spolu pre občiansku vybavenosť skutkový stav - 1694,696 m<sup>3</sup>/deň

### Výpočet potreby vody

Návrh vývoja počtu obyvateľov do roku 2035 – 780 obyvateľov .

#### A) Priemerná denná potreba vody pre obyvateľstvo : m<sup>3</sup>/deň , l/s :

Výpočet potreby vody je prevedený podľa Úpravy vyhlášky č.684/2006 čiastka 261 MP SR z r. 2006 príloha č.1.

##### Bytový fond

- byt ústredne vykurovaný s ústrednou prípravou teplej vody a vaňovým kúpeľom: 145 l/deň/os.
- byt s lokálnou prípravou teplej vody a vaňovým kúpeľom: 135 l/os/deň
- obec s termálnym kúpaliskom má ubytovanie nielen v hoteloch, penziónoch ale aj v súkromí s vyšším vybavením potreba vody je: 145 l/s.

Priemerná denná potreba vody pre obyvateľstvo:  $Q_{dp} = 780 \times 0,145 = 113,10 \text{ m}^3/\text{deň} = 1,309 \text{ l/s}$ .

Maximálna potreba vody pre obyvateľov:  $Q_{d \max} = Q_{dp} \times k_d = 113,1 \times 2 = 226,2 \text{ m}^3/\text{deň} = 2,618 \text{ l/s}$

Hodinová maximálna potreba vody pre obyvateľstvo: 226 200

$$Q_{hod. \max.} = \frac{226\,200}{24} \times 2 \times 1,8 = 33\,930 \text{ l/h}$$

#### B) Potreba vody pre sociálnu vybavenosť / školstvo ,zdravotníctvo/: m<sup>3</sup>/deň , l/s

Výpočet potreby vody je prevedený podľa Úpravy vyhlášky č.684/2006 čiastka 261 MP SR z r. 2006.

Potreba vody na dieťa v materskej škole 60l/dieťa a deň

Priemerná denná potreba vody:  $Q_d = 2,64 \text{ m}^3/\text{deň} = 0,03 \text{ l/s}$ .

Maximálna potreba vody pre vybavenosť:  $Q_{d \max} = 2,64 \times 2,0 = 5,28 \text{ m}^3/\text{deň} = 0,06 \text{ l/s}$

Hodinová maximálna potreba vody: 2 640

$$Q_{hod. \max.} = \frac{2\,640}{24} \times 2 \times 1,8 = 396 \text{ l/h}$$

#### C) Potreba vody pre občiansku vybavenosť/ osвета, kultúra a telovýchova, verejne stravovanie, služby a ubytovanie s rekreáciou /: m<sup>3</sup>/deň

Výpočet potreby vody je prevedený podľa Úpravy vyhlášky č.684/2006 čiastka 261 MP SR z r. 2006:

Priemerná potreba vody na pracovníka služieb, kultúry, služieb /prevádzky bez znečistenia /činí 60l/deň, so znečistením alebo spotrebou vody – potreba podľa druhu , na cvičenca - športovca 60l/deň, v stravovaní cca 300 l/zam./deň, kultúrnych zariadeniach 5 l/os/deň pri využívaní 1x týždenne, ubytovanie na súkromí a drobných penziónoch a apartmánach 150 l/lôžko /deň a v hoteloch a väčších penziónoch s vybavením ako u hoteloch 500 l.

**1. Variant: rekreácia – bez lokality Videnô ,Holuby Nad Potokom**

Priemerná denná potreba vody - I. alternatíva  $Q_d = 3\,384,112 \text{ m}^3/\text{deň} = 39,16 \text{ l/s}$ .

Maximálna potreba vody pre občiansku vybavenosť:

$$Q_d \text{ max} = 3\,384,112 \times 2 = 6\,768,224 \text{ m}^3/\text{deň} = 78,32 \text{ l/s}$$

Hodinová maximálna potreba vody:

$$Q_{\text{hod. max.}} = \frac{6\,768\,224}{24} \times 2 \times 1,8 = 1\,015\,233\,500 \text{ l/h}$$

**2. Variant: s lokalitami Videnô, Holuby a Nad Potokom**

Priemerná denná potreba vody:  $Q_d = 3\,497,812 \text{ m}^3/\text{deň} = 40,484 \text{ l/s}$ .

Maximálna potreba vody pre občiansku vybavenosť:

$$Q_d \text{ max} = 3\,497,812 \times 2 = 6\,995,624 \text{ m}^3/\text{deň} = 80,96 \text{ l/s}$$

Hodinová maximálna potreba vody

$$Q_{\text{hod. max.}} = \frac{6\,995\,624}{24} \times 2 \times 1,8 = 1\,049\,343\,500 \text{ l/h}$$

**D) Potreba vody celkom výhľadov do r. 2035**

**1. variant bez lokalít Videnô, Holuby a Nad Potokom**

Priemerná denná potreba vody:  $Q_d = 3\,499,852 \text{ m}^3/\text{deň} = 40,59 \text{ l/s}$ .

Maximálna potreba vody:  $Q_d \text{ max} = 6\,999,704 \text{ m}^3/\text{deň} = 81,015 \text{ l/s}$

Hodinová maximálna potreba vody:

$$Q_{\text{hod. max.}} = \frac{6\,999\,704}{24} \times 2 \times 1,8 = 1\,049\,955,5 \text{ l/h}$$

**2. variant s lokalitami Videnô, Holuby a Nad Potokom**

Priemerná denná potreba vody:  $Q_d = 3\,613,552 \text{ m}^3/\text{deň} = 41,82 \text{ l/s}$ .

Maximálna potreba vody:  $Q_d \text{ max} = 7\,227,104 \text{ m}^3/\text{deň} = 83,64 \text{ l/s}$

Hodinová maximálna potreba vody:

$$Q_{\text{hod. max.}} = \frac{7\,227\,104}{24} \times 2 \times 1,8 = 1\,084\,065,5 \text{ l/h}$$

**E) Akumulácia vody skutkový stav**

Vodovod obce je napojený na privádzač VDJ Kalameny a VDJ Liptovská Teplá .

VDJ Kalameny je o objeme 100 m<sup>3</sup> vo výške 581m a VDJ Liptovská Teplá 581m na kóte 550 m je o objeme 150m<sup>3</sup>. V súčasnej dobe vodojemy postačujú.

**F. Návrh zásobovania pitnou vodou**

**F.1 Navrhované riešenie akumulácie vody**

Podľa Úpravy vyhlášky č.684/2006 čiastka 261 MP SR z r. 2006 a STN 73 66 50 navrhujeme, aby bola zabezpečená akumulácia vo výške 60 - 100 % z dennej potreby vody.

Vzhľadom, že z vodojemov sú zásobované aj iné obce kapacitu výpočtovo neposudzujem.

V kapitole 2.14.2.2, bod (6) záväznej časti Zmeny a doplnky č.4 ÚPN VÚC Žilinského kraja sa navrhuje využiť prebytkovú vodu z VZ Malatíny SKV Lúčky –Kalameny z rozšírením akumulácie nad obcou Bešeňová. Vzhľadom na nárast prevažne ubytovacích a rekreačných zariadení navrhujem v prípade výberu 1. variantu vodojem o objeme 200m<sup>3</sup>, pri 2. variante vodojem o objeme 100m<sup>3</sup>. V prípade výstavby variantov lokalít Pod baňou a Mitošiny - Rybníky by vodojem bol na min. kóte 600 m.n.m – prírodné potrubie by malo dotlačiaciu stanicu.

Pre rekreáciu v lokalitách Videnô a Holuby, Nad potokom - nad obcou Potok sa uvažuje so samostatnou akumuláciou so 60% akumuláciou dennej potreby čo činí 132m<sup>3</sup> – návrh 150 m<sup>3</sup> vodojem, ktorý by bol zásobovaný z podľa ÚPN VÚC ZaD.č.4 s využitím prebytkovej vody z VZ Malatíny. Vodojem pre lokality navrhujem kóte 720 m.n.m..

### **F.2 Navrhované riešenie vodovodnej siete :**

Vzhľadom na zvýšenie potreby vody pre obec a rozšírenie vodovodu pre rekreáciu s ubytovaním – rozšírenie vodovodnej siete a v lokalite Mitošiny - Rybníky, Pod baňou by bolo zásobovanie z navrhovaného vodojemu nad obcou.

Do navrhovaných lokalít obce sa vybuduje vodovod a to rozšírením existujúcej poprípade z navrhovaného vodojemu.

Vodovod bude prevedený z tlakových rúr plastových HDPE DN 100. V lokalitách, kde sa dá verejný vodovod po miestnych komunikáciách zokruhovať, navrhujeme tento vodovod zokruhovať v ostatnej zástavbe bude vodovod vetvový.

Vodovod v navrhovaných regulovaných priestoroch bude zároveň spĺňať požiadavku na hasenie vodou podľa vyhlášky 699/ 2004 s osadením hydrantov DN 100 na potrubí, ktoré budú osadené aj na konci vetiev a budú slúžiť aj ako kalník alebo vzdušník.

Akumulácia vody a potrubie DN 100 a výdatnosť zdroja vody postačujú aj pre zásah odber vody na hasenia požiarov vodou podľa STN 90 0400 tab.č.3 pol.č2 pre 30min. zásah z navrhovaného vodovodu pri návrhu nadzemných hydrantov DN 100 a min. tlaku 0,25 MPa a tab. č. 2 uvedenej normy stavby na bývanie a nevýrobné stavby s plochou menšou ako 1000 m<sup>2</sup> do 12 l/s a min. DN potrubia 100- čo činí pre potrebu 30-minútového zásahu 21,6 m<sup>3</sup>.

Návrh rozšírenia vodovodnej siete bude v súlade s platnými predpismi pre verejné vodovody a budú sa držať min. odstupové vzdialenosti pre súbeh inžinierskych sietí podzemných vedení /STN 73 6005/ a križovania a súbeh vedení s vodnými tokmi / STN 73 68 22/.

Na potrubíach vetiev budú osadené v mieste napojenia napojeniach posúvače so zemnými súpravami - pre uzatvorenie jednotlivých vetiev pri poruchách a údržbe.

Potrubia budú z rúr HD-PE PE 100 SDR 11 PN 16 o DN 110 .

Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a.s. nemá v najbližšej dobe v pláne v obci Bešeňová žiadne investičné akcie.

### **Ochranné pásma**

Pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii dodržiavať ochranné pásmo v zmysle zákona č. č.442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Zb. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov. Ochranné pásmo vodovodného potrubia do priemeru 500 mm je 1,5 m na obidve strany od vonkajšieho okraja potrubia.

### **2.14.2.2 Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd**

Obce Bešeňová ma vybudovanú kanalizáciu s odvedením splaškových odpadových vôd a ich čistením v spoločnej ČOV situovanej v obci Liptovská Teplá. ČOV Lipt. Teplá je po rozšírení s kapacitou 81360 EO. Dĺžka kanalizačnej siete bez prípojok je 3,08 km  
Počet kanalizačných prípojok je 153 v celkovej dĺžke 1,06 km. (100%)

#### VODA VYČISTENÁ

r. 2013 – 82 000 m<sup>3</sup>

r. 2014 – 69 000 m<sup>3</sup>

r. 2015 – 86 000 m<sup>3</sup>

Počet napojených obyvateľov v r. 2015 bol 364 ( 63,6%)

Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a.s. nemá v najbližšej dobe v pláne v obci Bešeňová žiadne investičné akcie.

Termálne vody budú po úprave parametrov v súlade so zákonom o vodách vypúšťané do recipientu Holubí potok, tak ako je tomu i v súčasnosti.

#### Návrh

V súčasnej dobe je obci napojených 63%. Postupne sa na kanalizáciu budú napájať ešte nenapojené objekty, tak ako to doporučuje správca kanalizácie, ojedinelé domy, ktoré sa nenapoja na verejnú kanalizáciu budú splaškové vody naďalej likvidovať s vývozom z domových žump na ČOV, ktorá má nádrže na žumpové vody.

#### Denná produkcia splaškových vôd:

#### Množstvo splaškových vôd vychádza z návrhu potreby vody celkom výhľadov do r. 2035

##### I. variant bez lokalít rekreácie Videnô, Holuby a Nad Potokom

Priemerné denné množstvo splaškových vôd: Qd = 3 499,852 m<sup>3</sup>/deň = 40,59 l/s.

Maximálne denné množstvo splaškových vôd: Qd max = 6 999,704 m<sup>3</sup>/deň = 162,03 l/s

##### II. variant s lokalitami Videnô, Holuby a Nad Potokom

Priemerné denné množstvo splaškových vôd: Qd = 3 613,552 m<sup>3</sup>/deň = 41,82 l/s.

Maximálne denné množstvo splaškových vôd: Qd max = 7 227,104 m<sup>3</sup>/deň = 83,64 l/s

#### Odkanalizovanie obce

V ÚPN Obce navrhujeme vybudovanie novej splaškovej kanalizácie do navrhovaných regulovaných priestorov. Kanalizáciu navrhujeme gravitačnú.

Kanalizácia bude napojená na existujúcu kanalizáciu s odvedením splaškových vôd do ČOV Liptovská Teplá v správe Vodárenskej spoločnosti Ružomberok a.s .

Verejná splašková kanalizácia v navrhovaných regulovaných priestoroch bude prevedená z rúr kanalizačných PVC-U, poprípade Maincor Ultra Rib, Pipelife Pragma +ID DN 300. Návrh splaškovej kanalizácie bude v súlade s platnými predpismi pre kanalizácie a budú sa držať min. odstupové vzdialenosti pre súbeh inžinierskych sietí podzemných vedení/STN 73 6005/ a križovania a súbeh vedení s vodnými tokmi / STN 73 68 22/. V križovaní so železnicou je potrebné dodržať platnú STN 75 6230: Kanalizačné podchody pod dráhou a pozemnou komunikáciou.

Pre rekreáciu je produkcia splaškových vôd uvažovaná v dvoch variantoch: I. variant bez rekreačných lokalít Videnô a Holuby, Nad Potokom nad obcou Potok a druhá s uvedenou rekreáciou . V týchto lokalitách navrhujem gravitačnú kanalizáciu zaústiť do kanalizácie obce potok / v štádiu stavebného povolenie vypracovanej PD /.

### **Posúdenie jestvujúcej ČOV**

Do ČOV Lipt. Teplá sú zberačmi zaústené odpadové vody z Liptovskej Teplej, Bešeňovej, Ivachnovej a časti obce Lipt. Sliače. Je spracovaná PD so stavebným povolením z r. 2015 „Potok odkanalizovanie obce“. Spracováva sa projekt na napojenie kanalizácie obce Lip. Michal. Výhľadovo sa uvažuje s napojením obcí Lúčky a Kalameny (s vybudovaním aj kanalizácie v obci Kalameny).

Kapacitne je ČOV Lipt. Teplá postačujúca aj do r. 2035. Z toho dôvodu sa neuvažuje s jej rozšírením.

#### **Ochranné pásma**

Dodržiavať ochranné pásma podľa predpisu č.442/2002 Z. z. Zákon o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách 1,5m potrubia na obidve strany.

### **2.14.2.3 Dažďovej kanalizácie**

#### **Návrh**

Dažďové vody zo striech rodinných a bytových domov budú zachytávané na pozemku investorov.

### **2.14.2.4 Vodné toky, nádrže a rybníky**

Základným právnym dokumentom ochrany podzemných a povrchových vôd je zákon č.364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona SNR č.372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon).

Katastrálnym územím obce Bešeňová pretekajú vodohospodársky významný vodný tok Váh a vodný tok Holubí potok s jeho prítokmi, ktoré sú v správe SVP š.p., Odš. závod Piešťany. Niektoré prítoky sú v správe podniku Lesy SR, š.p.

Juhovýchodná hranica katastrálneho územia obce susedí s vodnou nádržou Bešeňová, ktorá je v správe SVP š.p., Odš. závod Piešťany.

#### **Návrh**

Je potrebné rešpektovať ochranné pásmo vyrovnávacej vodnej nádrže Bešeňová je vymedzené katastrofálnou hladinou (neprekročiteľnou) 522,59 m n. m. Bpv, stanovených Manipulačným poriadkom pre vodné dielo Liptovská Mara - Bešeňová. Pozdĺž hrádze VD je potrebné ponechať ochranné pásmo od vzdušnej päty zemnej hrádze VD Bešeňová v min. šírke 50 m.

V zmysle § 20 zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami rešpektovať v nich obmedzenia výstavby a rešpektovať prirodzené inundačné územia toku Holuby potok a vodný tok Váh .

V zmysle § 49 ods. 2 zák. č. 364/2004 Z.z. o vodách v znení neskorších predpisov, pre výkon správy vodných tokov ponechať voľný nezastavaný pás pozdĺž brehov toku Váh 10,0 m a pozdĺž ostatných vodných tokov 5,0 m.

### **2.14.2.5 Hydromelioračné zariadenia**

Na celom katastrálnom území obce nie sú evidované hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácii, š.p. Bratislava.

## **2.14.3 Energetika**

### **2.14.3.1 Energetické zariadenia**

Cez katastrálne územie obce neprechádza žiadne vedenie elektrickej prenosovej sústavy 400 kV a 220 kV. V katastri obce sa nachádzajú nadzemné VVN 110 kV vedenia V\_7203, V\_7204, V\_7205, V\_7206, VN 22 kV vedenia V\_161, V\_164, V\_162 a transformačné stanice 22/0,4 kV.

### 2.14.3.2 Zásobovanie elektrickou energiou

Obec je zásobovaná elektrickou energiou VN vedením V\_164 a č. 161 z elektrickej stanice 110/22 kV Lisková.

Pre napájanie odberných elektrických zariadení v záujmovej lokalite sú využívané ako zdroj el. energie tieto trafostanice v majetku VSD, a.s., resp. cudzie, primárne napájané z VN linky č. V164 a 161.

Tabuľka distribučných trafostaníc v obci Bešeňová

| Obec     | Označenie TS | Typ TS       | umiestnenie          | Jestvujúci výkon traťa | Vlastník             |
|----------|--------------|--------------|----------------------|------------------------|----------------------|
| Bešeňová | TS 164       | kiosková     | Gino Paradise        | 400 kVA                | SSE-D                |
|          | TS 161       | jednostĺpová | Potok Gazdovský dvor | 400 kVA                | SSE-D                |
|          | TS 161       | štvorstĺpová | Obec Bešeňová        | 400 kVA                | SSE-D                |
|          | TS 161       | murovaná     | Bešeňová- achp       | 100 kVA                | cudzí                |
|          | TS 161       | kiosková     | Bešeňová-pri ihrisku | 400 kVA                | SSE-D                |
|          | TS 161       | kiosková     | Bešeňová-Sihoť       | 160 kVA                | SSE-D                |
|          | TS 164       | kiosková     | Bešeňová-termal.park | 1600 kVA               | cudzia parcela 302/1 |
|          | TS 164       |              | Bešeňová-kgj.        |                        | cudzia parcela 296/4 |
|          | TS 164       |              | Bešeňová-kgj.2       |                        | cudzia parcela 296/4 |

### Návrh zásobovania el. energiou

Pre plánovanú výstavbu je navrhujeme vybudovať nové VN, TS a NN káblové rozvody.

#### Spoločné elektrotechnické údaje

Rozvodná sústava NN: 3 PEN ~ 50 Hz, 230/400 V / TN-C

VN: 3 ~ 50 Hz, 22 kV / IT

- Ochrana pred zásahom el. prúdom: Ochrana pred zásahom elektr. prúdom bude podľa STN 33-2000-4-41.
- Stupeň dôležitosti dodávky el. energie : č.3 v zmysle STN 34 1610.
- Dodávku el. energie nie je potrebné zaisťovať zvláštnymi opatreniami a môžu byť pripojené na jediný zdroj (prívod).

#### Energetická bilancia

Pre výpočet nárastu odberu el. energie je počítané s nasledovnými hodnotami pre elektrifikáciu stupňa "B" a "C".

Merné zaťaženie na jednu bytovú jednotku bolo stanovené podľa Metodického pokynu VSD, a.s. – Zásady plánovania výstavby a rekonštrukcií siete vysokého a nízkeho napätia, kde je uvedené:

- príkon bytových jednotiek:
  - 1,0 kW ..... domy (byty) bez el. ohrevu
  - 2,0 kW ..... domy (byty) s akumulárnym el. ohrevom
  - 6,5 kW ..... domy (byty) s priamym el. ohrevom

Počet obyvateľov a bytových jednotiek (b.j.) podľa lokalít - 1. a 2. variant:

Súčasný príkon novej výstavby:

|            |                         |
|------------|-------------------------|
| 1. variant | $P_p = 1536 \text{ kW}$ |
| 2. variant | $P_p = 535 \text{ kW}$  |

V nových lokalitách NN distribučné vedenie je navrhované káblové nadzemné.

Prehľad navrhovaných transformátorových staníc (TS):

| názov | lokalita                        | typ      | výkon   |
|-------|---------------------------------|----------|---------|
| TS 11 | Lokalita – "Mitošiny - Rybníky" | kiosková | 400 kVA |
| TS 12 | Lokalita – „Pod baňou“          | kiosková | 400 kVA |
| TS 13 | Lokalita – „Roviny1“            | kiosková | 400 kVA |
| TS 14 | Lokalita – „Roviny2“            | kiosková | 400 kVA |
| TS 15 | Lokalita – „Nižné Lúky“         | kiosková | 400 kVA |
| TS 16 | Lokalita – „Videnô“             | kiosková | 400 kVA |
| TS 17 | Lokalita – „Holuby“             | kiosková | 400 kVA |

#### 2.14.3.3 NN elektrické vedenie

Exist. NN rozvody obce sú vzdušné na betónových stĺpoch. Od hotel "Summit" po dom č. 1. sú prevažne drevené stĺpy NN el. vedenia. Hlavné trasy sú prierezu AlFe 70/11. Domové prípojky sú prevažne vzdušným vedením, čiastočne závesnými káblami, resp. káblovým zvodom. V nových častiach káblovým vedením.

##### Zhodnotenie súčasného stavu

Súčasnne rozvody postačujú len pre terajšiu zástavbu. Exist. NN rozvody obce sú vzdušné a v malej miere káblové, napájané z uvedených TS.

##### **Návrh**

Vo výhľadovom období navrhujeme jestvujúce NN el. vedenie na komplexnú rekonštrukciu - výmena podporných stĺpov a káblových rozvody.

Pre plánovanú výstavbu je potrebné vybudovať nové VN a NN káblové rozvody a príslušné TS. Objekty budú na el. energiu pripájané zo sekundárnej káblovej NN siete. Tie budú umiestnené v chodníkoch a zelených pásoch jednotlivých nových ulíc, v súbehu s ďalšími inžinierskymi sieťami. V zástavbe RD budú situované po jednej strane cesty, so spoločným privodom pre 2 RD.

Sekundárna NN sieť bude káblová, mrežová, napájaná z uvedených TS. Tým sa dosiahne prepojenie napájacích distribučných TS, dosiahne sa vylepšenie parametrov existujúcej NN siete a napájanie z viacerých strán.

#### 2.14.3.4 Ochranné pásma

Ochranné pásma elektrických zariadení v zmysle § 43 zákona č. 251/2012 Zb. o energetike:

- 15 m pre nadzemné vedenie bez izolácie pri napätí od 35 kV do 110 kV, na každú stranu od krajného vodiča,
- 10 m pre nadzemné vedenie bez izolácie pri napätí od 1 kV do 35 kV a 7 m v súvislých lesných priesekoch (od krajného vodiča na každú stranu vedenia).
- 4 m pre vodiče so základnou izoláciou pri napätí od 1 kV do 35 kV a 2 m v súvislých lesných priesekoch (od krajného vodiča na každú stranu vedenia).
- 1m pre nadzemné káblové vedenie pri napätí od 1 kV do 35 kV (na každú stranu vedenia).
- 10 m od transformovne VN/NN.

V ochrannom pásme vonkajšieho el. vedenia a pod vedením je zakázané:

- zriaďovať stavby a konštrukcie,
- pestovať porasty s výškou presahujúcou 3m, vo vzdialenosti
- presahujúcej 5m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno porasty pestovať do takej výšky, aby pri páde sa nemohli dotknúť el. vedenia
- uskladňovať ľahko horľavé a výbušné látky,

- vykonávať iné činnosti, pri ktorých by sa mohla ohroziť bezpečnosť osôb a majetku, prípadne pri ktorých by sa mohlo poškodiť el. vedenie alebo ohroziť bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky,

V ochrannom pásme podzemného vedenia a nad týmto vedením je zakázané:

- zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzanie trvalého porastu a jazdiť osobitne ťažkými mechanizmami,
- vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa el. vedenia zemné práce a činnosti, ktoré by mohli ohroziť el. vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť jeho prevádzky, prípadne by podstatne sťažili prístup k nemu.

#### **2.14.4 Vonkajšie osvetlenie**

V obci je vybudované nové verejné osvetlenie (VO). Pozdĺž hlavnej ulici je jednostranné verejné osvetlenie na samostatných sadových stožiarov výšky 3,5 m umiestnených na okraji cesty alebo chodníka. Pri areáli AguaParku Bešeňová sú vybudované nové parkovacie plochy, ktorých súčasťou je verejné osvetlenie na hliníkových stožiarov výšky cca 8m. V lokalite "Sihot" je verejné osvetlenie umiestnené na telekomunikačných stĺpoch.

##### **Návrh**

Jestvujúce a novonavrhované komunikácie bude osvetľované sústavou vonkajšieho osvetlenia, ktoré bude napojené zo samostatných rozvádzačov RVO pri distribučných TS, prepojených s regulačným systémom obce. Stožiarové svietidlá budú osadené energeticky úspornými LED svietidlami.

Rozvody budú v trase káblových NN rozvodov.

#### **2.14.5 Obecný rozhlas - vonkajšie oznamovacie rozvody**

##### **Návrh**

V trasách NN káblových rozvodov budú položené nové metalické (optické) káble miestnej telekomunikačnej a dátovej siete podľa poskytovateľa tejto služby. V trase VO budú uložené aj káble ozvučenia obecným rozhlasom. Rozvody budú smerované do centra obce, kde je Obecný úrad s rozhlasovou ústredňou.

#### **2.14.6 Zásobovanie teplom, plynom**

##### **2.14.6.1 Zásobovanie plynom**

Návrh riešenia pre jestvujúci stav plynofikácie obce bol spracovaný na základe poskytnutých údajov SPP – distribúcia a.s. Bratislava, ktorý poskytli aj vlastnú mapovú dokumentáciu.

Obec Bešeňová je plynofikovaná. Zásobovaná je cez regulačnú stanicu RS 3000 Lúčky, ktorá je umiestnená v k.ú. Madočany. Uvedená regulačná stanica slúži pre zásobovanie zemným plynom aj obce Lúčky, Ivachnová, Liptovská Teplá. Od RS 3000 Lúčky je vedená STL distribučná sieť s max. prevádzkovým tlakom do 120 kPa. Od obce Liptovská Teplá je vedený STL prepojovací plynovod do obce Bešeňová D160 s maximálnym prevádzkovým tlakom do 120 kPa.

V k. ú Bešeňová sa nachádza STL distribučná sieť z materiálu PE.

Z celkového počtu 145 rodinných domov je 136 napojených na plyn zo siete. Obec ma vybudované plynárenské zariadenia pre dodávku a prepravu zemného plynu, ktoré zabezpečujú jeho využitie pre vykurovanie, ohrev teplej vody a varenie v objektoch rodinných domov a v objektoch občianskej vybavenosti.

Zásobovanie plynom pre odbery vykurovania, prípravu teplej úžitkovej vody a varenie je zabezpečené na 93,38 %.

### **Návrh**

Návrh zásobovania zemným plynom zohľadňuje ustanovenia určené platnou legislatívou STN, vrátane ostatných záväzných predpisov a vyhlášok. Rešpektuje jestvujúce komunikácie, zástavbu, terénne úpravy, spády terénu a podobne, pri dodržaní bezpečnostných predpisov a ochranných a bezpečnostných pásiem uvedených v Zákone o energetike č. 251/2012 Zb.

Návrh riešenia plynofikácie navrhovaných lokalít koncepčne nadväzuje na doposiaľ splynofikované časti. V obci sú vybudované STL plynovody na prevádzkový tlak PN 100 kPa. Navrhované lokality navrhuje systém zásobovania zemným plynom. V územnom pláne je zakreslené rozšírenie STL miestnej distribučnej siete vo väzbe na zastavané územie obce.

Pri výpočte odberných množstiev zemného plynu vychádzame z priemerných hodinových a ročných odberov v danom teplotnom pásme - 15 °C , stanovujú smerné odbery pre domácnosť ( IBV).

Max. hod. odber ..... $Q_{hmax}$  .....1,5 m<sup>3</sup>/hod

Max. ročný odber ..... $Q_r$ .....4 400 m<sup>3</sup>/rok

Požiadavky na zásobovanie zemným plynom v jednotlivých lokalitách sú vypracované ako informatívny podklad pre uvažovanú novú výstavbu.

#### Napojenie novej lokality na jestvujúcu plynovodnú sieť bude možné previesť nasledovne:

- plynofikáciu nových rodinných a bytových domov riešiť napojením na jestvujúce stredotlakové plynovody výstavbou samostatnej plynovej prípojky s reguláciou zemného plynu osadením vhodného typu domového regulátora tlaku plynu a meradla, resp. s napojením na nízkotlakový rozvod plynu samostatnou nízkotlakovou plynovou prípojkou s vlastným HÚP a meradlom,
- novo navrhované lokality riešiť prepojením nových STL plynovodov na prevádzkované STL plynovody z použitím materiálu z PE o prevádzkovom tlaku 100 kPa a z týchto samostatnými STL plynovými prípojkami s reguláciou tlaku plynu osadením vhodného typu domového regulátora tlaku plynu riešiť plynofikáciu jednotlivých RD,
- ostatné RD v zastavanom území obce riešiť napojením na jestvujúce STL plynovody, so samostatnými STL plynovými prípojkami s reguláciou plynu,
- objekty občianskej vybavenosti, podnikateľských subjektov, riešiť individuálne s napojením na miestne STL rozvody plynu s výstavbou samostatnej STL plynovej prípojky a vhodných typov domových regulátorov tlaku plynu a meradla,
- navrhované lokality Lance, Nad potokom, Videnô a Holuby nachádzajúce sa severne mimo zastavaného územia obce, nebudú napojené na jestvujúci STL plynovod.

Požiadavky na zásobovanie zemným plynom v obci sú vypracované ako informatívny podklad pre uvažovanú novú výstavbu:

#### **Navrhované nové plochy pre bytovú a nebytovú zástavbu v lokalitách:**

##### navrhované obytné súbory - rodinné domy:

- lokalita „Nižné Lúky“ – východná časť obce,
- lokalita „Roviny“ – stred obce
- lokalita „Pod Baňou“ – severná časť obce
- lokalita "Marcelová" - západná časť medzi ihriskom a kaštieľom
- lokalita „Sihot“ - západná časť na hranici zastavaného územia
- využitie nadrozmerných záhrad a prieluk v obci,

##### navrhované obytné súbory - bytové domy:

- lokalita „Marcelová“ – západná časť obce,
- lokalita "Roviny"- severná časť obce

navrhované obytné súbory - rekreačné bývanie:

- rozvojové plochy pre rozšírenie "Aquapark Bešeňová"- východná časť obce

Návrh bytov do r. 2035:

|                                                         | Stav v roku 2011 | Návrh r. 2035<br>1. variant | Návrh r. 2035<br>2. variant |
|---------------------------------------------------------|------------------|-----------------------------|-----------------------------|
| Bytové jednotky<br>v rodinných a bytových domov (RD+BD) | 145              | +457                        | +27                         |
| počet bj. spolu (stav+návrh)                            |                  | 602 b.j.                    | 172 b.j.                    |

Požiadavky na zásobovanie zemným plynom v obci sú vypracované ako informatívny podklad pre uvažovanú novú výstavbu:

| Počet byt. jednotiek a maloodberateľov        |         | Max. hodinový odber<br>$Q_{max} \text{ m}^3/\text{hod}$ |
|-----------------------------------------------|---------|---------------------------------------------------------|
| Počet jestvujúcich byt. jednotiek v roku 2011 | 145 byt | $145 \times 1,5 = 217,50 \text{ m}^3/\text{hod}$        |
| Navrhovaný prírastok byt. jednotiek do r.2035 | 457 byt | $457 \times 1,5 = 685,50 \text{ m}^3/\text{hod}$        |
| Počet maloodberateľov do r. 2035              | 20      | $20 \times 1,5 = 30,00 \text{ m}^3/\text{hod}$          |
| Spolu ( $\text{m}^3/\text{hod}$ )             |         | 933,00 $\text{m}^3/\text{hod}$                          |
| Počet byt. jednotiek a maloodberateľov        |         | Max. ročný odber<br>$Q_{max} \text{ m}^3/\text{rok}$    |
| Počet jestvujúcich byt. jednotiek v roku 2011 | 145 byt | $145 \times 3600 = 522000 \text{ m}^3/\text{rok}$       |
| Navrhovaný prírastok byt. jednotiek do r.2035 | 457 byt | $457 \times 4400 = 2010800 \text{ m}^3/\text{rok}$      |
| Počet maloodberateľov do r. 2035              | 20      | $20 \times 5870 = 11740 \text{ m}^3/\text{rok}$         |
| Spolu ( $\text{m}^3/\text{rok}$ )             |         | 2650200 $\text{m}^3/\text{rok}$                         |

Miestne plynovody

Napojenie jednotlivých rodinných domov riešiť samostatnými STL plynovými prípojkami so samostatnou reguláciou plynu, sadením vhodných typov domových regulátorov tlaku zemného plynu. Napojenie novo postavených rodinných domov na existujúcich voľných pozemkoch v zastavaných častiach obce je možné z jestvujúcich STL resp. NTL plynovodov, ktoré kapacitne postačujú vzhľadom na veľkosť ich spotreby.

Pre zabezpečenie zásobovania nových lokalít plynom navrhujeme rozšíriť miestnu sieť plynovodov tak ako je vyznačené na výkrese infraštruktúry územného plánu.

2.14.6.1.1 Ochranné pásma

Ochranné a bezpečnostné pásmo plynárenských zariadení a priamych plynovodov v zmysle § 79 a § 80 zákona č. 251/2012 Zb. o energetike:

Ochranné pásmo:

- 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm, na každú stranu od osi plynovodu,
- 1 m pre plynovod s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa, na každú stranu od osi plynovodu v zastavanom území,
- 10 m pre plynovod s tlakom nižším ako 0,4 MP a na každú stranu od osi plynovodu (bezpečnostné pásmo) na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,

- 8 m pre technologické objekty (regulačné stanice).

Bezpečnostné pásmo:

- 20 m pri plynovod s tlakom do 4,0 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,

#### 2.14.6.2 Zásobovanie teplom

V obci Bešeňová prevláda zástavba rodinnými domami a teplo je zabezpečované individuálnymi vykurovacími zariadeniami. Za základné energetické nosiče sú považované klasické paliva, neobnoviteľné zdroje energie, ako uhlie a zemný plyn a obnoviteľné zdroje energie (biomasa, geotermálna energia, solárna energia, komunálny odpad).

AguaParku Bešeňová - pre zásobovanie teplom je využívaný zdroj geotermálnej vody s teplotou 66,9°C a výdatnosťou 32,0 l/s.. (Zdroj: *Odber geoter. vody z vrtu FGTB-1 v Bešeňovej, sprac. EUROCOM&Co, s.r.o., r.2011*).

Jednou z priorít energetickej politiky Slovenska by malo byť zabezpečenie energetickej bezpečnosti cestou energetickej efektívnosti a zvýšením podielu využívania obnoviteľných energetických zdrojov. Bioenergie - zohráva v tomto procese oveľa významnejšiu úlohu ako sa jej prikladá. Jej využívanie znižuje závislosť Slovenská na dovoze primárnych energií, znižuje zaťaženie životného prostredia, prispieva k formovaniu trvalo udržateľného spôsobu života na Zemi znižovaním produkcie CO<sub>2</sub>, prispieva posilňovaniu regionálnej politiky a znižuje emisie so spaľovania fosilných palív.

#### Návrh

Zásobovanie teplom v obci navrhujeme do roku 2035 zabezpečiť na báze ekologických zdrojov (biomasa, električka, tepelné čerpadlá, kolektory a pod.).

Predpokladaná ročná spotreba tepla:

| Stav bytov v roku 2011            | Priemerná ročná spotreba tepla (ÚK+TÚV ) 100 GJ/rok | Ročná spotreba tepla     |
|-----------------------------------|-----------------------------------------------------|--------------------------|
| 145                               | 100 GJ/rok                                          | 145 x 100 = 14500 GJ/rok |
| Navrhovaný prírastok do roku 2035 | Priemerná ročná spotreba tepla (ÚK+TÚV )            | Ročná spotreba tepla     |
| 457                               | 40 GJ/rok                                           | 457 x 40 = 18280 GJ/rok  |
| Spolu                             |                                                     | 32 780 GJ/rok            |

AguaParku Bešeňová: pre areál a blízke okolie sa bude využívať zariadenie energetiky v severnej časti jestvujúceho areálu AguaParku.

Občianska vybavenosť:

Pre objekty občianskej vybavenosti možno zobrať priemernú hodnotu 100 kWh/m<sup>2</sup> a rok podlahovej vykurovanej plochy objektu. V tejto hodnote je zahrnutá potreba tepla na ÚK aj TÚV. Pozn.: 100 kWh / m<sup>2</sup> a rok = 0,36 GJ / m<sup>2</sup> a rok.

##### 2.14.6.2.1 Ochranné pásma

Ochranné pásmo vodnej stavby geotermálneho vrtu podľa Rozhodnutia KÚŽP v Žiline č. 2010/00343/Klž zo dňa 29.10.2010.

Pre zabezpečenie ochrany geotermálnej vody z vrtu:

- FGTB-1 je v súčasnosti vybudované oplotenie v tvare lichobežníka o rozmeroch 7,5 x 13,4 x 9,1 x 13,9 m,
- ZGL-1 je v tvare štvorca s dĺžkou strany 10 m.

## 2.14.7 Telekomunikácie

### 2.14.7.1 Telekomunikačné a rádiokomunikačné zariadenia.

Cez k.ú. obce prechádzajú telekomunikačné zariadenia. Trasa podzemných oznamovacích vedení ST - zameraný priebeh sa nachádza severne od železničnej trate (v smere od areálu bitúnku s pokračovaním ku obce Potok. Trasa podzemných oznamovacích vedení ST - nezameraný priebeh. Trasa je lokalizovaná pozdĺž cesty tr. III/2213 po pravej strane v smere do obce Bešeňová od obce L. Teplá. Trasa pokračuje v smere k areálu termalparku a k obci Liptovský Michal.

Sídlo telefónneho obvodu MTO je v obci Liptovská Teplá.

Najbližší televízny vykrývač RTVS sa nachádza v obci Tvarožná.

V obci je možnosť pripojiť sa na internet alebo káblovú televíziu. Každá nehnuteľnosť je napojená zemou na káblovú televíziu alebo internet.

Mobilnú telekomunikačnú sieť na území obce zabezpečuje spoločnosť Orange Slovensko, a.s.; Slovak telekom, a.s. ; O2.

#### Návrh

V navrhovanom období sa bude podľa potreby (v závislosti na záujme zákazníkov) dobudovávať hlavne miestna telefónna sieť v obci tak, aby spĺňala kvalitatívne parametre pre poskytovanie už spomínaných širokopásmových služieb.

Potrebné telefónne prípojky pre navrhovanú bytovú výstavbu budú zabezpečené podľa jednotlivých požiadaviek užívateľov na telefónne prípojky a požadované telekomunikačné služby v rámci inštalovaných rezerv jednotlivých RSU.

Napájacie body pre telefónne stanice nových bytových jednotiek a občianskej vybavenosti bude určený v podmienkach pre začatí územno – právneho konania výstavby konkrétnej lokality.

Rozvoj služieb bude zabezpečovaný prostredníctvom organizácie Slovak Telecom a.s. v súlade so zámermi telekomunikačného projektu.

Predpokladáme, že k roku 2035 dôjde ku kabelizácii tf. rozvodov, preto rezervujeme v ÚPN koridor pre pokládku káblového vedenia pod terajšími vzdušnými vedeniami.

Predmetom telekomunikačných bilancií je potrebné riešiť iba navrhovanú lokalitu. V rámci novej výstavby sa telekomunikačné rozvody prevedú úložnými káblami s vazelínovou zábranou proti vlhkosti typu TCEPKPFLE s priemerom žíl plynúcich z útlmového plánu. Trasy sú navrhované s ohľadom na ostatné inžinierske siete v zmysle platnej priestorovej normy. Bytové stanice sú dimenzované na navrhnutú telefonizáciu, t.j. 2 páry na byt.

Pre bezporuchový chod siete odporúčame vykonať nasledovné opatrenia:

- dobudovať jestvujúcu miestnu sieť na uvažovanú kapacitu HTS, s 10% káblovou rezervou,
- v prípade kabelizácie telefónneho rozvodu súbežne ukladať vodiče pre rozvod káblovej televízie,
- územie sa nachádza v pásme pokrytia sieťami mobilných operátorov Orange, Slovak telekom a O2.

#### Ochranné pásmo

Pri investičnej výstavbe je potrebné dodržať ochranné pásmo telekomunikačných vedení:

- ochranné pásmo diaľkových a spojovacích vedení je 1,5 m na každú stranu od trasy ich uloženia, 3 m do výšky a 3 m do hĺbky od úrovne terénu,
- ochranné pásmo miestnych telefónnych vedení je 1 m od trasy ich pokládky.

Ochranné pásma sú vymedzené vyhláškou. V prípade realizácie akcií spojených so zemnými prácami sa doporučuje vždy konkrétnu akciu prerokovať s príslušnou organizáciou, ktoré vydajú svoje vyjadrenie aj s podmienkami realizácie.

## 2.15 KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

### 2.15.1 Základné zložky životného prostredia

Najvýznamnejšími faktormi negatívne ovplyvňujúcimi životné prostredie riešeného územia sú najmä:

- hluk zo železnice, diaľnice D1, cesty III. tr. III/2213, III/2221.

#### Návrh

V snahe dosiahnuť čo najmenšie znehodnotenie urbanistického prostredia dopravným hlukom, na zníženie hlukovej záťaže zo železničnej a cestnej dopravy (od diaľnice D1) navrhujeme v územnom pláne umiestniť protihlukovú bariéru pozdĺž železničnej trate vo východnej časti zastavaného územia obce. V severnej časti je navrhovaná izolačná zeleň.

### 2.15.2 Ovzdušie – ochrana čistoty ovzdušia

#### Veľké zdroje znečisťovania

Na celkovú kvalitu ovzdušia má vplyv smer emisií z komínov, ktorý závisí od meteorologických podmienok, hlavne od smeru prevládajúcich vetrov.

#### Stredné zdroje znečisťovania ovzdušia

K potencionálnym prevádzkovateľom so stredným zdrojom znečistenia možno zaradiť areál družstva, AguaParku Bešeňová, Eurocom Investment s.r.o., Eurocom and CO, s.r.o., Fontána For You s.r.o., REFIMO s.r.o., SUMMIT a.s., EXALOGIC s.r.o., NELUX s.r.o., AGROPODNIK a.s., ATOM DRINK s.r.o., SOLAR SOLUTIONS s.r.o., Agronova EKO s.r.o., Jánoš s.r.o., Predajňa potravín Jednota LSSD, BARKOV s.r.o., Slovenské elektrárne, Slovenský vodohospodársky podnik.

#### Malé zdroje znečisťovania ovzdušia (MZZO)

Potencionálnymi prevádzkovateľmi s malým zdrojom znečistenia ovzdušia sú osoby právnické aj fyzické s oprávnením na podnikanie. Títo zodpovedajú za vypúšťanie znečisťujúcich látok do ovzdušia.

Sídlo je plynofikované.

#### Návrh

#### Malé zdroje znečisťovania (MZZO)

Zvyšovanie plošnej plynofikácie na Slovensku, má pozitívny vplyv s dopadom najmä na zvyšovanie kultúry bývania ako aj zníženia emisií a imisií (SO<sub>2</sub> a popolčeka).

Malí znečisťovatelia ovzdušia (právnické aj fyzické osoby) zodpovedajú za vypúšťanie znečisťujúcich látok do ovzdušia, sú povinní čo najviac škodlivé účinky eliminovať v súčinnosti so zodpovednými orgánmi obce.

#### Iné zdroje znečisťovania (IZZO)

V súčasnosti sú na Slovensku rozhodujúcimi lokálnymi zdrojmi prašného znečistenia ovzdušia tieto faktory, ktoré platia aj pre obec:

1. Výfuky z automobilov (vysoký podiel dieselových motorov, nevyhovujúci technický stav vozidiel).
2. Resuspenzia tuhých častíc z povrchov ciest (nedostatočné čistenie ulíc, nedostatočné čistenie vozidiel). Do tejto skupiny patrí aj zimné zaprášenie ciest.
3. Suspenzia tuhých častíc z dopravy (napr. oder pneumatík a povrchov ciest, doprava a manipulácia so sypkými materiálmi).
4. Minerálny prach zo stavenísk.
5. Veterná erózia z neupravených obecných priestorov a skládok sypkých materiálov.

6. Vzhľadom na nárast cien zemného plynu začal návrat k používaniu tuhých palív u lokálneho vykurovania. Očakáva sa, že tento zdroj bude v najbližších rokoch významne narastať.

#### Návrh

Realizáciou nových zdrojov a úpravou, rekonštrukciou a zmenou vykurovacích médií za ušľachtilé palivá u existujúcich zdrojov tak, aby zodpovedali požiadavkám uvedených legislatívnych noriem sa naplnia ciele podľa medzinárodných záväzkov:

- zníženie prekračovania kritických záťaží a depozícií síry a oxidov dusíka,
- zníženie emisií oxidov síry, oxidov dusíka, prchavých organických látok, ťažkých kovov a perzistentných látok,
- zníženie emisií znečisťujúcich látok z malých zdrojov a dopravy, spôsobujúcich lokálne znečistenie ovzdušia,
- ochrana ozónovej vrstvy Zeme – príspevok Slovenskej republiky.

#### 2.15.3 Obytné prostredie

Pri ďalšom rozvoji sídla je potrebné rešpektovať tieto pásma hygienickej ochrany (PHO):

- PHO cintorína - 50 m od oplotenia cintorína.
- Ochranné pásmo - pre potreby údržby ponechať pozdĺž významných vodohospodárskych vodných tokov nezastavaný priestor šírky 10,0 m a pozdĺž vodných tokov nezastavaný priestor šírky 5,0 m v zmysle zákona o vodách §49 ods. 2. zák. č. 364/2004 Z.z v znení neskorších predpisov.
- Ochranné pásmo s dopravy (od železnice, diaľnice D1 a cestných komunikácií).

S kvalitou obytného prostredia súvisí aj stav zelene v sídle. Celkovo je zeleň na dostatočnej úrovni.

#### 2.15.4 Odpadové hospodárstvo

Obec je v zmysle zákona o odpadoch zodpovedná za nakladanie a likvidáciu komunálneho a drobného stavebného odpadu, ktorý vzniká na území obce. Obec mala vypracovaný program odpadového hospodárstva obce zo dňa 2.6.2014.

##### 2.15.4.1 Nakladanie s odpadmi na území obce

Zber komunálneho odpadu v obci sa realizuje do 110 l zberných nádob (KUKA). Zber odpadu realizuje na skládku nie nebezpečného odpadu zmluvný partner.

##### 2.15.4.1.1 Separovaný zber odpadov

Obec Bešeňová má v súčasnosti zavedený systém na separáciu základných zložiek z komunálneho odpadu ako sú papier, plasty a sklo, kovy a kovové obaly a pod. Obec je členom Združenia obcí separovaného zberu Ekológ, v rámci ktorého sa podieľa na projektoch intenzifikácie separovaného zberu v obciach združenia. Obec má dostatočné množstvo zberových nádob na separáciu jednotlivých zložiek komunálneho odpadu.

V prípade biologicky rozložiteľného odpadu, obec Bešeňová podporuje jeho zhodnotenie formou kompostovania. Kompostovanie zelene prebieha hlavne v rodinných domoch formou domácich kompostovísk. Zeleň z verejného priestranstva sa kompostuje v obci Liptovská Teplá na lokálnom kompostovisku v obci Lisková. Pre obec Bešeňová túto činnosť zabezpečuje firma Ľupčianka s ktorou má obec uzatvorenú zmluvu.

Vyzbieraný papier z obce odoberá firma Sagi, s.r.o. Žilina, ktorá zabezpečuje aj jeho materiálové zhodnotenie.

V súčasnosti obec Bešeňová skládkuje len zvyšný komunálny odpad, drobný stavebný odpad

a objemový odpad na riadenej skládke v Partizánskej Ľupči.

Kuchynský a reštauračný odpad sa v obci tvorí v jedálni materskej škôlky. Tento druh odpadu sa likviduje s spaľovni nebezpečného odpadu firmy Archív SB, s.r.o. v Liptovskom Mikuláši.

Obnosené šatstvo sa zbiera do špeciálnych kontajnerov, ktoré poskytuje Charita Pomocný Anjel. Tá sa stará aj o pravidelné vyprázdňovanie týchto kontajnerov a následné zhodnotenie obnoseného šatstva.

Druh, množstvo a zdroj komunálnych odpadov po rokoch

| Kód odpadu | Názov odpadu                         | Kategória odpadu | Množstvo t<br>2006 | Množstvo t<br>2007 | Množstvo t<br>2008 | Množstvo t<br>2009 | Množstvo t<br>2010 |
|------------|--------------------------------------|------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|
| 20 03 01   | Zmesný komunálny odpad               | O                | 127,36             | 114,54             | 209,18             | 241,0              | 182,20             |
| 20 02 01   | Biologicky rozložiteľný odpad        | O                | 46,5               | 56,12              | 54,20              | 55,0               | 64,0               |
| 20 01 08   | Kuchynský a reštauračný odpad        | O                | -                  | -                  | -                  | -                  | -                  |
| 20 02 03   | Iné biologicky nerozložiteľné odpady | O                | 11,62              | 10,42              | 10,10              | -                  | -                  |
| 20 01 01   | Papier                               | O                | 5,2                | 9,2                | 3,98               | 8,65               | 6,22               |
| 20 01 39   | Plasty                               | O                | 3,09               | 1,99               | 1,06               | 1,58               | 1,85               |
| 20 01 02   | Sklo                                 | O                | 4,57               | 7,53               | 3,27               | 6,01               | 4,17               |
| 20 01 40   | Kovy                                 | O                |                    |                    |                    |                    |                    |
| 20 01 36   | Elektroodpad                         | O                | -                  | 0,86               | 0,15               | 0,42               | 0,32               |
| 17 09 04   | Drobný stav. odpad                   | O                | -                  | 16,1               | 4,08               | 72,0               | 39,52              |
| Spolu      |                                      |                  | 198,34             | 216,76             | 286,02             | 313,38             | 298,28             |

## Návrh

Umiestňovanie nových zariadení na zhodnocovanie odpadov sa bude riadiť princípom blízkosti a sebestačnosti vo väzbe na ekonomickú efektívnosť.

Efektívne a ekologické nakladanie s odpadom v podmienkach obce znamená riešiť nielen jeho zneškodňovanie, ale aj účinnejšiu organizáciu zvozu, riadenie efektívnejšieho separovaného zberu (papier, plast, kov, sklo a kovy, estetizáciu a umiestnenie zberných miest, skvalitňovanie podmienok a dodržiavanie bezpečnosti pri nakladaní s odpadom pre občanov a organizáciu zabezpečujúcu separovaný zber.

### V ÚPN-O navrhujeme:

- Zabezpečenie ochrany vodných tokov vybudovaním kanalizácie s prípojkami v navrhovaných lokalitách.
- V rámci plôch pre rodinné a bytové domy je systém zberu lokálny. Každý držiteľ má vlastné zberové vrecia a zberné nádoby.
- Realizovať nakladanie s drobným stavebným odpadom.
- Odstránenie existujúcich a prevencia voči novo vznikajúcim čiernym skládkam. Permanentný monitoring a sanácia neriadených skládok.
- Výstavba zberného miesta a kompostoviska v severozápadnej časti zastavaného územia obce - lokalita 2.

#### 2.15.4.1 Iné odpadové vody

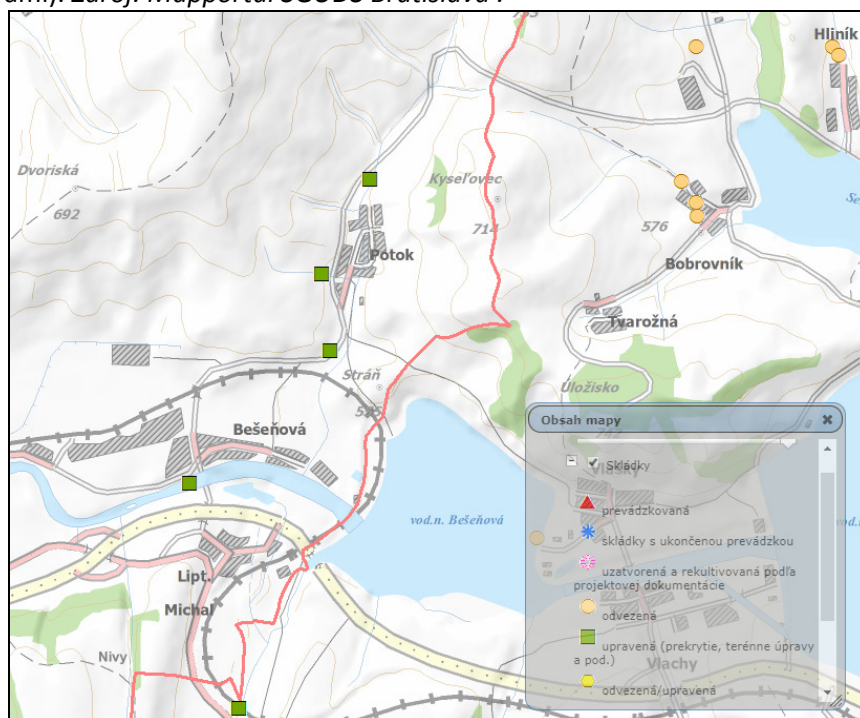
Odpadové vody z hnojísk a maštali sú samostatne zvádzané do žump. Ich likvidáciu zabezpečujú

majiteľa.

Dažďové vody zachytávajú prícestné priekopy a odtekajú terénnymi priehlbínami do rigolov. Priamym recipientom povrchových vôd v riešenom území je vodný tok Váh a cestné rigoly.

### 2.15.5 Skládky odpadov

V katastrálnom území obce sa nachádzajú (2) skládky odpadov, ktoré sú upravené (prekryté s terénnymi úpravami). Zdroj: Mapportál ŠGÚDŠ Bratislava.



### 2.15.6 Environmentálna záťaž v území

V katastrálnom území obce nie sú evidované environmentálne záťaže. (Zdroj: Informačný systém environmentálnych záťaží SR).

### 2.15.7 Zeleň

#### 2.15.7.1 Verejná, izolačná a ostatná zeleň

Verejná zeleň sa nachádza na verejných priestranstvách, ako sú priestory okolia kostolov, obecného úradu, pri cintoríne, pozdĺž cestných komunikácií, vodných tokov a kanálov. Táto zeleň je pomerne k celkovej ploche dostatočne zastúpená. Niektoré úseky si vyžadujú doplnenie zelene a zdravotný rez drevín.

Pozdĺž miestnych komunikácií sa vo verejnom priestore nachádzajú pásy využívané na uloženie technickej infraštruktúry. Zeleň pri komunikáciách je v sídle na dobrej úrovni. Tvoria ju trávnaté pásy s výsadbou vzrastlej zelene. Zeleň pozdĺž kanálov a tokov je dostatočne zastúpená.

#### Návrh

#### Plochy verejnej zelene, najmä verejné parky a cintoríny:

- parková úprava – pri stavbách (kostol, obecný úrad, centrálny priestor),
- revitalizácia parkových plôch (10),

- o navrhovaná parková plocha v lokalite "Marcelová" a "Roviny".

#### Spríevodnú a izolačnú zeleň

Okolo cintorína navrhujeme spríevodnú zeleň. V severnej a východnej časti navrhujeme pozdĺž železničnej trate plochy izolačnej zelene na elimináciu hluku zo železničnej dopravy. Pozdĺž cesty tr. III. triedy mimo ochranné pásmo cesty, navrhujeme spríevodnú zeleň.

#### 2.15.7.2 Zeleň k náhradnej výsadbe

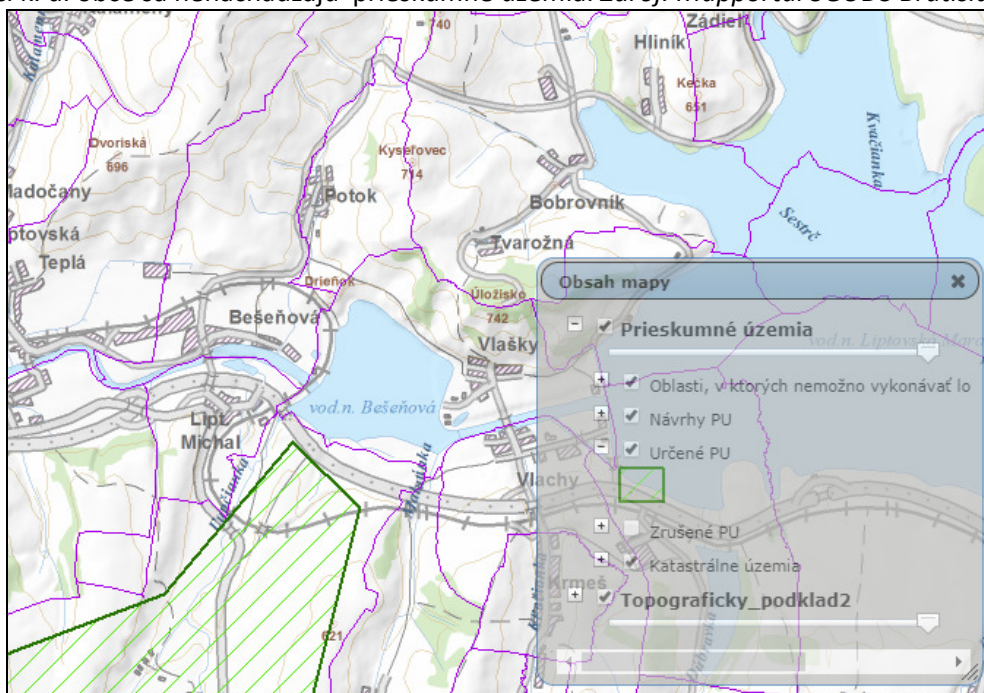
##### **Plochy pre náhradnú výsadbu zelene:**

- o parková úprav – pri stavbách (kostol, obecný úrad, centrálny priestor),
- o plochy zelene v severnej a východnej časti zastavaného územia obce,
- o parkovacie plocha - na navrhovaných záchytných parkovacích plochách na teréne so stojiskami vo viacerých radoch za sebou, sa musí realizovať výsadba vysokej zelene v počte minimálne 1 strom na 4 parkovacie miesta v priestore medzi protiahlymi stojiskami podľa STN 736110 z roku 2011, článok 16.3.11.

## 2.16 VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV

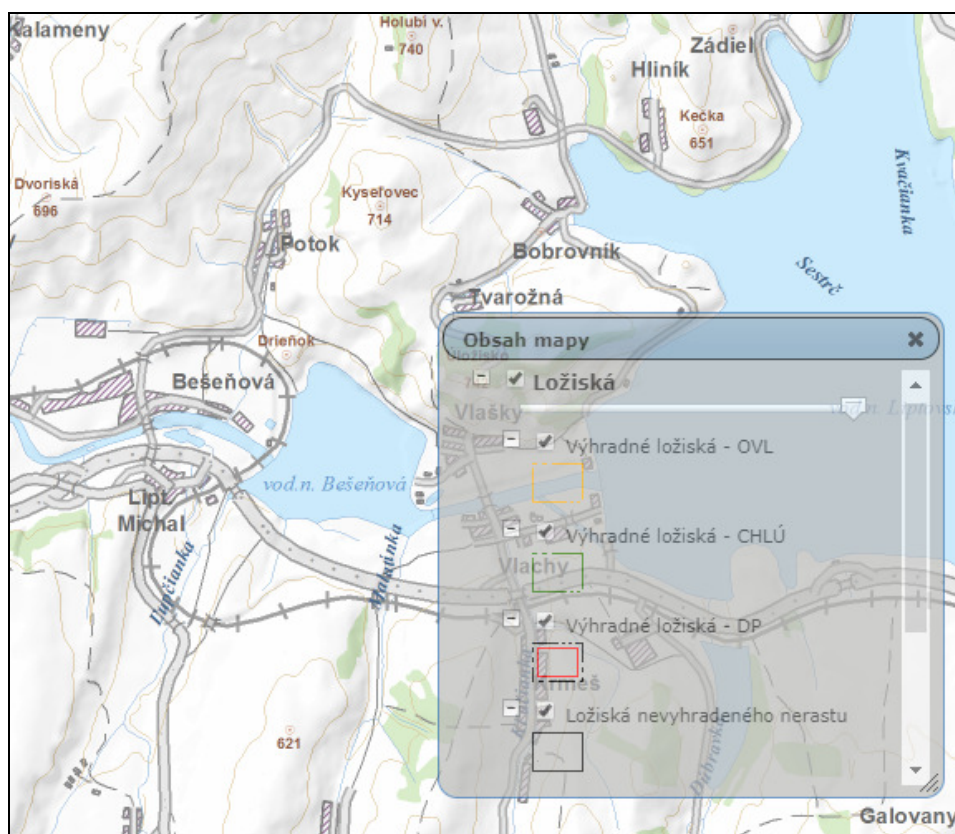
### 2.16.1 Ťažba nerastných surovín

V rámci k. ú. obce sa nenachádzajú prieskumné územia. Zdroj: Mapportál ŠGÚDŠ Bratislava



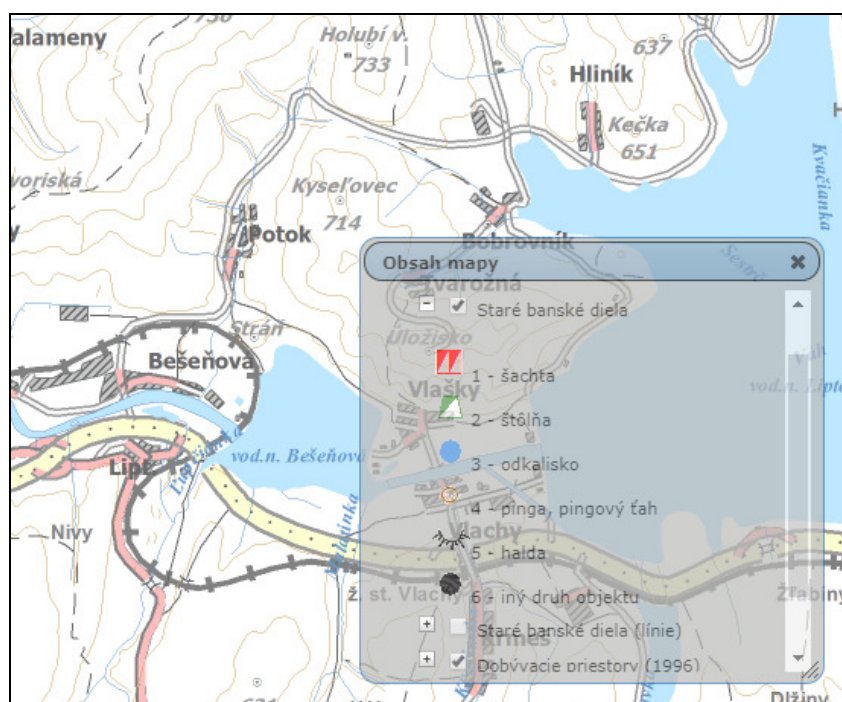
### 2.16.2 Chránené ložiskové územie, dobývacie priestory

V rámci k. ú. obce sa nenachádzajú prieskumné územia. Zdroj: Mapportál ŠGÚDŠ Bratislava



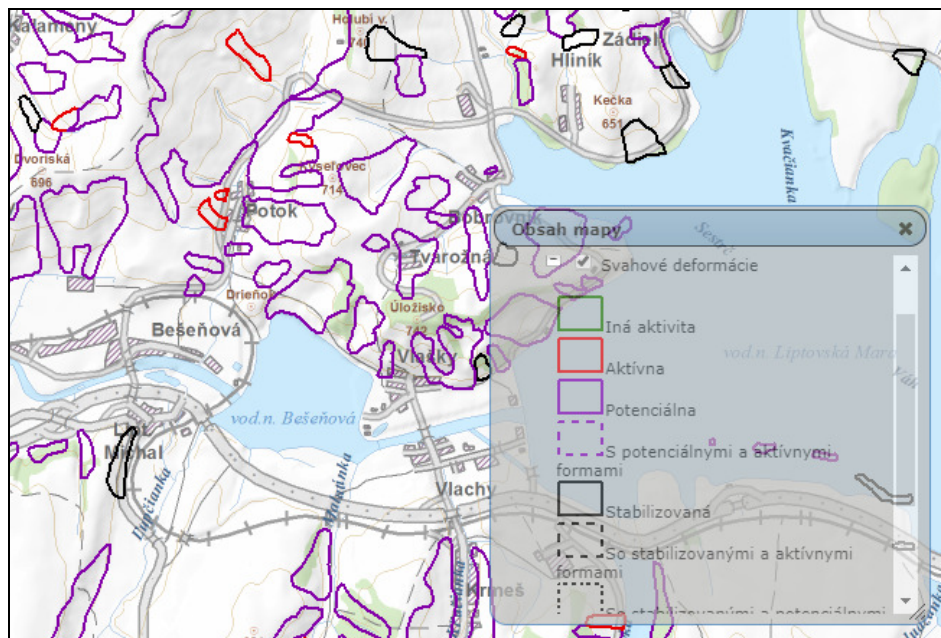
### 2.16.3 Staré banské diela

V rámci k. ú. obce sa nenachádzajú staré banské diela. Zdroj: Mapportál ŠGÚDŠ Bratislava.



#### 2.16.4 Svahové deformácie

V katastrálnom území obce sú evidované potenciálne svahové deformácie a stabilizované svahové deformácie. Zdroj: Mapportál ŠGÚDŠ Bratislava .



#### 2.16.5 Zdroje termálnych a minerálnych vôd

V katastrálnom území obce sa nachádza väčší počet minerálnych prameňov a jeden termálny vrt slúžiaci ako vodný zdroj pre napúšťanie bazénov termálneho kúpaliska, vykurovanie areálu termálneho kúpaliska a skleníkového hospodárstva.

Geologický ústav Dionýza Štúra v Bratislave riešil v rokoch 1986-90 výskumnú úlohu "Geotermálna energia, výskum možností reinjektáže a hodnotenie potenciálu SSR". Do rámca tejto činnosti bola dodatočne zaradená čiastková úloha "Výskum geotermálnych zdrojov Liptovskej kotliny - západ".

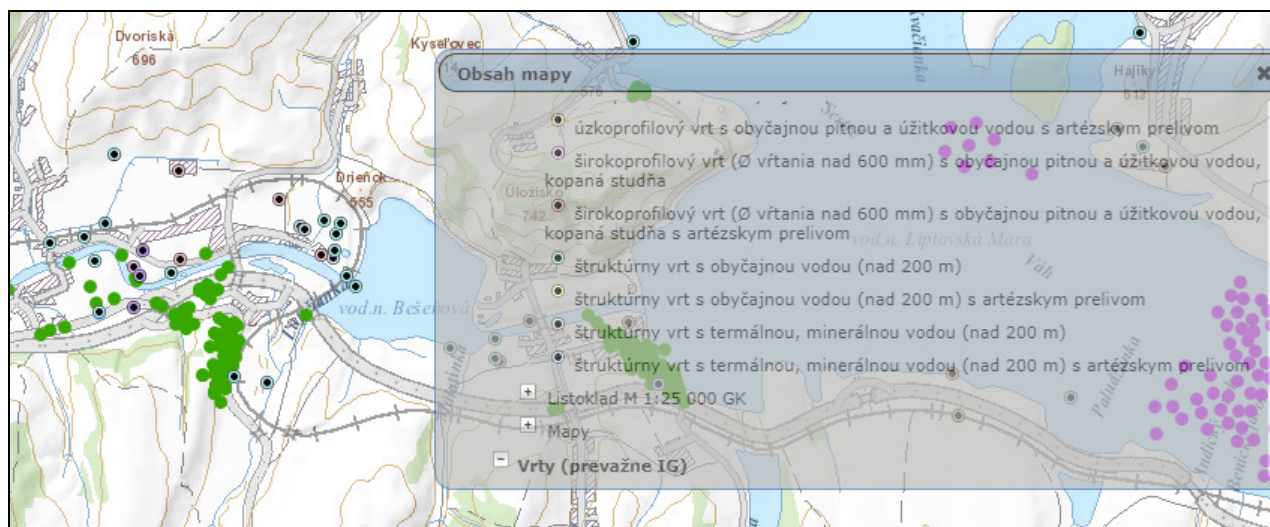
Z dôvodu overenia záverov vyššie uvedených prác bolo rozhodnuté o realizácii troch termálnych vrtov: ZGL-1 ZGL-2 Liptovský Trnovec, ZGL-3 Liptovská Kokava.

Termálny vrt ZGL-1 je situovaný na SV okraji obce Bešeňová na pravom brehu toku Holubí potok. Terénne práce na termálnom vrte ZGL-1 Bešeňová boli realizované v r. 1986-7. Ich výsledkom dole odvrtnie 1 987 m hlbokého geotermálneho vrtu s výdatnosťou 27 1/5 62°C teplej vody Ca-SO typu s celkovou mineralizáciou 3 g/l.

Minerálny vrt BEH-1, hlboký 450,5 m, ktorý bol vzdialený od vrtu ZGL-I asi 50 m bol zlikvidovaný počas realizácie vrtu ZGL-I.

Vyššie popísaný geotermálny vrt bude slúžiť na prevádzku prietochných termálnych bazénov, vykurovanie objektov v areáli termálneho kúpaliska.

Evidované IG vrty: inžiniersko-geologické, HG vrty: hydrologické (štruktúrny vrt s obyčajnou vodou (nad 200m) s artézskym prelivom, vrt s termálnou, minerálnou vodou (do 200m), pozorovací vrt. Zdroj: Mapportál ŠGÚDŠ Bratislava .



Obr. 5 OCHRANNÉ PÁSMO VODNEJ STAVBY GEOTERMÁLNEHO VRTU ZGL-1 A FBe-1  
(podľa Rozhodnutie KÚŽP v Žiline č. 2010/00343/Kl z 29. 10. 2010)

## 2.17 VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU

V riešenom území sa nachádzajú plochy, ktoré si vyžadujú zvýšenú ochranu:

- Európska sieť chránených území: Natura 2000 - Chránené vtáacie územie (Chočské vrchy SKCHVÚ050).
- Územie európskeho významu: Rieka Váh (SKUEV0253).
- Prírodná pamiatka (PP) Bešeňovské travertíny, 4. stupeň ochrany a jeho ochranné pásmo.
- Biokoridor: Nadregionálny biokoridor (Bk1n) vodný tok Váh.
- Biocentrum: Nadregionálne biocentrum (Bc1n) Chočské vrchy.

- Regionálne biocentrum (Bcr) Bešeňovské travertíny – Úložisko
- Chránené stromy: pri kaštieli - Mitošiny brest horský (*Ulmus Montana*) s obvodom 438cm, lipa malolistá (*Tilia cordata*) s obvodom 466 cm, pri materskej škole lipa malolistá (*Tilia cordata*) s obvodom 345cm.

## 2.18 VYHODNOTENIE PERSPEKTÍVNEHO POUŽITIA PP A LP

Podľa Štatistického úradu SR k 31.12.2015 malo k.ú. obce celkovú výmeru 429,6979 ha. Poľnohospodárska pôda (PP) zaberá 335,5557 ha, z toho orná pôda tvorí 37,3907 ha, vinice 0 ha, záhrady 2,7771 ha a trvalé trávne porasty 295,3879 ha. V k. ú. obce nie sú evidované chmeľnice a ovocné sady. Podiel PP z celkovej rozlohy k. ú. obce je 78,09 %.

Nepoľnohospodárska pôda má rozlohu 84,7433 ha, pričom vodná plocha zaberá 13,7547 ha, zastavané plochy a nádvoria 38,0971 ha a ostatné plochy 32,8915 ha čo predstavuje 19,72% z celkovej výmery katastra.

Lesné pozemky majú rozlohu 9,3989 ha čo predstavuje 2,19 % z celkovej výmery katastra.

Územný plán rešpektuje v maximálnej miere funkciu a prevádzku sídla. Rozvoj bytovej výstavby je navrhnutý formou rodinných domov a bytových domov.

V zastavanom a mimo zastavané územie obce okrem plôch bývania navrhujeme plochy pre bývanie, technickú vybavenosť, šport a rekreáciu, rekreačné bývanie.

Podrobné zdôvodnenie navrhovaného riešenia záberu pôdneho fondu je v samostatnej textovej časti a tabuľkovej časti: *Vyhodnotenie perspektívneho použitia poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov na nepoľnohospodárske účely a v grafickej prílohe (výkres č.07).*

| Bilancia predpokladaného použitia PP a LP na nepoľnohospodárske využitie |                         |                           |                |
|--------------------------------------------------------------------------|-------------------------|---------------------------|----------------|
| Rekapitulácia:                                                           |                         |                           | tab.č.3        |
| Bešeňová                                                                 | V zastavanom území (ha) | Mimo hranice súčasne (ha) | Spolu (ha)     |
| <b>Výmera celkom</b>                                                     | <b>7,6675</b>           | <b>74,4720</b>            | <b>82,1395</b> |
| z toho: PP                                                               | 2,9374                  | 67,4412                   | 70,3786        |
| z toho:                                                                  |                         |                           |                |
| orna pôda                                                                | 2,0024                  | 30,2673                   | 32,2697        |
| záhrady                                                                  | 0,5505                  | 0,0000                    | 0,5505         |
| TTP                                                                      | 0,4599                  | 37,1739                   | 37,6338        |
| nepoľnohospodárska pôda                                                  | 4,7301                  | 7,0308                    | 11,7609        |
| <b>z toho: najkvalitnejšia poľnohospod. pôda</b>                         | <b>3,0128</b>           | <b>32,1908</b>            | <b>35,2036</b> |
| Rekapitulácia lesných pozemkov:                                          |                         |                           |                |
|                                                                          | V zastavanom území (ha) | Mimo hranice súčasne (ha) | Spolu (ha)     |
| <b>Celkový záber LP:</b>                                                 | <b>0,0000</b>           | <b>0,0000</b>             | <b>0,0000</b>  |

## 2.19 NÁVRH NA OBSTARANIE ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV, ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE A INEJ DOKUMENTÁCIE PRE ČASTI RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Pre stanovenie podrobnejších zásad a regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využívania pozemkov, umiestnenia stavieb na pozemkoch a zastavovacích podmienok jednotlivých stavebných pozemkov navrhuje sa zabezpečiť vypracovanie územného plánu zóny, resp. územnoplánovacích podkladov a inej dokumentácie pre tieto časti riešeného územia: navrhovaná revitalizácia centrálneho priestoru obce, športové areály a areál Aquaparku Bešeňová.

Navrhnutá podrobnejšia dokumentácia bude vypracovaná v poradí podľa lokalizácie rozvojových zámerov obcí. Pre dosiahnutie požadovanej presnosti výstupov z vyššie uvedenej dokumentácie je potrebné zabezpečiť aktuálny geometrický plán, zameranie inžinierskych sietí a výškopis územia obytných súborov v príslušnej mierke.

## 2.20 HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA

Územný plán je výsledkom komplexného zhodnotenia riešeného územia. Je priemetom všetkých záujmov a vzťahov. Návrh územného plánu obsahuje urbanistickú koncepciu, ktorá označuje spoločnú myšlienku a zámer ako usporiadať dedinu a stavať v nej tak, aby to nebolo len účelné ale aj pekné. Urbanistická koncepcia určila jednotný zámer zástavby, vymedzila ťažiská či centrum obce. Urbanistická koncepcia nemá na mysli len individuálne záujmy stavebníkov domov, ale sa zamerala na spoločné vybavenie obce.

Územný plán má pripravenú koncepciu spoločensko-kultúrneho významu, určuje kde, čo a ako stavať s predvídavosťou potrieb budúcnosti. Nebudú to len nové stavebné pozemky pre rodinné domy, budú to hlavne pozemky pre stavby zabezpečujúce novú prosperitu a spoločenský život obce. Návrh ÚPN O vymedzil územie s týmto poslaním, očakáva od občanov pochopenie pre stavby verejného záujmu.

Navrhovaný rozvoj znamená nárast stavu obyvateľov, to ale nevyvolá také územno-technické dôsledky, ktoré by znamenali zvýšené nároky na nadradený systém technickej infraštruktúry.

### Environmentálne hodnotenie

Územný plán akceptuje limity a obmedzenia vyplývajúce z ochrany prírody. Návrh ÚPN-O rieši ďalší rozvoj obce s minimálnym zásahom do prírodného prostredia.

### Územno - technické dôsledky

ÚPN Obce hodnotí a rieši rozvoj technickej vybavenosti celej obce. Navrhuje spôsob zásobovania vodou, elektrickou energiou, odkanalizovanie a odvedenie splaškovej kanalizácie do ČOV v obci Liptovský Teplá. Úpravou šírkových pomerov miestnych komunikácií a dobudovaním chodníkov a zastavovacích pruhov AD a parkovísk pri zariadeniach občianskej vybavenosti.

### Kontinuita s minulosťou

Z hľadiska štruktúry osídlenia patrí obec do druhej veľkostnej skupiny (501-1000obyv.) obcí v Žilinskom kraji. Nachádza sa v suburbárnom pásme mesta Ružomberok a Liptovský Mikuláš. Je typickým vidieckym sídlom v zázemí mesta Ružomberku, ktoré pre osídlenie vo svojom okolí saturuje potreby vyššieho občianskeho vybavenia a poskytuje aj pracovné príležitosti. Väzby obce na mesto Ružomberok a Liptovský Mikuláš sú podporené komunikačným prepojením po diaľnici D1 a ceste tr. III. V súlade so záväznými výstupmi ÚPN – VÚC Žilinského kraja je potrebné posilňovať väzby medzi mestom a jeho vidieckym zázemím a vytvárať rovnocenné kultúrne a sociálne prostredie, pričom treba zachovať vidiecky charakter osídlenia a ráz krajiny s prírodnými a urbanistickými špecifikami. V týchto intenciách je potrebné v Územnom pláne obce riešiť ďalší rozvoj obce.

### Regionálna architektúra

Na území obce prevládajú trvalé trávnaté porasty, ktorej rozloha je 295,3879 ha čo predstavuje 68,74 % z celkovej výmery 429,6979 ha katastra obce. Urbanizácia obce prebiehala pozdĺž hlavnej komunikácii s rozširovaním zástavby smerom východ - západ. Pre priestorovú štruktúru je charakteristická jednopodlažná, miestami dvojpodlažná zástavba rodinných domov postavených prevažne v povojnovom období. Vo východnej časti obce sa nachádza rozsiahly areál GINO PARADIS Bešeňová - Thermal park. Zastavané územie je narušené cestou železničnou traťou, diaľnicou D1 a cestou tr. III..

### Dominantou obce sú:

- Kaštieľ s areálom - kaštieľ Mitošiny z 1. polovice 17. storočia. (e. č. ÚZPF 306/1)

- Kaštieľ s areálom - Park pri kaštieli Mitošiny (e. č. ÚZPF 306/2).
- Kaštieľ s areálom - sýpka pri kaštieli Mitošiny (e. č. ÚZPF 306/3).
- Kaštieľ s areálom - oplotenie kaštieľa Mitošiny (e. č. ÚZPF 306/4).

Významné charakteristiky (priestorové a funkčné dominanty) v obci:

- Rímskokatolícky kostol zasvätený Najsvätejšej trojici
- Obecný úrad
- Dom smútku
- Domy, ktoré charakterizujú typickú ľudovú architektúru obce z konca minulého a začiatku tohto storočia. Sú to domy so súpisným číslom 97,88,12.

Z hľadiska širších väzieb je pre obec špecifické, že sa nachádza v suburbánnom pásme okresného mesta Ružomberok v turisticky zaujímavom prírodnom prostredí vodného toku Váh a vodnej nádrži Bešeňová.

**Záver**

Obec po eliminácii negatívnych vplyvov má potenciú životaschopného organizmu. Prvoradými sú pracovné príležitosti, tieto vo výhlade zabezpečuje dostupný priemysel v okresnom meste Ružomberok a Liptovský Mikuláš.

V širších súvislostiach je významným faktorom rozvoja sídelného útvaru stav životného prostredia. Budúcnosť obce je závislá na čistote ovzdušia ako dôležitom ukazovateli stavu zdravého životného prostredia.

Budúcnosť obce je možné spájať s vidieckou turistikou a cestovným ruchom.

Návrh ÚPN-O výrazne stavia územný rozvoj obce na ochrane a využití potenciálu krajiny. Ekostabilizačný systém je pilierom budúcnosti obce.

---

### 3. ZÁVÄZNÁ ČASŤ

Samostatná príloha dokumentácie.

---

### 4. DOPLŇUJÚCE ÚDAJE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE

V doplňujúcich údajoch územného plánu obce sa uvádzajú číselné údaje, tabuľky, prehľady, grafy a iné údaje, ktoré nie je účelné uvádzať v texte.